

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

18 Ocak Perşembe
29'uncu Toplantı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ve DEM PARTİ Grubundan Komisyon üyeliğine seçilen Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'a "Hoş geldiniz." dediğine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, TİSK Genel Sekreter Yardımcısı Nagehan Akan'ın (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ile 46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1918)

IV. - AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın, Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigüt'in (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

2.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli'nin, TİSK Genel Sekreter

Yardımcısı Nagehan Akan 'ın (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi 'yle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması



PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

29'uncu Toplantı

18 Ocak 2024 Perşembe

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 13.03'te açıldı.

Komisyon Başkanı Mehmet Muş,

Komisyonun bugünkü gündemine ve DEM PARTİ Grubundan Komisyon üyeliğine seçilen Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'a "Hoş geldiniz." dediğine,

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreter Yardımcısı Nagehan Akan'ın (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ile 46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1918), tümü ve maddeleri üzerindeki görüşmeleri tamamlanarak kabul edildi.

Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı, Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türeli, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreter Yardımcısı Nagehan Akan'ın (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'yle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin açıklama yaptı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından toplantıya saat 17.27'de son verildi.

18 Ocak 2024 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.03

BAŞKAN: Mehmet MUŞ (Samsun)**BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Orhan ERDEM (Konya)****KÂTİP: Nilgün ÖK (Denizli)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, sayın teklif sahibi, değerli milletvekillerimiz, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 29'uncu Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş'un, Komisyonun bugünkü gündemine ve DEM PARTİ Grubundan Komisyon üyeliğine seçilen Antalya Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'a "Hoş geldiniz." dediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gündemimizde (2/1918) esas numaralı Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ile 46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi bulunmaktadır.

Sayın milletvekilleri, şimdi Sayın Resul Kurt'a konuşması için söz vereceğim ancak öncesinde DEM PARTİ Grubundan Komisyon üyemiz Muş Milletvekili Sayın Sezai Temelli Komisyon üyeliğinden ayrılmış olup Grup Başkan Vekili olarak seçilmiştir, yerine Antalya Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç Komisyon üyesi olarak seçilmiştir. Kendisine çalışmalarında başarılar diliyorum; Komisyonumuza hoş geldiler.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER**A) KANUN TEKLİFLERİ**

*1.- Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ile 46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1918)**

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kurt, şimdi size söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun değerli üyeleri, kamu kurumlarının çok değerli temsilcileri, basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Son birkaç yıldır özellikle pandemi, komşu ülkelerde ve coğrafyalarda yaşanan savaş ve istikrarsızlık, deprem ve sel baskını gibi birçok afet ülkemizi olumsuz bir şekilde etkilemiştir. 2023 yılı, bir yandan depremin 11 ilimizde, ağırlıklı olarak da 4 ilimizde meydana getirdiği olumsuzluklar, öte yandan küresel finansal koşulların sıkılaştığı, Rusya-Ukrayna savaşı, Gazze'de yaşanan ve Filistinli çocuk, kadın ve sivillere yönelik İsrail tarafından yapılan katliam, Kızıldeniz'de gemi ticaretine yönelik tehditler, ABD-Çin eksenli ticaret gerilimleri, iklim değişikliği ve diğer doğal afetler ile jeopolitik

() (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi tutanağa eklidir.*

gerilimler ve riskler dünyanın pek çok ülkesinde ekonomiyi olumsuz etkilemektedir. Bu kapsamda, zorluk dönemlerinde istihdamın korunması için çalışma hayatımızda mevcut uygulamalardan bir tanesi de kısa çalışma ödeneğidir.

Kısa çalışma, genel olarak ekonomik, sektörel, bölgesel krizlerle, zorlayıcı sebeplerle uygulanmaktaydı ama pandemi döneminde gördük ki genel salgında, aslında önemli bir düzenleme. 1999 yılında yasal düzenleme yapılırken, 4447 sayılı Yasa çıkarılırken o dönemin koşullarına göre bir düzenleme yapıldığı için yasada bir boşluk bulunduğu görülmektedir. Kısa çalışma, bu belirtmiş olduğum sebeplerle, geçici olarak çalışma süresinin en az üçte 1 oranında azaltılması veya süreklilik koşulu aranmaksızın iş yerinde faaliyetin tamamen veya kısmen en az dört hafta süreyle durdurulması hâllerinde, iş yerinde üç ayı aşmamak üzere sigortalıların kendilerine çalışmadıkları dönemde bir gelir desteği sağlanmasıdır. Esas itibarıyla, kısa çalışma ödeneği işverenlere değil çalışanların bizzatı kendilerine ve çalışanların hesaplarına yatırılmaktadır. Burada amaç, belirtmiş olduğumuz nedenlerle işletmelerin geçici olarak faaliyetlerini durdurmaları hâlinde çalışanların işsiz kalması yerine, bu süre içerisinde kısa çalışma ödeneğiyle gelir desteğinin sağlanması, ayrıca kısa çalışma döneminden sonra işler normale döndüğünde de fabrikaların, işletmelerin, iş yerlerinin faaliyetlerini kaldıkları yerden devam ettirebilmelerine imkân sağlanmasıdır. Tabii, kısa çalışma ödeneğine “genel salgın” eklenmesi ileride olası olumsuzluk durumlarında da yasal mevzuat bakımından bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yine, çalışanların kısa çalışma ödeneğinden yararlanmaları için esas itibarıyla, son üç yıl içinde 600 gün prim ödemesi gerekmekte, son 120 gün içinde hizmet akdine bağlı çalışmalarının da olması gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Tabii, pandemi sürecinde bu 600 gün prim ödeme süresi belli bir süreyle pandemi döneminde 450 gün olarak uygulanmıştır. Kanun teklifimiz, kısa çalışma ödeneğine hak kazanabilmek için, işsizlik ödeneğine hak kazanmak adına gereken prim şartlarından bağımsız olarak prim şartlarını belirlemek ve kısa çalışma başlama tarihinden önceki son üç yıl içerisinde 600 gün şartının 450 güne düşürülmesini ifade etmektedir. Bu kapsamda, uygulama, çalışanların menfaat ve yararınadır, özellikle bu bakımdan, kısa çalışma şartlarının kolaylaştırılmasıyla birlikte daha fazla kişinin böyle bir durumda kısa çalışmadan faydalanması sağlanmaktadır. Kısa çalışma ödeneğine hak kazanabilmek için bağımsız prim şartları belirlenmesi kapsamında, 2024 yılı için 9 bin kişinin faydalanabileceği tahmin edilmekte, 2024 yılı tahmini maliyet artışı da yüzde 5,75 olarak düşünülmektedir.

Yine, teklifimizdeki önemli düzenlemelerden biri de kadın ve gençlerimizin istihdamını artırmaya yönelik düzenlemelerle ilgilidir. Kadınların iş gücüne katılım oranının Avrupa ülkeleri ile gelişmiş ülkelere kıyaslandığında düşük olması, böyle bir yasal düzenlemeyle desteklenmesi neticesinde kadınların iş gücüne katılımlarında büyük bir artış sağlandığını görmekteyiz, 2023 yılında yüzde 36’ya yükseldiğini söyleyebiliriz. Yine, özellikle gençlerin istihdam piyasalarına katılabilmelerini ve bu anlamda iş bulabilmelerini teminen de yine aynı yasal düzenlemeyle birlikte, 18-29 yaş arası genç erkek ve 18 yaşından büyük kadın işçilerin istihdamı teşvik edilmektedir. Özel politika gerektiren gruplar içerisinde yer alan, en az altı aydır işsiz olan kadınlar, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahipleri ile bu grupları ortalama çalışan sayısına ilave olarak çalıştırmak isteyen özel sektör iş yerleri bu kapsamda değerlendirilmektedir. Burada önemli olan ilave bir istihdam artışı sağlamaktır, son altı aya ilave olarak istihdam artışı sağlayan işverenler bu teşvikten faydalanmaktadır. Hem kadınların istihdama katılımları teşvik edilmekte hem de gençlerin iş ve meslek sahibi olabilmeleri, bu anlamda istihdama katılabilmeleri sağlanmaktadır. İlave istihdamın sağlanması ve özel politika gerektiren kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahibi olan işsizlerin istihdamının desteklenmesi amacıyla 2011 yılından bu yana uygulanan, yüzde 55’i kadın olmak üzere yıllık ortalama 650 bin kişinin faydalandığı bu teşvik

uygulanmasıyla kanun teklifi çerçevesinde 31 Aralık 2025 tarihine kadar devam edilmesi amaçlanmakta, uygulamanın 31 Aralık 2026 tarihine kadar uzatılabilmesi için de Sayın Cumhurbaşkanımıza yetki verilmesi amaçlanmaktadır.

Söz konusu değişiklikle uygulamasına devam edilecek teşvikten yararlanma şartları; temel olarak sigortalı yönünden altı aydır işsiz olma, iş yeri yönündense kişinin istihdam edildiği tarihten önceki son altı ayın ortalama sigortalı çalışan sayısına ilave olarak istihdam edilmesiyle özetlenebilir.

Özel sektör işverenlerine sosyal güvenlik sigorta primi işveren payının tamamı oranında yani yüzde 20,5 oranında bir destek sağlanmaktadır, 2024 yılı için bu kapsamda 6111 sayılı teşvikten faydalanacak çalışanlar yönünden 2024'te 4.100 lira ila 30.753 lira arasında bir destek sağlanması kişinin ücretine bağlı olarak planlanmaktadır. 18 yaş ve üzeri kadınları istihdam eden iş yerlerine yirmi dört ila elli dört ay, 18-29 yaş arası erkekleri istihdam eden iş yerlerine yirmi dört ila elli dört ay, 29 yaş ve üzeri erkekleri istihdam eden iş yerlerine altı ila otuz ay süreyle destek sağlanmaktadır ve ayrıca İŞKUR'a kayıtlı olunması hâlinde bu destek süresi altı ay daha eklenerek uzatılmaktadır. Çalışmaktayken mesleki yeterlik belgesi alanlar, mesleki ve teknik eğitimi tamamlayanlar veya iş gücü yetiştirme kurslarını bitirenleri istihdam eden iş yerlerine on iki ay süreyle destek sağlanmaktadır. 2024 yılında 24,6 milyar, 2025 yılında 32,7 milyar, 2026 yılında 37,6 milyar liralık bir maliyet öngörülmektedir.

Yine, özellikle, asgari ücrette yapılan artışların işvereni ve istihdamı olumsuz etkilememesi bakımından asgari ücret desteği uygulanmaktadır. Bu kapsamda, asgari ücret desteği 2016'dan beri uygulanıyor, 2024 yılı için 700 TL'lik bir rakam belirlenmektedir. Asgari ücret desteğinin yıllık maliyetinin yaklaşık 56,5 milyar lira olması öngörülmektedir. Finansmanı İşsizlik Sigortası Fonu'ndan sağlanacaktır. Asgari ücret desteğinden yararlanmak için başvuru gerekmemektedir ve işverenlerin ödeyecekleri primlerden mahsup edilmektedir.

2024 yılı asgari ücret desteği prime esas hizmet beyannamelerindeki günlük kazancı 671 TL ve altında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısını geçmemek üzere, 2024 yılının cari ayında bildirilen sigortalıların toplam prim ödeme gün sayısı esas alınarak hesaplanacaktır yani 2023'teki rakamlar esas alınarak 2024'teki faydalanacak kişiler belirlenmektedir. 671 TL 2023 yılında, 1 Temmuz 2023 tarihinden itibaren yürürlüğe konulan aylık brüt 13.414 lira 50 kuruş 1/30 rakamı olan günlük brüt asgari ücretin 1,5 katı üzerinden hesaplanmıştır. Bu tutar toplu iş sözleşmesi iş yerlerinde 1.341 TL, linyit taş kömürü çıkarılan iş yerlerinde 1.789 TL olarak esas alınacaktır. Destek ödemesinin uygulandığı yıl içinde yeni açılacak iş yerlerinde çalışan sigortalıların tamamı ücret sınırı olmaksızın destek ödemesinden yararlanmaktadır.

Yine, asgari ücret desteği uygulamasında amaç tüm iş yerlerinin tüm çalışanları için destekten faydalanmasından ziyade daha çok asgari ücret düzeyine yakın kazanç bildiriminde bulunan küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesidir ve asgari ücret artışından kaynaklı işten çıkarmaları, kayıt dışı istihdamı önlemeye yöneliktir.

Yine, teklifimizle getirilen düzenlemelerden bir tanesi de iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili denetimlere ilişkindir. İş sağlığı ve güvenliği alanında başta eğitim kurumları, ortak sağlık güvenlik birimleri ile iş sağlığı ve güvenliği ortam ölçüm analiz laboratuvarlarının inceleme, kontrol ve denetimlerinin, iş sağlığı ve güvenliği uzman ve yardımcıları ile mühendis, fizikçi, kimyager, biyolog ve tabipler tarafından yerine getirileceği düzenlenmiştir. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 24'üncü maddesinin (2)'nci fıkrasında da Bakanlığın söz konusu denetimleri yapmaya yetkili olduğu hüküm altına alınmış ancak denetimin kimler tarafından yerine getirileceğine açıkça yer verilmemiştir. 6331 sayılı Kanun'un 24'üncü maddesinin (1)'inci fıkrasında yer alan hükümlerin uygulanmasına ilişkin olarak teftişin iş müfettişleri tarafından yerine getirileceği hüküm altına alınmıştır. Diğer bir deyişle,

iş müfettişleri söz konusu belirtmiş olduğum eğitim kurumları, ortak sağlık ve güvenlik birimleri ile iş sağlığı ve güvenliği ortam ölçüm analiz laboratuvarlarında denetim yapabilmektedir. Yine, iş müfettişleri sahada özellikle fabrikaları, maden ocaklarını, işletmeleri de teftiş etmektedir. İş yerleri teftişinde iş sağlığı ve güvenliğinde en yetkili teftiş iş müfettişleri tarafından yerine getirilmektedir. Ancak evraksal düzenlemelerle ilgili olan ortak sağlık güvenlik birimi “OSGB” dediğimiz kurumların iç işleyişleri, evraksal düzenlemeleri veya ortam ölçümleri yapan laboratuvarların iç işleyişleri, evraksal düzenlemeleri yönünden de Bakanlıktaki uzman ve yardımcıları bu kapsamda denetim yapabilmektedir. Denetimin söz konusu iki ayrı kanunda düzenlenmemesi ve uygulamada ortaya çıkan tereddütlerin giderilmesi bakımından 6331 sayılı Kanun’un 24’üncü maddesinin (2)’nci fıkrasının yürürlükten kaldırılmasına, aynı kanuna 24/(A) maddesinin eklenmesine ilişkin yapılan değişikliğe bağlı olarak söz konusu fıkra yürürlükten kaldırılmaktadır. Kanun teklifinin 4’üncü maddesiyle yapılan düzenlemeye ilişkin açıklamalar bu kapsamdadır. Denetimlerin yapılmasında herhangi bir yasal sorun olmaması, iş sağlığı ve güvenliği konularında ölçüm, inceleme, araştırma yapma, bilgi, belge, numune alma, kanun kapsamındaki eğitim kurumları, ortak sağlık ve güvenlik birimleri, ekipman muayene kuruluşları, iş hijyeni, ölçüm, test ve analiz laboratuvarlarına ilişkin inceleme, kontrol, denetim, yetki ve sorumlulukları yargı kararları da dikkate alınmak suretiyle yeniden düzenlenmektedir.

Dolayısıyla, söz konusu inceleme evraksal belge ve numune alma gibi alanlara yöneliktir. Bu kapsamdaki uzmanların fabrikalarda, madenlerde, iş yerlerinde herhangi bir denetimleri söz konusu değildir, genel olarak denetim yetkisi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş müfettişlerinde olup belirtmiş olduğumuz eğitim kurumları gibi OSGB’lerde belge ve evrak yönünden, analiz yönünden denetimler bu uzmanlar tarafından yerine getirilecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayamadınız mı?

RESUL KURT (Adıyaman) – İki dakika daha.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlamanız için ilave süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli hazırun, sayın teklif sahibi teklifini açıklıyor, birazdan müzakerelere başlayacağız, lütfen sükûneti tesis edelim.

İlave sürenizi başlatıyorum.

Buyurun lütfen.

RESUL KURT (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu kapsamda, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili idari para cezalarına ilişkin de bir uyum düzenlemesi yapılmaktadır.

Evet, özü itibarıyla kısaca izah ettiğimiz kanun teklifimizde çalışma hayatında sıkıntı yaşanan konuların yeniden düzenlenmesi, günümüz şartlarına uygun hâle getirilmesi ve iş sağlığı ve güvenliğinde modern önlemler alınması amaçlanmaktadır.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ben de teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi de teklifin geneli üzerindeki müzakerelere başlayacağız.

Öncelikli olarak siyasi parti gruplarının sözcülerinden başlamak üzere önce Komisyon üyesi olan milletvekillerine, sonra da diğer katılımcı olan milletvekillerimize görüşlerini ifade etmek için söz vereceğim.

Sayın Ağbaba, buyurun lütfen.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Yeni yılın ilk Plan ve Bütçe Komisyonu toplantısı. Umarım başarılı bir yıl geçiririz, memleket için, memleketin hayrına işler yaparız. Geçtiğimiz yıl memleketin hayrına çok işler yapamadık ama Allah bu yıl memleketin hayrına, fakir fukaranın hayrına, emeklinin hayrına iş yapmayı nasip eder inşallah; öncelikle sözlerime böyle başlamak istiyorum.

Tabii, aslında bugün gelen torba kanuna, daha önceki torba kanunlara baktığımız zaman iktidarın seçim döneminde söz verdiği, oy almak için söz verdiği taahhütlerini maalesef yerine getirmediklerini görüyoruz. Burada, biliyorsunuz, hem seçim öncesinde hem seçim sonrasında hem iktidarın büyük ortağı hem küçük ortağı en baştan beri emeklilerle ilgili çok çeşitli vaatlerde bulunmuşlardı, 2023 yılı boyunca emeklileri oyalamışlardı ama gelen teklife baktığımız zaman bunun emeklileri tatmin eden bir teklif olmadığını görüyoruz.

Ayrıca -biraz önce sözlerimin başında söyledim- birçok taahhüt vardı. Örneğin, BAĞ-KUR'lulara esnaf prim gün sayısını 9000 günden 7200 güne indireceğini bizzat Cumhurbaşkanı söyledi, burada yok. Gelin, hodri meydan, yapalım yani çok uzun bir şey değil, beş dakikamızı alır; gelin esnafa verdiğiniz o sözün mahcubiyetinizi de biz giderelim. Yine “Stajyer ve çıraklığı sayılmayanların mağduriyetini gidereceğiz.” dediniz, o da yok. “Taşerondan kadroya geçmeyenleri kadroya alacağız.” dediniz, o da yok; maalesef kamuda aynı işi yapıp hâlâ taşeron olarak çalışan yüz binlerce işçi var. “Tüm memurlara 3600 ek gösterge vereceğiz.” dediniz, o yok. “Ev hanımlarına devlet destekli sigorta yapacağız.” dediniz, o yok. “Evde temizliğe giden kadınlara, tarımda çalışan insanlara destek olacağız.” dediniz, onlar da yok. Seçimden bu yana dokuz ay geçti, maalesef hâlâ gerçekleşebilmiş bir şey yok. Tabii, bunların en yakıcısı herhâlde emeklilerdir. Hem dünyadaki hem Avrupa'daki emeklilere baktığımız zaman Türkiye'deki emekliler maalesef çok kötü durumdadır.

Bu zam oranları açıklanırken “TÜİK” denilen bir kurumumuz var, maşallah, hakkını da vermek lazım, mucizeler yaratıyor TÜİK. Yani bu anketleri nerede yapıyor bilmiyoruz ama açıkladığı rakamlara bakınca hakikaten büyük mucize yaratıyor. Sokakla ilgisi olmayan, pazarla ilgisi olmayan rakamlar var. TÜİK'in açıkladığı rakam yüzde 64,77; ENAG'a göre yüzde 127. Ayrıca bir de hayat koşullarına bakalım, bakın, çaya bir yılda yüzde 113 zam gelmiş, benzine yüzde 100, konut fiyatları bir yılda yüzde 82 artmış, taksi ücretleri bir yılda yüzde 128, araç fiyatları yüzde 124 artmış. 2023 Ocak ayında benzin 20 lira, şimdi 38 lira. 2023 Ocak ayında motorin 22 lira, şimdi 40 lira. 2023 Ocak ayında dolar 18 lira, şimdi 30 lira. 2023 Ocak ayında euro 20 lira, şimdi 33 TL; yani bu “yüzde 64” rakamını bulmak için bayağı uğraştığını görüyoruz TÜİK'in, bayağı mucizeler yaratmış.

Şimdi, tabii, TÜİK kendini kandırırsa memleketi zararı olmaz ama bu kendini kandırması... Memlekette, fakire fukaraya, işçi ve BAĞ-KUR emekli aylıklarına uydurma enflasyon rakamlarıyla zam yapılıyor. Yüzde 37,6 zam yapıldı, ardından -sağ olsunlar- emeklilere yüzde 5 daha artırıldığı ifade edildi, yüzde 42 zamlı yapıldığı söylendi ki bu yüzde 42 de doğru değil, 7.500'ün 10 bin liraya çıkmasını yüzde 33 olarak görüyoruz. Tabii, yüzde 42 zam hakikaten bu enflasyon koşullarında 16 milyon dul, emekli, yetimin çok büyük bir kısmının açlık sınırı altında kaldığını tekrar görüyoruz. “Emeklileri enflasyonun altında ezdirmeyeceğiz.” dediniz, ezdirmek ne kelime, çiğniyorsunuz resmen.

Şimdi, yarattığınız bir garabet var, kök aylık; en düşük emekli aylığı, zammı kök aylığına göre yapıyorsunuz, 10 binin altında kalırsa en düşük emekli aylığı ödüyorsunuz. Bu hesaba göre, kök aylığı 7 bin liranın altında kalanların tamamı 10 bin TL maaş alacak, kök aylığı 7 bin ile 10 bin arasında olanların maaşı 10 bini biraz geçecek. Örneğin, kök maaşı 5 bin olan biri zam uygulanınca 7.130 lira olduğu için en düşük emekli aylığı 10 bin lira olacak. Kök maaşı 8 bin lira olan biri 11.408 lira maaş alacak yani diğerinden sadece 1.400 lira fazla almış olacak. Peki, kök maaşı 7 bin lira olan biri 10 bin TL alacak, böyle mantık olur mu? Bunu da sizin vicdanlarınıza bırakıyoruz. Yapılması gereken şey tüm emeklileri asgari aylıkta eşitlemek, asgari ücrette eşitlemek. Bununla ilgili de teklifimizi vereceğimizi söylemek istiyorum.

Ekonomi Bakanımız her gün açıklama yapıyor, “Yük artar.” diyor, “Kaynak yok.” diyor, “Enflasyona sebep olur.” diyor ama maalesef, israf ve şatafat devam ediyor. Emeklilerin bir taraftan “Emeklileri enflasyona ezdirmeyeceğiz.” yalanıyla, diğer taraftan “Kaynak yok, yük artar.” aldatmacasıyla üçkâğıda getirildiğini söylemek istiyorum. Aslında, bu yapılan bir siyasi dolandırıcılık. Örneğin, bir esnaf ya da bir tüccar birine söz verse, bu sözlerini yerine getirmezse, mahkemeye verse nitelikli dolandırıcılıktan ceza alır. Yani ticarete yapsanız hakikaten mahkemede süründürürler sizi ama o söz verip yapmadığınız hiçbir taahhüdünüzle ilgili de bir şey yapmıyorsunuz.

Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarında emekli aylıklarının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı yüzde 4,5. 2009 yılında 9 milyon emekli yüzde 6,82’sini alırken 2022 yılında 14 milyon emekli gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 4,46’sını maaş olarak alıyor. Yani bir taraftan 9 milyondan 2022’de 14 milyona çıkıyor ama diğer yandan dağıtılan para yüzde 6,82’den yüzde 4,46’ya düşüyor. Bu son rakamlarla 16 milyon emekli ve dul, yetim var, 84 milyon nüfusun beşte 1’i, gayrisafi millî hasılanın yüzde 20’sini hak eden emekliler maalesef sadece yüzde 4,5’ini alıyorlar. Başka bir deyişle, tüm emeklilerin aldığı paranın 3 katını başkaları yemekte. Tabii, bu paraların kime gittiğini hep beraber biliyoruz. Bütçenin yüzde 11,3’ü yani 1,3 trilyon liralık faiz geliri alan rantiyeler var; Cumhurbaşkanının, bürokratların maalesef lüks arabaları, koruma giderleri, maaşına ayrılan milyarlar var; kamuda tasarruf genelgeleri yayınlanırken bu yıl alacağımız 2.930 araç var; üç beş maaşlı bürokratlar var; size, yandaşa maalesef dolar garantili ödemeler, faiz ödemeleri var ama emekliye gelince para yok.

Bizi kışkırtan Avrupa’daki durumu da görelim, ne durumda. Emeklilerin Avrupa ülkelerinde ortalama gayrisafi yurt içi hasıladan aldığı pay yüzde 12 düzeyinde, bizde bunun üçte 1’i. Peki, yıllar içinde emekli nasıl böyle bir sefaletе düştü, bir de ona bakalım. Emekli maaşının hesabında eskiden gayrisafi yurt içi hasıladan artışın payı yüzde 100 olarak hesaplanıyordu, maalesef bu yüzde 30’a düştü. Aylık bağlama oranları 2002’den önce yüzde 70’lerdeydi, şu an yüzde 30’ların altında. Emekli aylık artışları resmî enflasyona hapsedildi ve emekliye ekonomik büyümeden pay verilmedi, ülke sizin ölçülerinize göre büyüdü ancak emekliler bundan maalesef pay alamadı.

Şimdi, birkaç rakamı da söylemek istiyorum, birkaç gerçeği de söylemek istiyorum. Eskiden, birisi emekli olduğu zaman, bir işçi emekli olduğu zaman evini alırdı, arabasını alırdı, oğlunun da çeyiz parasını ayırırdı; şimdi, bırakın araba almayı, bırakın ev almayı, arabanın tekerini alamıyor, evin tuvaletini alamıyor; emeklinin düştüğü durum bu. Eskiden emekli ikramiyesi emeklinin hayat garantisiydi ama şimdi bir çerez parası bile değil, bunu da söyleyelim. Eskiden emekliler daha düzgün koşullarda yaşardı ama sayenizde son dönemde artık emekliler 3’üncü el, 2’nci el giysi pazarlarından eşya alıyorlar, ceket alıyorlar, mont alıyorlar. Emeklilere gidin bir sokakta sorun, Adıyaman’a sorun, Malatya’ya sorun, bir bakın emeklilerin durumu nasıl, bu teklif sahipleri de belki vicdana gelir. Emeklinin durumu hakikaten -siz de görüyorsunuz, biz de görüyoruz ki- işler acısı. Artık, emekli, bırakın Kurban Bayramı’nda kurban kesmeyi, şeker alamıyor. TÜRK-İŞ’in açıkladığı açlık sınırı 14.431

lira, 4 kişilik bir ailenin yoksulluk sınırı 47 bin TL, emekli maaşı 10 bin TL, açlık sınırının üçte 2'sine denk geliyor. Emekliler, en temel gıda ürünlerine dahi erişemez duruma gelmiş durumda. Nisan ayında 7.500 lira emekli maaşıyla 61 kilo peynir alınıyordu, bugün 30 kilo peynir alınabiliyor; nisan ayında 7.500 lira emekli maaşıyla 29 kilo et alınıyordu, bugün 12 kilo et alınabiliyor; nisan ayında 7.500 lira emekli maaşıyla 158 kilo nohut alınıyordu, bugün 65 kilo alınıyor. 2002'de övündüğünüz dönemde en düşük emekli maaşı asgari ücretin 1,5 katına yakinken maalesef şu anda tam tersi durumda. Bu orana göre en düşük emekli maaşının çok daha yüksek olması lazım ama Türkiye'de durum maalesef kötü.

Yine, bizi kıskanan Avrupa'yla kıyaslamak lazım; ortalama emekli maaşı Almanya'da 1.400 euro, Belçika'da 1.200 euro, Türkiye'de ise 300 euro civarında. Bizi kıskanan Almanya bizim 5 katımız maaş ödüyor. Ne yapılması lazım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hemen bitiriyorum Başkanım, toparlıyorum.

En düşük emekli maaşı asgari ücret seviyesine mutlaka çıkarılmalı. Bu bile yeterli değil ama tekrar söylüyorum, en düşük emekli maaşı asgari ücret seviyesine çıkarılmalı. Aylık bağlama oranı yüzde 70'ti, şimdi yüzde 30'lara düştü. Aylık bağlama oranları tekrar yükseltilmeli.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Eskiden olduğu gibi emekli maaşlarının hesabında ekonomik büyüme tekrar hesaba katılmalı. Kök aylığı en düşük emekli aylığının altında kalanlara yapılacak zam en düşük emekli aylığının üzerine uygulanmalı. Emekli bayram ikramiyeleri asgari ücret seviyesine çıkarılmalıdır. Hele bu emekli bayram ikramiyeleri -önümüzdeki dönem 2 bayram var- Cumhuriyet Halk Partisinin sayesinde verilen bu emekli bayram ikramiyeleri de maalesef hâlâ sabit şekilde yerini koruyor; her şey artarken artmayan sadece emekli maaşı ve emekli bayram ikramiyeleri. Ben bu emekli maaşlarının, en düşük emekli maaşının Türkiye'nin gerçeğiyle, pazarın gerçeğiyle, hayatın gerçeğiyle uyumlu olmadığını düşünüyorum. Mutlaka en düşük emekli aylığı asgari ücret seviyesine çekilmelidir.

Kalan konuşmamızı da maddelerde yapacağız.

Ben tekrar teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de DEM PARTİ Grubu adına Sayın Oluç.

Buyurun lütfen, sürenizi açıyorum.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, saygıyla selamlıyorum.

Aslında bu teklif üzerine konuşurken iki konu üzerine odaklanacağım. Bir tanesi, bu teklifteki, istihdamı desteklemek için, işverenlere finansman sağlanması için sigorta priminden mahsup edilecek şekilde ücret desteği sağlanmasının İşsizlik Sigortası Fonu'ndan ayrılması meselesi yani İşsizlik Sigortası Fonu'nun işverenlerin finansmanı için çok eski zamandan beri kullanılıyor olmasının devam ettirilmesi anlayışı üzerinde durmak istiyorum. İkincisi de -madde ihdasında herhalde önümüze gelecek- emeklilerin maaş artışıyla ilgili olan konu.

Şimdi, öncelikle birkaç veriye değinmek istiyorum burada. Yani neden sermayeye İşsizlik Sigortası Fonu'ndan hâlen bu şekilde destek sağlanır? Nereye bakacağız bunun için? Yani "Böyle bir ihtiyacı var mı sermayenin?" diye bakmamız gerekiyor. Onun için birkaç veriye değinmek istiyorum çünkü bu iktidar şöyle bakıyor duruma: Sermayenin maliyetini düşürürsek ekonomi düzelir diye bakıyor,

sermayeye destek, teşvik ve muafiyetler sağlanırsa ekonomideki gidiş düzelir diye bakıyor ancak sizler de görüyorsunuz, ekonomideki gidiş düzelmüyor böyle yapıldığı durumda yani aslında zihniyette bir sorun var. Özellikle son yıllarda sermaye sınıfının kârlarına baktığınız zaman gerçekten şaha kalkmış bir durum görüyoruz, rekor üzerine rekorlar kırılıyor ve esas itibarıyla kâr rekorları kırılıyor yani sermayenin bu desteğe, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan destek almasına ihtiyacı yok, bir kere bunu görmek gerekiyor.

Şimdi, bakın, birkaç veri dedim, bir tanesi gayrisafi yurt içi hasıla verileri. Bu verilere baktığımızda, gayrisafi yurt içi hasıladan iş gücüne yapılan ödeme açısından baktığımızda, emeğin aldığı pay 2018 yılında yüzde 33,5 imiş, 2022 yılında bu pay yüzde 26,3 olmuş yani büyük bir düşüş var emeğin aldığı pay açısından baktığımızda. Son beş yılda 7,2 puan düşmüş emeğin payı. Bu ne demek? Yani emeğin payı düşmüş, kimin payı artmış? Sermayenin payı artmış kaçınılmaz olarak yani sermayenin millî gelirden aldığı pay 2022 yılında yüzde 53,7'ye yükselmiş. Bunun anlamı nedir? Hepiniz biliyorsunuz sonuç olarak, makas sermaye lehine açılmış ve şu anda oranlara baktığımızda 11,4 puan sermaye lehine açılmış bir makas var ortada, demek ki sermayenin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan desteklenmeye ihtiyacı yok aslında; birinci veri bu.

İkincisi, yine, TÜİK'in açıkladığı verilere baktığımızda, 2022 yılı gelir dağılımı istatistiklerine baktığımızda, en yoksul yüzde 20'lik kesimin toplam gelirden aldığı payın azaldığını görüyoruz, en zengin yüzde 20'nin ise toplam gelirden aldığı payın artış gösterdiğini görüyoruz. Verileri teker teker karşılaştırdığımızda görüyoruz ki ciddi bir fark var ve son on altı yılın zirvesine çıkmış aradaki fark yani en zengin yüzde 20'nin toplam gelirden aldığı pay son on altı yılın zirvesinde; bu, çok ciddi bir durum. Bu da şu anlama geliyor: Bu ülkenin en zenginlerinin, sermayenin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan pay almasına ya da onlara bir destek yapılmasına ihtiyacı yok aslında. Buna karşılık, en düşük gelire sahip olan yüzde 20'lik gruba baktığımızda ise neyi görüyoruz? 2022 yılında yine çok ciddi bir azalma olmuş yani yüzde 6'ya gerilemiş en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay; ikinci söylemek istediğim veri bu.

Üçüncüsü, servet eşitsizliği var bu ülkede -sizler de biliyorsunuz- yani bilerek "servet eşitsizliği" diyorum. Çeşitli raporlara, uluslararası raporlara baktığımızda Türkiye'de 1 milyon doların üzerinde servete sahip olan 61 bin kişi bulunuyor, serveti 500 milyon doları geçen 33 kişi bulunuyor -rakamlar değişebilir, üç aşağı beş yukarı bu civarda- ve Türkiye'deki toplam 1 trilyon 41 milyar dolarlık servetin yaklaşık yüzde 40'lık kesimi sadece yüzde 1'lik kesimin elinde yani bu, servet eşitsizliğinin ne kadar büyük olduğunu gösteren en önemli verilerden bir tanesi. Demek ki Türkiye'de böyle bir servet eşitsizliği varken zenginlerin ya da sermaye sahiplerinin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan desteklenmeye ihtiyaçları yok anlamına geliyor bu bir kez daha yani 2002'den bugüne kadar karşılaştırdığımızda servet uçurumu gerçekten büyük ölçüde büyümüş bir vaziyette ve çok büyük bir eşitsizlik ortaya çıkmış vaziyette.

Yine, bir başka veri... Sermaye sınıfının emekçi sınıflar aleyhine obez hâline geldiğini ortaya koyan bir veri var, o da -yine TÜİK ve Merkez Bankası verileri açısından baktığımızda- sektör bilançoları raporu ve bu raporlara da baktığımızda aslında 2022 yılında şirketlerin net dönem kârlarında yüzde 423 artış olduğu görünüyor; çok büyük bir artış bu, gerçekten zirve yapmış vaziyette geçtiğimiz yıllarla karşılaştırsak. 2022 yılında bir önceki yıla göre, 2021'e göre yaklaşık 4,5 kat daha fazla kâr elde etmiş şirketler; bu, çok ciddi bir durum. Yani işçilere, emekçilere, emeklilere baktığımızda böyle bir artış görüyor musunuz onların gelirlerinde? Görmüyorsunuz. Banka kârlarına baktığımızda aynı durumu görüyoruz yani 2023 yılına baktığımızda, Ocak-Eylül dönemi net kârlara baktığımızda inanılmaz bir artış var, yüzde 53,5'luk bir artış var; aynı dönemde resmî enflasyon ise yüzde 49,86 olarak açıklanmış

TÜİK tarafından -ki bunun doğru olmadığını hepimiz biliyoruz- ona rağmen enflasyonun üzerinde bir kâr elde etmiş bankalar. Emeğiyle geçinen herhangi bir yurttaşımızın böyle bir gelir artışı olduğunu görüyor musunuz? Görmüyorsunuz.

Dolayısıyla lafı çok uzatmadan şunu bir kez daha söylemiş olayım -bu iktidarın zihniyeti açısından baktığımızda- sadece işverenlere, sermayeye vergi indirimleri ve afları getirerek, teşvikler ve sigorta prim destekleri vererek, hatta çalışanların maaşlarını patronlar yerine halkın bütçesinden kısmen sağlamaya kalkıştığımızda ekonomi düzelmiyor; ekonomideki bütün veriler bunu gösteriyor, bir kez daha bunu vurgulamış olalım. Yani “Sermaye teşvikler, muafiyetler ve benzeriyle desteklenirse ekonomi düzelir, hepimiz kazanırız.” tezi aslında çökmüş oluyor bu verilere göre baktığımızda. Şimdi, o yüzden, birincisi, bu noktayı vurgulamak istiyordum; gerçekten İşsizlik Sigortası Fonu’nun sermayeyi desteklemek üzere kullanılıyor olmasının, güncel verilerle baktığımızda, hiçbir karşılığı yoktur. Bu, aslında İşsizlik Sigortası Fonu’nun sermayeye peşkeş çekilmeye devam edilmesi anlamına geliyor; bunu özellikle vurgulayayım, bu iktidarın zihniyetinde ciddi bir sorun var. Adını değiştirelim İşsizlik Sigortası Fonu’nun, diyelim ki sermaye sigortası fonudur bu aslında yani sermayeye sigorta oluyor bu fon aslında diyelim çünkü gerçek olan da bu aslında yani bu ilk defa yapılan bir şey değil, yıllardan beri bunu söylüyoruz, bir kez daha aynı durumla karşı karşıya kalınmış vaziyette yani “işçiden alıp patrona verme fonu” da diyebiliriz aslında; birinci işaret etmek istediğim konu buydu.

İkincisi, emekliler meselesi. Şimdi, nasıl oluyorsa her şeye kaynak bulunuyor, emeklilere bir türlü kaynak bulunamıyor ve baktığımızda, işte, en son açıklamalara göre “Emeklinin taban marşı 7.500 liradan 10 bin Türk lirasına çıkacak.” deniyor. Peki, ne olacak? Mesela mutfak giderlerine açlık sınırı açısından baktığımızda, hâlâ 5 bin liralık bir fark var arada yani en son TÜRK-İŞ’in açıkladığı veriler ortada yani 15 bin liraya yaklaşmış vaziyette açlık sınırı, siz emeklilere 10 bin lirayı uygun görüyorsunuz. Ne olacak? Yani her ay ortalama yüzde 5 artış olsa bu verilerde, sonunda şöyle bir şey olacak: Haziran ayında 20 bin liraya çıkmış olacak açlık sınırı aşağı yukarı ama emeklilerin alacağı para, milyonlarca emeklinin alacağı para işte şurada görüldüğü gibi 10 bin lirada kalacak yani aradaki makas büyümüş olacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, ilk olduğu için zamanı ayarlayamadım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Problem yok, biz zaman veririz yani.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Peki, teşekkür ederim.

Şimdi, baktığımızda “Emeklilerin hepsinde yüzde 42,6 artış...” dedi ya Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, peki hakikaten öyle mi? Öyle değil. Bakıyorsunuz, şimdi, aslında 7 bin lira ve 6 bin lira aylık alan, kök aylığı olan emekliler açısından baktığımızda, 10 bin liraya çıktığı zaman artış yüzde 33,3; yüzde 42,6 değil. Baktığımızda, 7.200 kök maaşı olan emekliler açısından yüzde 37 artış yani 7.500 ve üstü için yüzde 42,6 oluyor artış. Dolayısıyla aslında bütün emekliler için yüzde 42,6 bir artış olduğu da doğru bir rakam değil; bunu da bir kez daha vurgulamış olmak istiyorum.

Şimdi, şöyle bir durum var: Yani emeklilerin ezici çoğunluğu aslında yüzde 33 ile yüzde 36 arasında bir maaş artışıyla karşı karşıya kalacak ve sonunda, 10 bin liraya mahkûm edilecek emekliler 2024 yılı itibarıyla. Ve Emekliler Yılı ilan ediliyor yani Emekliler Yılı’na -ne diyeyim, doğrusu tam lafı bulamadım, çeşitli şeyler söylenebilir 2024 yılı için ama- emeklilerin canına okuma yılı diyebiliriz

aslında 2024 yılı için, emeklilerin kıyım yılı diyebiliriz 2024 yılı için çünkü en sonunda söyleyeceğim bir şey var, öngörü, ona dair de bu lafları kullanmak mümkün olabilir diye düşünüyorum. Nasıl emeklilere kaynak bulunamıyor, bunu da anlayabilmiş değiliz doğrusu yani israf diz boyu.

Ya, geçen gün Hazine ve Maliye Bakanı valilerle yaptığı toplantıda söylemiş, önce güldüm fakat sonra verilere bakınca aslında haklı olduğunu gördüm. Hazine ve Maliye Bakanının Haziran 2023'te açıkladığı tasarruf genelgesine kamu kurumları uymamış. Yani dedim ki acaba -defterin son sayfasını da kullanıyorum ben filan hani beyaz kâğıt yok, önü, arkası; arkasını kullanmamışım ama- şimdi niye bunları söylüyor? Bütçe gerçekleştirmelerine baktığımızda, haberleşme, basın-yayın, kırtasiye ve temsil, tören giderlerinde inanılmaz bir artış var; Hazine ve Maliye Bakanı haklı yani emekliye siz kaynak bulamıyorsunuz ama kırtasiyeye baktığımızda, haziran, aralık arasında 7 kat artış olmuş, 7 kat; taşıt kiralamada artış olmuş kamu kurumlarında; temsil, ağırlamada 17 kat artış olmuş sayın vekiller. Şimdi, Hazine ve Maliye Bakanı onun için çok doğru bir şey söylüyor yani tasarruf genelgesi açıklamış, tasarruf genelgesine bir tek kendisi uyuyor belli ki sayfanın önünü, arkasını kullanarak, vahim bir durumla karşı karşıyayız. Şimdi "Kaynak yok." diyorsunuz, kaynak var işte, israf yani burada, bu israf yerine emeklilere bu kaynaklar aktarılsa gerçekten çok önemli bir sonuç elde edilmiş olacak, bunu da söylemek istiyorum.

Şimdi, bu iktidarın hiç duymak istemediği iki tane kavram var. Duymak istemiyorsunuz bunları biliyorum ama ara sıra hatırlatmakta fayda var "Ekonomi niye bu hâle geldi?" konusunu konuşurken. Bir tanesi bu "Faiz sebep, enflasyon sonuç." cümlesi, bunu hiç duymak istemiyorsunuz ama bunu hiç unutmayın çünkü ekonominin bu hâle gelmesinin en temel nedenlerinden bir tanesi bu. Yani "Bunu yapmayın." dedik size "Yanlıştır." dedik bu konuşulurken, özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın söyleminin yanlış olduğunu söyledik ama bir tek biz söyledik, siz sustunuz. Sizden söyleyenler ise görevden uzaklaştırıldı hatırlarsanız, isimlerini sizler biliyorsunuz. İkincisi de kur korumalı mevduat. Ya, dilimizde tüy bitti "Bu kur korumalı mevduat yanlıştır, hazineye ve Merkez Bankasına büyük yük getirecek ve ekonomide koca bir kara delik yaratacak." dedik, bunu da dinlemediniz, yaptınız ve gerçekten bu kara delik de ortaya çıktı. Bunu da şimdi duymak istemiyorsunuz hani "Bir an evvel bundan nasıl kurtuluruz?"un çalışmaları sürüyor. Keşke hiç bu hâle getirmeseydiniz, biraz söz dinlemiş olsaydınız demek istiyorum.

Son -bir dakikada toparlayacağım Sayın Başkan- söylemek istediğim şu: Bu emekli zamlarıyla ilgili -yani tartışacağız maddelerde de elbette ki ama- bu 10 bin lira meselesini kesinlikle doğru bulmuyoruz. Emeklilerin insanca yaşayabilecekleri bir ücret almaları için bu yasa teklifine bir madde eklenmesini önereceğiz. Verdiğimiz önergeyle en düşük emekli maaşının en az asgari ücret düzeyine yükseltilmesinin sağlanmasını istiyoruz ve asgari ücretin de sendikalar tarafından açıklanan aylık yoksulluk sınırının yarısı olarak belirlenmesini teklif ediyoruz. Bunu daha önce 2024 bütçesi görüşmelerinde de...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Bitiriyorum efendim, son cümle.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – ...dile getirmiştik ama o zaman AK PARTİ ve MHP oylarıyla bu önergemiz reddedilmişti. Şimdi bir kez daha bunu önereceğiz. Bu konuyu da ileriki saatlerde tekrar tartışacağız.

Dinlediğiniz için çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Saadet Partisi Grubu adına Sayın Selim Temurci.

Buyurun lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, değerli bürokrat arkadaşlar, basınımızın kıymetli mensupları; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz kanun teklifi kanaatimce işvereni ilgilendiriyor, zaten işçiye direkt ilgilendiriyor ama emeklileri de ilgilendiriyor. Dolayısıyla toplumu ilgilendiren ve çok önemli düzenlemeler içeren bir teklifle karşı karşıyayız. Ben, tabii, kanun teklifi sahibi milletvekillerimize de teşekkür ediyorum.

Şimdi, burada, önce, olumlu gördüğüm iki konunun altını çizmek istiyorum. Daha fazla sigortalının kısa çalışma ödeneği kapsamına alınması elbette olumlu. Rakamları Resul Kurt Bey verdi. Gençlerimize, kadınlarımıza, mesleki yeterlilik sahibi kardeşlerimize uygulanan teşviklerin -2011’den beri sanıyorum devam ediyor- devam ettirilecek olması da çok kıymetli. Şimdi, ben, şöyle bir değerlendirme yapmak istiyorum. Biraz önce Saruhan Bey de söyledi ama uzun yıllar özel sektörde bulunan birisi olarak aslında şu İşsizlik Sigortası Fonu meselesini bizim bir konuşmamız gerekiyor. Şunu biliyoruz: Yani “kısa çalışma ödeneği” dediğinizde -ki pandemi döneminde bunu çok derin yaşadık, bu sanayide çok önemli bir katkı sağladı- aslında kayıt dışılığı önleyen, insanların bir nebze işsiz kalmasını önleyen bir etki, küçük de olsa işverene bir destek. Aslında bu işsizliği önleme anlamında da kullanılabilir ama şimdi hem kısa çalışma ödeneğini hem de asgari ücret destek primini, ikisini birlikte konuştuğumuzda ortaya çok farklı bir tablo çıkıyor. Onun için benim, buradaki ilk önerim şu: Bence pozitif bir isim verelim buna yani sermayeyle ilgili değil, ki bunun da işsizliği önlemekle ilgili bir yaklaşımdan hareketle uygulandığını biliyorum. Ya, bence buna “istihdam sigorta fonu” diyelim yani “işsizlik” demeyelim çünkü tabloya baktığımızda en son İŞKUR’un açıklamış olduğu veriler bence çok kabul edilebilir veriler değil yani ilk dokuz aylık verilerde -ya, düşünün- işsizlik için... Yani sonuçta İşsizlik Sigortası Fonu niye kurulmuştur? İnsanlar otuz-kırk sene çalışıyorlar, emekli oluyorlar; devam edenler, çalışabilir pozisyonda olanlar işlerini kaybettiğinde, işte, oraya ödemiş oldukları primlerden, işte, belirlenen süreler içerisinde devlet, bunlar hayatlarını idame ettirebilsinler diye... Yani, işsizler için oluşturulan bir Fon’dan, işte, 2023 yılının ilk dokuz ayında işverene 23 milyar verirsiniz, işsizlere de yaklaşık 12 milyar verirsiniz, işte, biraz önceki tabloyla karşı karşıya kalırsınız. İşte, sermayenin millî gelirden almış olduğu payın arttığını, dolayısıyla burada gelir adaletsizliğini artıran bir uygulama olduğunu insanlar eleştirirler. Dolayısıyla, benim özellikle iktidardaki arkadaşlara önerim, bu Fon’un isminin “istihdam sigorta fonu” olarak değiştirilmesidir; bence yapılması gereken uygulamalardan bir tanesi bu.

Şimdi, tabii, diğer bir konu: Burada, Fon’un devamlılığı, mali sürdürülebilirliği çok önemli bir mesele. Yani, biz pandemi döneminde bu Fon’un eksiye düştüğünü biliyoruz. Şimdi ise, işte, yıl sonu verilerine bakıyoruz, 200 milyara doğru giden bir Fon var. Dolayısıyla, burada bu Fon -şuna inanıyorum, Türkiye’de birçok fonu eleştiren birisi olarak söylüyorum- Türkiye’de en iyi uygulanan fonların başında, toplumu direkt ilgilendiren ve gerçekten insanlarımıza katkı sağlayan fonların başında ama burada bu Fon’un parasının nereye harcandığı meselesi bence çok konuşulması gereken bir mevzu. Düşünün, şu anda yaklaşık aylık 10 milyar TL bu Fon’a para giriyor yani -2023 verilerini dikkate aldığımızda söylüyorum- 200 milyar TL’yi bulmuş ve şu anda asgari ücret desteğiyle ilgili bu Fon’a başvuruyoruz, işte, şu anda kısa çalışma ödeneğiyle ilgili bu Fon’a başvurmuş oluyoruz. Bence bu Fon’un ağırlıklı olarak işsizlerle ilgili olacaksa, gerekirse ismi değiştirilmeyecekse işverenlerle ilgili

olarak ayrı bir yapılanmaya ihtiyaç var çünkü Anayasa'mızın 2'nci maddesine göre eğer sosyal bir hukuk devletin gereği olarak işsizlerimize bu destek sağlanacaksa, bence işi farklı bir yerden ele almamız gerekiyor.

Ben son olarak tabii, şunu söyleyeceğim: İşsizlik Sigortası Fonu'nda elbette, şu anda getirilen teklifte, işte, kısa çalışma ödeneği 600 günden 450 güne indiriliyor; bu, tabii, olumlu bir gelişme. Benim şöyle bir önerim var: Ya, arkadaşlar, bence iktidar tarafı, teklif sahipleri buna çalışsınlar. Mevcut İşsizlik Sigortası Kanunu'muzun 50'nci maddesinde gelin, bir değişiklik yapalım. Yani şimdi kısa çalışma ödeneği önemli de yani İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 50'nci maddesi önemli değil mi? Yani aynı, aynı maddeler; işte, üç yıl çalışacaksınız, son 120 günde çalışmış olmanız gerekecek ve sonuçta 600 günden başlamak üzere 600, 900 ve 1080 gün gibi 50'nci maddede düzenlemeler var. Siz, şimdi ne yapıyorsunuz? Kısa çalışma ödeneğinde yüzde 25 gün sayısını azaltıp 450 gün yapıyorsunuz. Gelin, işsizlik ödeneğinde de aynı şeyi yapalım. Bunun maliyetinin çok olmadığını zaten Resul Bey ifade etti, rakamlara da baktığımızda bunu görüyoruz çünkü eğer bu Fon işsizler için ödenmişse İşsizlik Sigortası Kanunu'nun 50'nci maddesinde bu düzenlemeyi yapma ihtiyacı var. Gelin, buralarda esneme yapalım diye öneriyorum.

Tabii, diğer bir önerim, emeklilerle ilgili olarak konuşuldu. Cumhurbaşkanımız Emekliler Yılı olarak 2024'ü ifade etti. Bence iktidar mensuplarının, iktidardaki arkadaşların buna uygun bir teklif getirmesi lazım. Onlar adına ben bir öneride bulunayım, onu tartışalım burada. Almanya ve Belçika'da, yanlış bilmiyorsam İsveç'te de uygulanıyor, Resul Bey bunları daha iyi bilir işin uzmanı olarak; şimdi, bu fonlarda, özellikle işsizliği engellemede oluşan fonlarda ülkeler farklı uygulamalar yapıyorlar. Bu fonlarda çok ciddi paralar birikiyor. Kişi otuz yıl, kırk yıl çalışıyor, işsizlik fonundan ya az alıyor ya da hiç orayla bir ilgisi olmuyor; iki tane işe giriyor, emekli oluyor ve ayrılıyor, fondan hiçbir şekilde bir destek almıyor. Bütçeye bakılsın, Fon'da da ciddi bir para birikiyorsa emekli olmuş -bakın, altını çiziyorum- insanlara bir defa da Fon'un belli bir rakamı ödenmiş olsun yani bu yüzde 5 midir, yüzde 10 mudur. Yani bu Fon orada durdukça bu Fon'dan, farklı yapılar oradan bir para alacak. Gelin, Fon'un kuruluşuna uygun olarak emeklilerimize de "Siz buraya para yatırdınız..." Yüzde 1 emeklilerden kesiliyor, yüzde 2 işverenden, yüzde 1 devletten.

Burada, tabii, yine belki önemle üzerinde durulması gereken bir konu, işverenin sisteme, Fon'a yatırmış olduğu yüzde 2'den daha fazla para çekmiş olması bence doğru bir şey değil yani bunu bir kere, en azından bir yerde sınırlamak lazım. Yani işveren yüzde 2 para yatırıp İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yüzde 2'den fazla para çekerse işsizlerle ilgili olarak "Bu Fon işsizlere ait bir fondur:" diyemeyiz. Yani burada da bir sınırlamaya ihtiyaç var.

Şimdi, Türkiye'de yoksullukla ilgili olarak mesele... İşte, 50 bin TL'ler konuşuluyor, biraz önce de söylendi. Bakın, 2003 yılında asgari ücret ile emekliler arasındaki rakamlara baktığımızda emekliler asgari ücretten yüzde 47 daha fazla bir rakam alıyorlardı, şu anda ise yani 10 bin lira üzerinden konuştuğumuzda asgari ücretten yüzde 40 daha düşük bir pay alıyorlar. Gelin, şu "Emekliler Yılı" dediğimiz yıla uygun bir hareket yapalım ve o Fon'da biriken -yüzde 5 midir, 10 mudur, hesaplamaları yapılır- belli bir rakamı "Ey emekli, sen şu kadar yıl çalıştın, bu kadar para yatırdın buraya, benim şu anda kasamda da bu kadar para var, devlet olarak senin yaşadığın zorlukların da farkındayım." deyip onlara defaten, bir defaya mahsus olmak üzere Fon'dan bir şey yapalım ki en azından emeklilerimiz 2024 yılında bir nefes almış olsun.

Kanun teklifimizin ülkemize, milletimize hayırlar getirmesini temenni ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Mustafa Kalaycı konuşacak.

Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım, kıymetli bürokratlar, kıymetli basın mensupları; öncelikle hepinizi hürmetle selamlıyorum.

Çalışma hayatı ve istihdam piyasasıyla ilgili bir kanun teklifini görüşüyoruz. Ben öncelikle bu kanun teklifini getiren değerli milletvekili arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak çalışma hayatıyla ve istihdam piyasasıyla ilgili köklü bir reform yapılması ihtiyacı olduğu görüşündeyiz. Özellikle iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkinliğinin artırılması, iş sağlığı ve iş güvenliği şartlarının iyileştirilmesi, yine, sosyal güvenlik alanında norm ve standart birliğin sağlanması gibi konulara yönelik köklü reform yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Getirilen kanun teklifinin 1 ve 3'üncü maddesi kısa çalışma ödeneğiyle ilgili düzenleme. 2020 yılında pandemi döneminde geçici olarak uygulamaya koyduğumuz sigortalılık süresi ve ödeme gün sayısını bir daimi madde olarak düzenliyoruz. Şöyle ki: Son 120 gün hizmet akdine tabi olacak ve son üç yılda en az 450 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödenmiş olması hâlinde kısa çalışma ödeneğinden yararlandırmayı öngörüyoruz. Benim yani kafama şu takıldı: Pandemi döneminde yaptığımız uygulamayı hangi ihtiyaçla şimdi tekrar daimi madde olarak düzenliyoruz? Açıkçası, gerekçeye baktım; "Daha fazla sigortalının bundan yararlanması." denilmiş. Baktığımız zaman, istihdam verileri gerçekten son yıllarda çok yüksek oranda artıyor yani OECD ülkeleri arasında en fazla istihdam sağlayan ülkemiz. Buradaki ihtiyacı açıkçası tam kavrayabilmiş değilim, değerli teklif sahibi arkadaşlarımız bununla ilgili bir izahat verirler.

Bir de 3'üncü maddede bu düzenlemeden önceki uygulamanın devamını öngörmüşüz, orada bir husus hariç. Tabii, düzenleme doğru bir düzenleme "Sigortalının kusurundan kaynaklanan fazla ödemeler ise yasal faizi ile birlikte sigortalıdan tahsil edilir, ölen sigortalılara ait fazla ödemeler geri tahsil edilmez." diye yeni bir hüküm getirmişiz. Doğru bir düzenleme ama bu, biliyorsunuz, kısa çalışmayla ilgili husus işverenin talebi üzerine yürütülen bir işlem. Yani ben düşündüm "Sigortalının ne gibi bir kusuru olabilir?" Mutlaka vardır, varsa, o konularda bir bilgilendirme yaparlarsa yani düzenlemenin bu anlamda da bir ihtiyaçtan kaynaklandığını öğrenmiş oluruz.

2'nci madde 2016 yılından beri uygulanan istihdam teşvikiyle ilgili bir düzenleme. İlave istihdama teşvik verilmesi; genç, kadın ve mesleki yeterlilik sahibi işsizlerin istihdam edilmesine yönelik bir istihdam teşviki düzenlemesi; çok doğru bir düzenleme, isabetli bir düzenleme. Etki analizinde verilen bilgilere göre yıllık ortalama 650 bin istihdam sağlamış bu teşvikle. Bu anlamda, bu sürenin 2024 yılında ve 2025 yılında da uygulanmasını doğru bir düzenleme olarak görüyoruz.

4, 6, 7 ve 8'inci maddeler, bu iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili denetim konusu. Açıkçası, eski bir denetim elemanı olarak işin içinden tam çıkamadım. Şöyle: Mevcut düzenlemede hem Çalışma Bakanlığı Kanunu'nda hem de İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda bir hüküm var. Bu denetimler iş müfettişlerinin yetkisinde, o nedenle kanunda sayılan İş Sağlığı ve Güvenliği Kurumunun çalışanlarını idari yargı yetkili görmüyor. Tamam, bir ihtiyaç, bir düzenleme yapmamız lazım ama getirilen düzenleme bu ihtiyacı tam karşılıyor mu? Açıkçası tereddüde düşüyorum. Niye? Çünkü ilgili kanunlardaki hükümleri kaldırmışız, yeni bir madde ihdası yapmışız, mevcut düzenlemelerdeki yetkiyi o kanunda yeniden tanımlamışız; benim gördüğüm bu. Bir de "Bakanlık adına denetim yaparlar." demişiz yani yargı karşısında yine bir sıkıntı olabilir diye düşünüyorum. Bu alan çok önemli, tabii ki iş sağlığı ve iş güvenliği denetimleri çok önemli; biz her defasında burada da bu görüşümüzü ifade ediyoruz. "Acaba, bununla ilgili, yargıdan da dönmesi söz konusu olmayacak, daha etkin çalışmayı sağlayacak,

bu iş sağlığı ve güvenliği konusundaki denetimleri aksatmadan yürütecek yeni bir yapılanma kurabilir miyiz?” diye düşünüyorum. Yani mevcut düzenleme açıkçası tam olarak içimize sinmiyor, öyle diyeyim yani eksik, mutlaka bir düzenleme yapılması lazım ama burada tekrar sıkıntı çıkabilir diye endişe ediyoruz.

5’inci madde asgari ücret desteğiyle ilgili bir düzenleme. Bu da yıllardır sağladığımız bir destek. Aslında işverene sağlanan bir destek ama dolaylı olarak işçiye de sağlanan bir destek yani bunu sadece işverene ek bir kaynak aktarmışız gibi görmenin de doğru olmadığını düşünüyoruz. Yani bir defa hem istihdamı korumak hem kayıt dışı istihdama mâni olmak ve işten çıkarmalara meydan vermemek açısından işverenin iş gücü maliyetinin bir kısmının karşılanmasını doğru olarak görüyoruz. Yani burada her şeyden önce, evet, işçinin hakları, işverenin hakları sağlanmalı ama her şeyden önce iş korunmalı. Yani ortada iş kalmazsa ne işçinin ne işverenin hakkı kalmaz. Bu anlamda asgari ücret artışından gelen maliyetin bir kısmının karşılanmasını doğru ve önemli bir düzenleme olarak görüyoruz.

Bir diğer konu, herhâlde bu kanun teklifine ilave edilir diye tahmin ediyoruz. En düşük emekli aylığının 10 bin liraya çıkarılması ve 5 puan SSK ve BAĞ-KUR -eski adıyla- emeklilerine refah payı verilmesiyle ilgili düzenleme tahmin ediyorum bu teklife eklenecek. Sayın Başkan duymuyor beni ama herhâlde eklenecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kalaycı, tabii, ben ekleyemiyorum ama siz Komisyon olarak uygun görürseniz...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, önerge gelmiştir diye.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Yani Başkanlığımıza böyle bir sürü önerge gönderiyorlar. Ben her geleni dikkate almak durumundayım.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gelmiş yani madde, işte, emekli maaşıyla alakalı, diğer zamlarla alakalı...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ne diyor Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Daha resmiyeti yok, taslak göndermişler bana şu an için.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ama sordu da konuşmasında kullanacağı için ondan tespit edeyim dedim.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Nasıl?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Konuşmanızda kullanırsınız diye, ne geldi diye. Bir açıklama oldu herhâlde.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok. Yani ocak ayı içindeyiz, bir an önce bu konuda düzenleme yapılması gerekiyor. Bu konudaki yapılan çalışmalarla da durum netleşti, bu açıklandı; doğal olarak bu teklife bunu eklememiz lazım. Benim görüşüm bu ama...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Rakamlar artmıştır diye düşündük.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bana gelende bir değişiklik yok şu an.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Evet, burada şunu belirtiyim: Tabii ki emekli aylıklarının iyileştirilmesini biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak sürekli ifade ediyoruz. Burada şu durumun da dikkate alındığını görüyoruz: Emekli aylıkları arasında bir dengeyi sağlama. Memur emeklileri, biliyorsunuz, memurların maaşındaki artış oranı kadar yararlanıyor. SSK ve BAĞ-KUR emeklilerinin de bu anlamda aynı dengeye gelmesi doğru bir yaklaşım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA KALAYCI (Konya) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Temmuz ayında yapılacak artışla birlikte değerlendirme sonucu böyle bir ilave 5 puan refah payı ve asgari emekli aylığının da 10 bin lira olmasına karar verildi. Yapılan hesaplamalara göre, temmuz zammıyla birlikte emeklilere yüzde 70'in üzerinde zam verilmesi söz konusu olacak. Yapılan çalışmalardan, yapılan açıklamalardan bunu görüyoruz.

Maddeler görüşülürken maddelerle ilgili görüşlerimizi ayrıca ifade edeceğiz.

Ben teşekkür ediyorum, hayırlı olsun diyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Yegin, buyurun lütfen.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Salonda bulunan herkesi saygıyla selamlıyorum.

Teklif sahibi arkadaşlara böyle bir teklifi hazırlayıp getirdikleri için de teşekkür ediyorum.

Burada temel meselenin istihdamın korunması, korunan istihdamın yanında istihdam artırıcı işlemlerin yapılması, istihdamda özellikle dezavantajlı kesimlerin biraz daha pozitif ayrımcılığa tabi tutularak o alanda da istihdamı artırıcı birtakım teşviklerin, daha önce uygulanan teşviklerin uygulama sürelerinin uzatılmasına dönük, daha ziyade çerçevesinin bu olduğu bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız. Bir de iş sağlığı ve güvenliği denetimiyle ilgili, anladığım kadarıyla, yargı sürecinden geri dönen bir uygulamanın daha mevzuata uygun bir şekilde kanuni altyapısının oluşturulmasıyla ilgili bir kanun teklifiyle karşı karşıyayız.

Tabii, bu istihdamın korunmasına ilişkin teşvikler daha önceden vardı. Burada yine bunun süresinin uzatılmasıyla karşı karşıyayız. İstihdamın artırılması her zaman üzerinde durduğumuz bir konu. Ekonominin Türkiye’de çok iyi olduğu dönemlerde de istihdamı artırmaya dönük teşvikler her zaman oldu. Zaman zaman kendi ekonomik sorunlarımız veyahut da dünyadaki ekonomik sorunlar neticesinde ortaya çıkan veya çıkma ihtimali olan işsizlik riskine karşı da her zaman istihdamı korumak üzere birtakım uygulamalar yapılmıştı, yine burada bunların devamlılığını oluşturmak üzere bir kanun teklifi getirmiş arkadaşlar. Dolayısıyla maddelerine aslında hepimizin pozitif yaklaşacağı, hepimizin olumlu karşılayacağı bir teklif burada söz konusu.

Şimdi, ben özellikle şuradan başlamak istiyorum: İşsizlik Sigortası Fonu’yla ilgili birtakım değerlendirmeler oldu. İşte İşsizlik Sigortası Fonu’nun işçiden alınıp sermayeye, patronlara verilen bir kaynak olduğu ifadeleri oldu veyahut da sermayeye peşkeş çekilmesine dönük ifadeler oldu. İşsizlik Sigortası Fonu hem çalışanın hem işverenin hem de devletin katkı yaptığı bir fondur; 1 puan çalışandan alınır, 1 puan devlet buraya katkı yapar, 2 puan da buraya işverenden alınmak suretiyle oluşan bir fondur. Burada istihdam piyasalarında yaşanacak sorunların bütün muhataplarını ilgilendiren taraflarına dönük çözüm üretmek üzere bu Fon kullanılır yani tamamen bir çalışanın işsiz kaldığı zaman onun gelir kaybını karşılamaya dönük olarak planlanan bir Fon değil, oluşabilecek işsizliği önlemek için işverenin teşvik edilmesi, işte dezavantajlı kesimler dediğimiz kadınların yahut da işte, gençlerin, ne istihdamda ne de eğitimde olan gençlerin istihdamda katılımının sağlanması, mesleki kabiliyetlerin geliştirilmesine dönük programların, aktif ve pasif programların oluşturulması, zaman zaman siyasetin tartışma konusu olan toplum yararına programlarla belli dönemlerde insanların, özellikle işsizliğin sıkıştığı dönemlerde, mevsimsel etkilerin olduğu dönemlerde veya kamu kurumlarının ihtiyaç duyduğu çok kısa süreli

işlerde yine istihdam edilmesine dönük birçok aktif ve pasif programlar bu İşsizlik Fonu tarafından karşılanmaktadır. Dolayısıyla her uygulamanın neticesinde bu Fon'dan aslında çalışan yararlanmaktadır çünkü bir istihdam alanı oluşmaktadır. Dolayısıyla bu istihdam alanını oluşturmak için teşvik edilmek üzere yapılan uygulamaların bu Fon'dan karşılanmasının işçiden toplanıp işverene peşkeş çekilmesi olarak değerlendirilmesinin biraz acımasız bir yaklaşım olduğunu ifade etmek istiyorum. Dediğim gibi, 1 puan buraya çalışan katkı vermektedir, 1 puan devlet katkı vermektedir, Fon'un yarısı da aslında işverenden kesinti olarak alınarak İşsizlik Fonu bu anlamda büyütülmektedir. Dolayısıyla teşvikler de yapılırken veya işsizlik ödemesi de yapılırken kullanılan bu Fon işsizliği önlemeye, işsizliği azaltmaya, istihdamı artırmaya dönük politikalar için kullanılan bir fondur. Dolayısıyla "Sermayeye peşkeş çekiliyor." ifadesi kesinlikle doğru bir ifade değil, çok acımasız bir ifadedir.

Şimdi, gelir dağılımındaki dengenin bozulmasından bahsedildi konuşmalarda. Doğrudur, son dönemde yaşanan ekonomik sorunlar gelir dağılımında birtakım dengesizlikler oluşturmuştur. Emtia fiyatlarındaki artışlar, elinde ürün olanın, mal olanın, malzeme olanın, konutu, aracı vesaire birtakım imkânlarla sahip olan kişilerin bu imkânlarının kıymetindeki artış o imkânlarla erişememiş insanlarla aradaki o makas aralığını biraz daha genişletmiştir; doğrudur ama bunlar son dönemlerde, son birkaç yılda yaşadığımız küresel sorunlarla beraber bizim de ülkemize gelmiş olan sorunların oluşturduğu problemlerdir. Bunların üzerine hep beraber gidiyoruz ve bunları çözmek için de elimizden geleni yapıyoruz, yapmaya da devam edeceğiz inşallah.

Şimdi, Sayın Ağbaba konuşurken -burada yok şimdi, gitti kendisi- dedi ki: "Siyasi dolandırıcılık." Tabii, bu ifade hoş bir ifade değil. Bunu kullanırken, bu ifadeyi kullanırken neyle temellendirdi bunu? Dedi ki: "Siz seçimden önce birçok söz verdiniz insanlara, 'Bizi seçerseniz şunları yapacağız.' dediniz, 'Bunları yapacağız.' dediniz ama bunları yapmadınız. Dolayısıyla bunun adı siyasi dolandırıcılıktır." Aslında bunu temellendirirken kullandığı ifadeler veya verildiğini söylediği sözlerin hiçbirini biz aslında vermemiştik. Hatta Sayın Ağbaba'nın "Siz bunları seçimden önce söz verdiniz ama yapmadınız." diye bizi siyasi dolandırıcılıkla suçladığı neredeyse bütün vaatler, kendilerinin seçim döneminde çezeceklerini söyledikleri, gelirlerse yapacaklarını söyledikleri ifadelerdi. Ben içinden bir tane doğru bir ifade yakaladım; o da, esnafın prim gün sayının düşürülmesi meselesi. Bunu geçende de burada konuştuğumuzda sizin grubunuzdan bir arkadaş işi aldı başka bir yere götürdü. Ben o zaman da söyledim, yine aynı şeyi söylüyorum: Bir siyaset milletin karşısına çıkar ve millete "Ey milletim, eğer beni seçersen, beni yetkili kıalarsan ben önümüzdeki beş yıl içerisinde -ki iktidarlar beş yıllığına seçilir- şu, şu, şu başlıklarda sana hizmet etmeyi; şu, şu, şu işleri yapmayı sana taahhüt ediyorum, vadediyorum; gerçekleştirmek için çabalayacağım." diye bir söylemde bulunur. Millet takdir eder ve seçer. Seçtiği zaman millet onu, söylediği her şeyi seçilir seçilmez yapacağına dair bir söz vermez; iktidar beş yıllık bir yönetimdir, bir erken seçim olmadığı sürece beş yıllık bir yönetimdir. Dolayısıyla siz o beş yıl içerisinde taahhütlerinizi yerine getirmenin gayreti içerisinde olursunuz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – EYT tartışmalarında çıkmıştı bu yani BAĞ-KUR'lular EYT'den faydalanamadılar veya beş yıl sonra...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Taahhütlerinizden kimini ilk üç ayda gerçekleştirirsiniz, kimini ilk altı ayda gerçekleştirirsiniz, kimini bir yılda, kimini...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Kimini seçimden önce.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Ya, evet, kimi de gelir, seçimden önce olur; bu böyledir zaten.

Bakın, biz AK PARTİ olarak daha önce taahhüt etmediğimiz şeyleri bile yapmış bir iktidarı. Daha önce de bunu burada söyledim, biz hiçbir zaman "konut edindirme kesintileri" başlığı altında çalışanlarımızdan yapılan kesintileri ödeyeceğimize dair hiçbir vaatte bulunmadık, hiçbir vaatte

bulunmadık; ne bir seçim beyannamemizde yazdık bunu ne orta vadeli programımızda kullandık ne de bir siyasal söylem olarak kullandık ama geldik iktidara, yönetirken baktık, bunu gördük ve “Arkadaş, devletin vatandaşına borcu olmaz, olmamalı; bu bizim taahhüdümüz olmadığı hâlde biz bu ödemeyi yapmalıyız.” dedik ve o kesintileri biz vatandaşlara geri ödedik. Dolayısıyla yönetim bir süreçtir ve siz vadettiğiniz şeyleri bu süreç içerisinde yapmayı, tamamlamayı vadetersiniz. İlla iktidara gelir gelmez ilk üç ayda, ilk altı ayda söylediğimiz her şeyi yapmadık diye bizi siyasî dolandırıcılıkla suçlamak çok ayıp bir şey, yakışık almayan bir şey bence, bu da çok vicdansızca bir söylem diye ifade etmiş olayım.

Mesela biz “Tüm memurlara 3600 ek gösterge vereceğiz.” diye bir ifade kullanmadık. Biz “Bütün memurlarımızın ek göstergelerinde artış yapacağız.” dedik, “Şu, şu, şu meslek gruplarındaki memurların ek göstergelerini 3600’e getireceğiz.” dedik. Evet, onları 3600’e getirdik, hatta yapacağız diye vadetmediğimiz bir şeyi daha yaptık; bütün memurlara artı 600 ek gösterge verdik. Kimisi 2400’den 3000’e geldi, kimisi 3600’den 4000 küsurlara çıktı ama taahhüt etmediğimiz hâlde, çalışan her memura -burada bir kanun teklifi verdik ve bunu gerçekleştirdik- 600 ek gösterge verdik ama “3600’e çıkaracağız.” dediğimiz memurların ek göstergelerini evet, 3600’e çıkardık yani vermediğimiz bir söz üzerine “‘Bütün memurların ek göstergelerini 3600 yapacağız.’ dediniz, yapmadınız; bu siyasî dolandırıcılık.” demek gerçekten çok vicdansızca bir söylem.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ORHAN YEGİN (Ankara) – “‘Stajla ilgili bütün talepleri karşılayacağız.’ dediniz, yapmadınız.” dediler. Biz stajla ilgili bütün talepleri karşılayacağız diye bir taahhütte de bulunmadık. Biz bu toplumun bütün taleplerine karşı kulağı açık, duyarlılığı olan ve bu duyarlılıkla ülkenin kaynaklarını bir şekilde uyuşturmaya çalışıp her bir şeyin yeri, zamanı geldiğinde, kaynağı oluştuğunda, oluşturulduğunda insanlarımızın makul taleplerini, insanlarımızın hayatları için önemli olan taleplerini karşılamaya gayret eden bir iktidarız. Taahhüt etmediğimiz şeyleri bize taahhüt etmiş gibi söyleyip “Milleti kandırdınız.” demek doğru bir şey değil ama Sayın Ağbaba’nın az önce saydığı birçok şeyi seçimden önce kendisinin de kendi partisinin temsilcilerinin de yapacağız diye söylediğini ifade edebiliriz ama biz bunların hepsini yapacağız diye söylemedik. Yapacağız dediğimiz ne varsa, “Ey milletimiz, size bunu yapmak için yetki istiyoruz.” dediğimiz ne varsa bunları gerçekleştirmek boynumuzun borcudur, çabamız da budur, gayretimiz de budur, Cumhur İttifakı olarak ortaya koyduğumuz bütün emek de gayret de çaba da budur.

Ben tekrar teşekkür ediyorum arkadaşlarımıza böyle bir teklifle bugün buraya geldikleri için. İnşallah hep beraber el ele vereceğiz; kimseyi ayırtmadan, kimsenin hayata bakış tarzıyla, yaşam tarzıyla, siyasal tercihleriyle, mezhebiyle, etnik kökeniyle, hiçbir şeyiyle uğraşmadan, bütün bunların her birini zenginlik olarak görerek, bu kültürel zenginliğimizi, bu çeşitliliğimizi ekonomik zenginliğimizle de beraber inşallah büyüterek, ülkemizi büyüterek, ülkemizin bu büyümesinden, refahtaki bu artıştan toplumun bütün kesimlerinin, bütün insanların, bütün fertlerinin, bütün şehirlerinin yararlanabileceği bir ekonomik modeli de hayata geçirerek gelişmişliği bütün bölgelerde tam ve mükemmel bir şekilde yapmanın gayretiyle ülkemizi daha güçlü kılacağız. Daha da güçlü kılınan ülkemizle bölgemizdeki huzura da dünyadaki huzura da katkı vermeye gayret edeceğiz inşallah diyorum ve teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Sayın Ocaklı, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır.

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli Komisyon üyeleri, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İşsizlik Fonu'nu konuşmak üzere buradayız ama önce Fatma Nine'nin selamını size bir iletayım. Geçen yıl itibarıyla Kırsal Kalkınma Programı'nda çay topladıkları makasın yüzde 50 hibe yoluyla verilmesini Fatma Nine'den kaldırmışsınız. Yazıktır günahtır, çok büyük bir bedel değildir, lütfen bunun iadesini yapın; bu bir.

Gelelim İşsizlik Fonu meselesine. İşsizlik Fonu meselesiyle ilgili, tabii, biliyoruz, 2002'de kurulan bu Fon nedeniyle –ne oldu- iktidarınız döneminde aslında Fon'un amacı dışında kullanıldığını diğer hatip arkadaşlarımızın da çoğu söyledi. Ülke zor durumda aslında, hani bu Fon'un kurulduğu tarihte 2002'de bir çeyrek altın 23 lirayken şimdi ne yazık ki bir marul bile alamıyoruz, marulun bile 35 liraya geldiği bir hâle getirdiniz ülkeyi.

Şimdi, bir kere, uygulanan yanlış ekonomi politikalarıyla milyonlarca insanı işsiz bıraktığınız yetmiyormuş gibi, bu insanlara işsiz kaldığı süre boyunca maddi destek sağlamak amacıyla oluşturulan İşsizlik Fonu'nun patronlara kullanıldığını itirazınıza rağmen biliyoruz. Nerelere kullanıldı bunlar? GAP projelerine kullanıldı. Nerelere kullanıldı başka? Enerji şirketlerinin işlerinde kullanıldığını, enerji santralleri yapımında kullanıldığını, Ücret Garanti Fonu vesaire gibi yerlerde kullanıldığını biliyoruz. Dolayısıyla bugüne kadar yol, enerji santrali yapımında, işverenlerin sigorta primi paylarının ödenmesinde, Ücret Garanti Fonu gibi birçok ilgisiz alanda bu Fon'da işsizlere destek olma amacıyla biriktirilen parayı kullanmaktan ne yazık ki geri durmadınız, çekinmediniz. Şimdi, bu getirdiğiniz düzenlemeyle de bu fonları patronların hizmetinde kullanmaya devam etmek için yeniden düzenleme istediniz. İşsizlik Fonu'nun işsizlere değil patronlara teşvik vermek için kullanılmasına devam ediyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, Fon'da biriken para 9 Ocak 2024 tarihi itibarıyla 193 milyar 717 milyon. Aralık 2023'te Fon'dan işsiz kalanlara ödenen tutar ise 1 milyar 967 milyon, yani Fon'un yüzde 1'i kadar. İşsizlik sigortasından yararlanmak isteyenlerin, bin dereden su getirip o şartlara nail olmasını zorlaştırırken işsizlere vermediğiniz Fon'daki bu parayı patronlara hâlâ aktarmaya devam ediyorsunuz.

Teklifin 1'inci maddesi, İşsizlik Fonu'ndan yararlanmak için gereken prim ödeme gün sayısını 600 günden 450 güne düşürüyor. Bu –açık söyleyelim- teklifin iyi olan tarafıdır, hiç itirazımız yoktur ama yetersizdir bu, mademki bir şey yapacağız, o zaman gelin, bu İşsizlik Fonu'nun amacı dışında kullanılmasını kesin olarak ortadan kaldıracak düzenlemeler yapalım. Gelin, bu Fon'un tamamını işsiz kalanlara destek olarak verecek düzenlemeler yapalım. Bugün Türkiye'deki işsiz sayısı TÜİK'in düzenlediği gibi 3,1 milyon falan değil, maalesef bunun yaklaşık olarak 3 katı; 8,7 milyon civarındadır. İşsizlik Sigortası Fonu'na bakalım: Geçtiğimiz aralık ayında 382 bin kişinin yararlandığı... Bu ne demektir biliyor musunuz? İşsizlerin sadece yüzde 4'ünün yararlanabildiği işsizlere destek amacıyla kurulan Fon'u amacı dışında kullanmaya devam ediyorsunuz yani müflis tüccarlar gibi davranıyorsunuz; bunu yapmamanız gerekiyor.

Şimdi, eğer bir yere vereceksiniz yani eğer amacı dışında kullanılacaksa gerçekten de 10 bin TL'yle açlığa ve yoksulluğa mahkûm edilen emekliler için kullanılmalı, ÇAYKUR'da kadro sözü verildiği hâlde kadro verilmeyen işçiler için kullanılmalı, engelliler için kullanılmalı, belediye işçileri var, sayabileceğim bir sürü yer olabilir. Dolayısıyla amacı dışında kullanmak doğru değildir. Zorlandığınızda aklınıza ilk olarak neden emekçinin, emeklinin haklarına saldırmak geliyor, gözünüzü hemen buralara dikiyorsunuz? Kuldan utanmıyorsunuz, Allah'tan da mı korkmuyorsunuz?

OHAL döneminde, Cumhurbaşkanının 12 Temmuz 2017'de TOBB'da yapılan Uluslararası Yatırımcılar Derneği Toplantısı'nda patronlara söylediği şu cümleleri hatırlatırım: “Biz OHAL'i iş dünyamız daha rahat çalışsın diye getirdik. Grev tehdidi olan yere OHAL'den istifadeyle anında müdahale ediyoruz, diyoruz ki ‘Hayır, burada greve müsaade etmiyoruz çünkü iş dünyamızı

sarsamazsınız.’ Bunun için kullanıyoruz biz OHAL’i.” Bu cümleler Sayın Cumhurbaşkanına aittir; grevi yasaklamak için OHAL ilan etmişsiniz. İşçi, emekçi düşmanı olduğunuzu Sayın Cumhurbaşkanı itiraf etmişken siz neyi anlatıyorsunuz, kime anlatıyorsunuz?

Hepimiz biliyoruz, TÜRK-İŞ’e göre açlık sınırı 14 bin TL, yoksulluk sınırı 47 bin TL. Asgari ücreti 17 bin TL, emekli maaşını da 10 bin TL yaptınız. İnsanlar ucuz ekmek alabilmek için, 10 TL olan ekmeği alabilmek için her yerde, Halk Ekmeklerde -her belediye Allah razı olsun ucuz ekmek vermek için uğraşıyor- kuyruğa giriyorlar soğukta. “Sadece çay ve simitle yaşayacağım.” dese bu para on günde yetmiyor; emeklilerin parasının on günde sıfırlandığı bir sonuç getirdiniz. Biliyoruz para sıfırlama konusunda epeyce maharetiniz var ama işin doğrusu, milyonları açlığa mahkûm etmekten nasıl olup da sıkılmadığınızı anlamak istiyorum ve bilmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye saat başına 3 milyon dolar faiz ödenen bir ülke hâline geldi. Bize, On Birinci Kalkınma Planı’nda dediniz ki: “Türkiye dünyanın ilk 10 ekonomisi arasına girecek, 25 bin dolar millî gelire sahip olacağız.” İşsizlik yüzde 5 olacaktı ama şimdi Türkiye’nin geldiği noktada enflasyon uçtu, ücretliler ezildi, faizler inanılmaz yerlere geldi, hepimiz biliyoruz ve geçinemiyoruz.

Şimdi, iktidarın yapması gereken bir tane şey var değerli arkadaşlar: Önce, şu emeklilere yapılan haksızlığı giderecek, 10 bin TL’yi asgari ücret seviyesine çekecek, “Bunun için bütçe yoktur.” demeyecek, İşsizlik Fonu’ndan yararlandırılan şirketlere ya da başka yerlere olan kaynaklar kesilecek. Türkiye’de artık emeklilerin rahat edebileceği bir düzeni, adil bir ücreti getirmek zorundayız; asıl gündemimizin bu olması gerekmektedir. Böyle olmadığı için de eğer bunu mart ayına kadar yapmazsanız Türkiye’de emekliler iktidarınıza çok büyük ders verecektir, yerel seçimlerde sizi cezalandıracaktır; bunu şimdiden söylüyorum.

Arkadaşlar, Türkiye’de 3 milyon 700 bin hektar alanda tarımdan vazgeçilmiş, tarım desteklemelerinin gayrisafı yurt içi hasıla içindeki payı yüzde 1 olması gerekirken, amir hükümken bunu 0,6’ya kadar düşürmüştünüz. Tarımda vazgeçilen alanı tekrar hatırlatıyorum: 3 milyon 700 bin hektar ama gitmişsiniz siz Sudan’dan 700 bin hektar tarım için yer kiralamışsınız. Tarım politikalarında yanlışlık var; tarımda üreticiler eziliyor, tarımda üreticilerin hakkını vermemeye devam ediyorsunuz.

Türkiye’de işsizlik oranı yüzde 15, bu Fon’dan mutlaka işsizlere para aktarılmalıdır. Eğer bunu yapmaz, amacı dışında kaynakları kullanmaya devam edersek Türkiye’nin önü açılmaz. Yapılacak olan şey budur. Tekrar ediyorum: Özellikle bütçe içindeki payı çok küçük olabilecek, çay toplamak için insanların kullandığı çay makasını Tarım Bakanlığı yüzde 50 hibe programına tekrar almalıdır. Bu, Ziraat Odaları tarafından 1,5 milyon çiftçi için talep edilen bir şeydir. Bu kadar basit bir şeyi bile eğer iktidar gündemine alamazsa yazık eder.

Herkesi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Kaçmaz Sayyigît, buyurun lütfen.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Teşekkür ederim.

Şimdi, Sayın Yegin’in hoşuna gitmeyecek söyleyeceklerimiz ama tekrar edeceğiz bunları. Şimdi, AKP ve MHP iktidarının getirdiği teklife biz “patrona destek paketi” diyoruz, o şekilde algılıyor bu çünkü AKP ve MHP iktidarının yıllardır göstermiş olduğu pozisyonu yine açığa çıktı, bu sınıfsal bir pozisyonudur. Memlekette emeğiyle geçinen milyonlarca yurttaş, emekli, emekçi, genç, çiftçi, esnafın sorunları dururken; yine, resmî enflasyon yüzde 70’e, bağımsız araştırmacılara göre yüzde 130’a dayanmışken bu torba yasa teklifi, sanki bu ülkede hiçbir sorun yokmuş gibi hazırlanan bir teklif. Bu nedenle de bu teklif ekonominin acil çözüm bekleyen hiçbir sorununa çözüm getirmeyecektir, çözüm

üretmeyecektir Bu torba yasanın gündeminde yoksulluk yok, açlık yok, hayat pahalılığı yok, yüksek enflasyon yok, yüksek kiralara yok maalesef çünkü AKP ve MHP iktidarının yasama önceliği, emeğiyle geçinen milyonlarca yurttaş ve onların sorunları değil, AKP ve MHP iktidarının derdi, sadece patronlar ve sermayedir. Yasama önceliği de patronların ve sermayenin çıkarları doğrultusunda hareket ediyor. Bu yasa teklifi de o yüzden patrona destek paketidir.

Yine, AKP ve MHP iktidarı ekonomiye sermayenin gözüyle bakmaya devam ediyor maalesef. Bu iktidar patronların ve sermaye sınıfının partisi olarak tekrar karşımıza çıktı. Ekonomideki denklemi de sermaye üzerinden kuran bir akıl var karşımızda. Sermayenin maliyetleri düşürülünce ekonominin düzeleceği varsayımını sahiplenilen bir iktidar var; bu nedenle sürekli sermayeye destek, teşvik ve muafiyetler sağlamakta. Ancak buna rağmen ekonomi düzelmedi ve bu akılla da düzelmeyeceği çok net bir şekilde ortada. Özellikle son yıllarda sermaye sınıfı şaha kalkmış ve kâr rekorları kırmış durumda. Buna karşılık, emeğin ise millî gelirden aldığı pay tarihin en düşük seviyelerinde karşımıza çıkıyor. Yine, sermayenin bu çıkarlarından yana yapılan ekonomi politik tercihleri nedeniyle emekçi sınıflar da gittikçe yoksullaşmaya devam ediyor maalesef.

Şimdi, iktidar zannediyor ki sadece patronlara vergi indirimi ve af getirilince, teşvikler ve sigorta prim destekleri verilince, hatta çalışanların maaşları patronlar yerine halkın bütçesinden karşılanınca ekonomi düzelecektir, başta istihdam olmak üzere ekonominin sorunları çözülecek zannediyorsunuz ancak şimdiye kadar defalarca sermayeye vergi indirimleri ve afları getirmenize rağmen, teşvikler ve sigorta prim destekleri vermenize rağmen, hatta çalışanların maaşlarının patronların yerine halkın bütçesinden karşılanmasına rağmen ne ekonomi düzeldi ne de istihdam arttı. Hatta aksine ekonomi daha da kötüye gitti ve işsizlik büyüdü. Dolayısıyla, AKP ve MHP iktidarının “Sermaye teşvikler, muafiyetler ve benzeriyle desteklenirse ekonomi düzelir, hepimiz kazanırız.” tezi çökmüştür. Kazanan sadece bir avuç sermayedardır ve yandaştır, emeğiyle geçinen milyonlar ise maalesef kaybetmiştir.

Şunu da ifade etmek gerekiyor: Şimdi, yasa teklifinin gerekçesinde, Türkiye Yüzyılı vizyon belgesinde, İşsizlik Sigortası Fonu’ndan yararlanma şartlarını kolaylaştırmaktan söz ediyorsunuz. Zaten sermaye için bu iş oldukça kolay bir iş. Yine, AKP-MHP iktidarı Fon’u işsizler dışında herkese kullanıyor. Sayın iktidar artık kimseyi kandırmayın, Fon’un adını değiştirin bari yani elmaya elma diyelim, armuda da armut diyelim, bunu eğip bükmenin hiçbir anlamı yok. Fon’un adını İşsizlik Sigortası Fonu değil, işçiden alıp patrona verme fonu olarak ya da sermaye sigortası fonu olarak değiştirelim; sizler de rahatlayın, muhalefet olarak bizler de rahatlayalım.

Öte yandan, Türkiye Yüzyılı vizyon belgesine referansla yasal değişiklik yapmak istiyorsunuz ancak açıktır ki Türkiye Yüzyılı söylemi tutmadı ancak bu söylemde ısrar edilmektedir. İktidar ortağı dahi bu vizyonu sahiplenmemiştir çünkü MHP bu vizyona şu ismi vermek istiyor: “Türk ve Türkiye Yüzyılı” demeyi tercih ediyor. Kaldı ki Türkiye Yüzyılı’nın esasen bir zam yüzyılı, bir vergi yüzyılı, bir enflasyon yüzyılı ve bir zulüm yüzyılı olduğu çok net bir şekilde ortada. Yirmi bir yıllık iktidarı boyunca Türkiye’yi demokrasi, özgürlükler, hukukun üstünlüğü gibi konularda dünyada son sıralara getiren, enflasyonu coşturan, hayat pahalılığını arttıran, emekçileri sefalet ücretlerine mahkûm eden bir iktidara bir yüz yıl daha asla teslim edilmemelidir. Siz yirmi bir yılı çarçur etmiş bir iktidar olarak karşımızda oturuyorsunuz.

Şimdi, MHP Grubundan şöyle bir söylem geldi: “İşte, köklü reform yapacağız. OECD ülkeleri arasında istihdam sağlayan 1’inci ülkemiz.” Az önce internette araştırdık, istihdam oranının en düşük olduğu ülke Türkiye. Şimdi, karşı tarafın yaşadığı Türkiye ile bizim yaşadığımız Türkiye herhâlde aynı ülke değil, farklı ülkelerde yaşıyoruz. OECD verilerine baktığımızda şu açığa çıkıyor, diyor ki: “İstihdam oranının en düşük olduğu ülke Türkiye, işsizlik oranında zirveyi de zorlayan bir ülke.”

Zirvedeki ülke yüzde 11,5; Türkiye de yüzde 9,2'yle bunu zorluyor. Yine, OECD verilerine göre 15-64 arasındaki kişilerde 2023 ikinci çeyrekte Türkiye'de istihdam yüzde 53,6; bu oran OECD'de yüzde 70,1; Avrupa Birliği ülkelerinde de yüzde 70,5 olarak karşımıza çıkıyor. Yani Türkiye tüm ülkeler arasında aslında son sırada. Yine, iş gücüne katılma oranında da sondan 3'üncü sırada, onda da herhâlde sonu zorlamak için çaba sarf etmeye devam ediyor.

Bu Fon'dan çalışan değil, çalıştıranlar yararlandırılıyor. Bir de Sayın Yegin, siz şunu ifade ettiniz... Yani çalışan neden katkı sunuyor bu Fon'a, ben gerçekten onu anlamış değilim çünkü zaten ciddi düşük bir meblağla çalışıyor. Sizin cümlemeniz, dediniz ki: "Çalışan da şu kadarlık katkı sunuyor." Yani çalışan niye katkı sunuyor? Zaten çok düşük bir ücretle çalışıyor, zaten yoksulluk sınırının altında çalışıyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Fon öyle kurulmuş.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Bir de ben şunu ifade edip bitireceğim: TÜİK'e göre 2023 Kasım ayında işsiz sayısı 3 milyon 116 bin, oransal olarak yüzde 9'a denk geliyor ama DİSK-AR'ın araştırmalarına göre bu sayı 8 milyon 671 bin kişi olarak karşımıza çıkıyor. Şimdi, TÜİK'in işsizlik verisi ile sendikaların açıkladığı işsizlik verisi arasında neredeyse 3 kat bir fark var. Bunun sebebi ne yani fark nasıl bu kadar olabiliyor? Sorun tekrar geliyor... TÜİK'in şu an talimatla çalıştığını yine net bir şekilde açığa çıkaran bir durum.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Hangi sendikanın verisi, ona bakmak lazım.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – DİSK-AR dedik ya. Fark mı var yani sendikalar arasında?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – DİSK de hesabı TÜİK'e göre yapıyor, TÜİK'te yüksek olduğunu söylüyor, atıl iş gücünün, yüzde 22...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Bazen siyasal olaylardan etkilenen sendikalar da olabiliyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sendika değil, şu anki hesabı Sayın Vekilim.

ORHAN YEGİN (Ankara) – Acaba hangi sendika diye sordum.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – DİSK-AR dedim Sayın Yegin. DİSK-AR'ın araştırmalarına göre 8 milyon 671 bin ve 3 kat fark var arada.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Geniş tanımlı işsizlik ile atıl iş gücü aynı şey demek yani.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Yani biz o açıklamalara şaşırmıyoruz ama AKP Grubu şaşıyor ki tepki gösteriyor. Farkın sebebi aslında AKP'nin hesaplama kurnazlığı çünkü AKP iş aramaktan umudunu kesmiş insanları işsiz olarak görmüyor ama unutmayın ki siz bir sorunu yok saydığınızda sorun maalesef ortadan kalkmış olmuyor. Olmadığını da kime soralım biliyor musunuz? Çocuğuna süt, ekmek alamadığı için canına kıyan babalara soralım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kalaycı...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Kısa bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Mustafa Kalaycı'nın, Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit'in (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Şimdi, değerli milletvekilimiz bizim konuşmamız üzerinden bazı değerlendirmeler yaptı; OECD’de istihdam oranı, iş gücüne katılma oranı, işsizlik oranıyla ilgili. Bir defa bizim neyi konuştuğumuz bellidir, neyi konuştuğumuzu da çok iyi biliyoruz, zabıtlardan da bakabilirler. Pandemi döneminden bu tarafa OECD ülkeleri içerisinde istihdam artışı en yüksek ülkeler içindeyiz yani bunu götürüp de istihdam oranında şuradayız... Evet, onları biz de biliyoruz, işsizlik oranında yüksek olan ülkelerdeniz, onu da biliyoruz ama son yıllarda, pandemi döneminde bütün OECD üyesi ülkeler sıkıntılı bir dönem yaşarken bizdeki istihdam artışı onlardan daha iyidir; ben onu vurgulamıştım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ile 46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1918) (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Bakırlioğlu...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bu kanun teklifinin 1’inci maddesinde kısa çalışma ödeneğinden faydalanmanın koşulları hafifletiliyor ve kısa çalışmayı gerektiren hâllere genel salgın durumu da ekleniyor. Ayrıca, kısa çalışma ödeneği alan bir çalışan eğer işsiz kalırsa daha sonraki aşamada ve işsizlik ödeneği alma hakkı doğarsa kısa çalışma ödeneği aldığı süre mahsup ediliyor yani 1’inci maddeyi kısaca bu şekilde anlatabiliriz.

Peki, kısa çalışma ödeneği hangi hâllerde alınmakta, uygulama ne? Ona baktığımız zaman da genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz anlarında zorlayıcı sebeplerle iş yerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak azaltılması hâlinde iş yerleri İŞKUR’a başvuruda bulunuyor ve bu başvurunun kabulü hâlinde ise o iş yerinde çalışanlar eğer koşulları sağlıyorsa -ki bu koşullar da işte, son üç yıl içerisinde 600 iş günü prim ödemesi gerekli ve son 120 gün boyunca da aktif çalışıyor olması gerekli- kısa çalışma ödeneği almaya hak kazanıyor. Bu da işte, günlük ortalama kazancın yüzde 60’ı kadar bir gelir getiriyor. Bu, daha çok 2020-2021 yıllarında, pandemi döneminde kamuoyunun yakından tanıdığı, anladığı -kısa çalışma ödeneği- bir kavram. Pandemi döneminde bilhassa insanlar buna çok başvuruda bulundu. Biraz evvel diğer hatiplerin de belirttiği gibi, pandemi döneminde bu koşullar da hafifletilmişti yani bu 120 günlük hizmet süresi 60 güne indirilmişti daha fazla insan faydalansın diye. Üç yılda 600 prim günü de 450 güne indirilmişti. Bugün yapacağımız şey de zaten bu, bu şartları biraz daha hafifletmek, daha fazla insanın kısa çalışma ödeneğinden faydalanmasını sağlamak.

Rakamlara baktığımız zaman, 2023’ün son ayında, Aralık ayında kısa çalışma ödeneğine 1.250 kişi başvuruda bulunmuş ve 1 milyon 406 bin TL’lik bir ödenek alınmış, ödenek tutarı toplamı bu. Yani çok fazla başvuru bir şey değil bu. Dediğim gibi, pandemi döneminde çok ciddi başvuru vardı. Pandemi döneminde aylık 1 milyon 400 bin-1 milyon 500 binlere kadar çıkmıştı. Bir de 2023’ün Şubat, Mart,

Nisan aylarında yani depremin olduğu... Biliyorsunuz, bu şubat depreminde, 10 ilimizi etkileyen, 55 bin insanımızın ölümüne sebep olan depremde bu rakam artmış yani şubat ayında 81 bin, mart ayında 100 bin, nisan ayında 76 binlere kadar çıkmış.

Şimdi, ben burada bir soru sormak istiyorum: Yani neden biz? Madem bizim amacımız kısa çalışma ödeneğinden faydalanan insanların sayısını artırmak, onunla ilgili bir düzenleme yapıyoruz; neden aklımıza deprem zamanı yani hakikaten de işte, yüz binlerce insanın gidip de başvuruda bulunduğu bir...

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Yapıldı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Depremde de yapıldı mı bu?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – OHAL’de yapıldı.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yani şeye mi indirildi o zaman?

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Cumhurbaşkanı kararnamesiyle.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Tamam.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Aynı pandemideki gibi oldu.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Aynı koşullarda mı? Tamam, ben onu gözden kaçırmışım.

Yani şu anda neden yapıldığını anlamakta zorlanıyorum. Esasında tartışmamız gereken konulardan bir tanesi şu: Yani normal şartlar altında biz bu düzenlemeyi yapmamış olsaydık işsizlik ödeneğinden faydalanma koşulları kısa çalışma ödeneği için de geçerli olacaktı. Esasında bizim tartışmamız gereken konu burada, bu işsizlik ödeneğinden faydalanmayı kolaylaştırmak lazım. Yani yapmamız gereken, kamuoyunun bizden beklentisi esasında bu. Eğer biz aynı uygulamayı işsizlik ödeneği için yapmış olsak o zaman bu değişikliği yapmamıza gerek kalmayacak. Hakikaten de işsizlik ödeneğinden faydalanmak öyle kolay değil. Bugüne kadar, Mart 2002’den 31/12/2023’e kadar 19 milyonun üzerinde insan işsizlik ödeneği almak için başvuruda bulunmuş olmasına rağmen yalnızca 10 milyon 417 bin insan işsizlik ödeneğinden faydalanabilmiş yani 9 milyon işsiz kalmış insan bu şartları sağlamadığı için bu ödenekten faydalanamamış. Esasında yapılması gereken şey; kısa çalışma ödeneğinden ziyade işsizlik ödeneğinden faydalanmanın koşullarını hafifletecek şekilde bir düzenleme yapılması gerekli.

Bir de benim anlamadığım bir şey var burada: Neden “genel salgın” ibaresini buraya ekliyoruz? Yani biz belki de dünyanın gördüğü en korkunç salgın döneminde bu ibareyi eklememiştir de neden şimdi bir “salgın” ibaresini eklemek durumunda kalıyoruz yani bir beklentimiz mi var, büyük bir salgın olması gibi beklentimiz mi var, neden şimdi bunu ekliyoruz burada?

Bir başka soru: Diyelim ki eğer bu kanunlaşırsa kısa çalışma ödeneğinden üç ay boyunca faydalanan birisi daha sonra işsiz kaldığı durumda yani işsizlik ödeneğine başvuruda bulunduğu zaman ve bunu hak ediyorsa şayet, o üç ay mahsuplaşıyor. Ya, buna neden gerek var, neden böyle bir şey yapma ihtiyacı duyuyoruz? Hakikaten bunu anlamış değilim.

Şimdi, bu İşsizlik Fonu harcamalarına bakıyoruz. İşsizlik Sigortası Fonu’nun durumuna baktığımız zaman, 2023 yılında toplam gelir 189 milyar liraymış, toplam gider 117 milyar lira ve bunların arasına baktığımız zaman da işsizlik ödeneği harcaması, 117 milyar liralık harcama içerisinde işsizlik ödeneği harcaması 21 milyar lira; bakın, 21 milyar lira. “Nereye harcanmış bu para?” diye baktığımız zaman teşvik ve destek ödemeleri 39 milyar 932 milyon lira, İşbaşı Eğitim Programları’na 38 milyar lira ve Aktif İşgücü Programları’na da 13 milyar lira para harcanmış. Şimdi, biraz evvel sizin de belirttiğiniz gibi, burada 1 puan işçi katkısı, 1 puan devlet katkısı, 2 puan da işverenin katkısıyla bu Fon bugünlere

kadar gelmiş ancak baktığımız zaman devletin katkısı 27 milyar liraymış bu 2023 yılı içerisinde, hâliyle işçinin katkısı da 27 milyar liraymış ve yaklaşık 55 milyar lira civarında da işverenin katkısı var. İşverenin kendi vermiş olduğu katkıdan katbekat daha fazla bu Fon'dan kendisine “teşvik ve destek” adı altında kaynak aktarılmış. Esasında bunun hakikaten de sorgulanması gerekiyor. Buradaki en önemli konulardan bir tanesi İşbaşı Eğitim Programları, MESEM mesela.

ORHAN YEGİN (Ankara) – İşbaşı, işverene verilmiyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Nasıl?

ORHAN YEGİN (Ankara) – İşverene verilmiyor, o eğitim karşılığında o eğitimi alan kişilere veriliyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – E, peki, o insanlar çalışmıyorlar mı? Yani o insanlar çalıştıklarında eğer devlet vermemiş olsa o işveren o parayı vermemiş mi olacak? Yani MESEM mesela, MESEM...

ORHAN YEGİN (Ankara) – Sözüünüzü böldüm, kusura bakmayın. Şöyle: İşbaşı Eğitim Programı ödemesi işverene yapılmıyor, o işbaşında o eğitimi alan kişilere veriliyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Tamam.

O insanlar orada emek veriyorlar ve karşılığında bir ücret alacaklar, o ücreti işveren yerine devlet veriyor.

ORHAN YEGİN (Ankara) – İşbaşı eğitimi aslında. Tutanaklardan görürsünüz.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bakın, şimdi şöyle bir şey söyleyeceğim: Bu konuda esasında MESEM’i bir tartışmamız lazım. Mesela, “MESEM” diye bir şey var, Meslek Edindirme Merkezleri. Özellikle bu İşbaşı Eğitim Programları 2022 yılında 10 milyar liraymış, bu sene 38 milyar liraya çıkmış; aşırı bir artış var. Neden, biliyor musunuz? Çünkü MESEM’e çok fazla bir rağbet var; rağbet değil esasında, mecburiyetten. Aileler çocuklarını okutamıyorlar çünkü bu ülkede çocuk okutmak hakikaten de çok pahalı hâle geldi sayenizde, iktidarınız sayesinde ve çocukları, 14 yaşında çocukları, 15 yaşında çocukları MESEM’e gönderiyorlar ve bize bu da Almanya’daki “dual eğitim” olarak çakmaya çalışılıyor yani orada yapılan şey, esasında, baktığınız zaman çocuk işçiliktir yani haftanın beş günü, haftanın altı günü bu çocuklar orada çalışıyor ve bu çocuklar oradaki iş kazalarında ölüyorlar. Ve işte, en son İşçi Sağlığı ve Güvenliği Meclisi rakamlarını söyleyeyim size: Ülkede 2023 yılında 54 çocuk işçi iş kazalarında vefat etmiş. Bunlardan en sonuncusu demir çelik sanayisinde çalışıyor. Bakın, demir çelik yani bu, riskli bir iş kolu. Benim evladım yaşındaki, 14 yaşındaki bir çocuğumuz, adı Arda Tonbul, kafasının sac büküm makinesine sıkışması sonucunda vefat ediyor ve bu çocuk işçilerin finansmanı işte devlet tarafından, bu Fon tarafından sağlanıyor. Bunun mutlaka tartışılması lazım.

Bir başka husus: Madde 2, madde 5 yani burada mevcut teşviklerin süresini artırıyoruz ve teşviklerin miktarını artırıyoruz bu yapılan düzenlemelerle. Ya, burada bir analiz var elimizde. Evet, burada rakamsal olarak ne kadar maliyeti olduğu verilmiş ama mesela şunu sormak istiyorum ben -etki analizi verilmiş, geçici 2’nci maddede 650 bin kişi bundan faydalanyormuş- yani esasında şunun analizini yapmak lazım: Bu kaynaklar aktarılıyor ama hakikaten de işsizlikle mücadelede, istihdamı artırma konusunda attığımız taş ürküttüğümüz kurbağaya geliyor mu? Yani biz bu teşviki vermemiş olsak bu 650 bin kişi işsiz mi kalacak?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bunun etki analizi yapıldı mı? Zaten bizim etki analizi dediğimiz şey... Bunun analizinin yapılması lazım. Vermiş olduğumuz teşvikler hakikaten de amaca hizmet ediyor mu? Bunun üzerinde durulması lazım.

Bir diğer husus -siz bunu da getireceksiniz, teklifiniz gelecek büyük ihtimalle, bizim de teklifimiz gelecek emeklilerle alakalı- iki gün önceydi zannedersem, internette bakarken Cumhurbaşkanının müjdesi... Baktım, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine -4/A, 4/B emeklilerine- 2024 yılının ilk altı ayı için yüzde 37,5'ti, 5 puan da bir artış öngörülüyor, refah payı. En düşük emekli maaşı da 7.500 liradan 10 bin liraya çıkarılıyor ve 2024 yılı Cumhurbaşkanı tarafından "Emekli Yılı" olarak ilan ediliyor. Bakın, samimiyetimle söylüyorum size, ya, çok samimi olarak söylüyorum: Ben bu haberi gördüğüm zaman "Zaytung" zannettim, hani var ya "Zaytung" haberler. Yani mizah gücü hakikaten bu ülkede Aziz Nesin'den sonra belli yerlere gelmiş dedim ama gerçemiş. Yani esasında baktığınız zaman yapılan maaş artışını 7.500 liradan 10 bin liraya çıkarmak demek Türkiye'deki emekli maaşlarında yüzde 33'lük zam yapmak demek, bunun Türkçesi budur. 15 milyon emeklinin 9 milyonu zaten en düşük emekli maaşını alıyor; 7.500 lira alıyor. 10 bine çıkması demek yüzde 33'lük zam yapmak demektir ve böyle bir ortamda bakın, böyle bir ortamda, bunu, 2024 yılını "Emekli Yılı" ilan etmek hakikaten de -kusura bakmayın ama- emeklilerin aklıyla, Türk halkının aklıyla alay etmektir, dalga geçmektir. Oysa 2002 yılında en düşük emekli maaşı asgari ücretin yüzde 148'iydi yani bugünkü rakamlara baktığımız zaman 25 bin lira olması gerekiyordu, bugün 10 bin lira arkadaşlar. Açlık sınırı 14 bin lira ve bu açlık sınırı her ay artacak çünkü şu anda enflasyon yüzde 65, yıl sonunda yüzde 33 olacağı öngörülüyor. IMF'in tahmini yıl sonunda yüzde 54 -onlar bizden daha iyi tutturuyorlar bunu, onun için söylüyorum- Dünya Bankasının tahmini ise yıl ortasında enflasyonun zirve yapacağı ve yıl sonunda yüzde 35 yüzde 40 bandında olacağından bahsediyor yani yıl ortasına kadar enflasyon artmaya devam edecek, açlık sınırı artmaya devam edecek ve biz altı ay boyunca bu insanlara 10 bin lira ücret vereceğiz. Arkadaşlar, 10 bin lira... Yapmayın, gözünüzü seveyim. Ve buna diyeceğiz ki: "2024 yılı emeklinin yılı olacak." Yani diyecek bir şey bulamıyorum. Bu teklifin mutlaka gözden geçirilmesi lazım.

Bakın, bu 10 bin lirayla bu insanların geçinme şansları yok, yok. Gayrisafı yurt içi hasıladan aldıkları paylara bakıyoruz emeklilerin, şöyle: 2023 yılında yüzde 6,7'ymiş, 2018 yılında bu rakam yüzde 8'miş -emeklilerin pastadan aldığı pay- 2024'te yüzde 7 olacağı tahmin ediliyor. Bakın, EYT'yi çıkarttık, yaklaşık rakamı da bilmiyoruz ama 1 milyonun üzerinde; 1,5 milyon yeni emekli katıldı, emekli sayısı artıyor ancak emeklinin pastadan aldığı pay hemen hemen aynı kalıyor. Ya, bu ne demek biliyor musunuz? Esasında emekli sayısı arttığı hâlde pastadan aldığı pay aynı kalıyorsa emeklinin pastadan aldığı pay azalıyor demektir, bunun Türkçesi bu.

Ayrıyeten de maddelerde de görüşlerimizi belirteceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, çok kıymetli bürokratlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün, İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşüyoruz ama bu görüşmenin maddelerine geçilmeden önce de İşsizlik Fonu'yla ilgili bazı saptamalarımı sizlerle paylaşmak istiyorum. İşini kaybedenlere, sigortalıların uğradıkları gelir kaybını telafi etmek amacıyla 1999 yılında kurulan İşsizlik Sigortası Fonu, 2016 yılından bu yana işverene

destek sağlayan bir yapıya, işveren destek fonuna dönüşmüş gibi görünüyor. 2016 yılında yapılan değişiklikle bir önceki yıl prim gelirlerinin yüzde 30'unun destek, teşvik, aktif iş gücü programı, işbaşı eğitimi gibi gerekçelerle kullanılmasına, 2020 yılında yapılan değişiklikle de işverene destek imkânı sağlanmasına devam edilmiş.

Yine, sigortalının prime esas aylık brüt kazancı üzerinden hesaplanan yüzde 2'lik işveren, yüzde 1'lik sigortalı kesintileri ve yüzde 1'lik devlet payı gelirleriyle büyüyen Fon'da Aralık 2023 itibarıyla 196 milyar 950 milyon birikmiş bir fon var. İlk destek ödemesinin yapıldığı Mart 2002'den Aralık 2023 tarihine kadar 69 milyar 502 milyon lira işsizlik ödemesi yapılmış. İşini kaybedenlere, sigortalıların uğradıkları gelir kaybını telafi etmek amacıyla 1999 yılında kurulan İşsizlik Sigortası Fonu, 2016 yılından bu yana işverene destek sağlayan bir yapıya dönüşmüş. Nasıl mı? Bunu rakamlarla size belirteceğim. Türkiye İş Kurumunun İşsizlik Sigortası Fonu'na ait son yayımlanan bağımsız denetçi raporundan aldığım bilgileri sizinle paylaşıyorum. Fon'un varlığı 132 milyar 910 milyon lira. Fon'da bu kadar çok para birikmesinin nedeni işsiz kalan işçilerin sayısının az olması değil, Fon'dan yasal olarak yararlanma koşullarının ağır olması. Gerçekten bu Fon'dan yararlanma koşulları oldukça ağır. Bunun tekrar bu açıdan bir gözden geçirilmesi gerekiyor. İşsizlik ödeneği kapsamında yapılan ödeme -bu bağımsız denetim raporu Eylül 2020 sonu itibarıyla olduğu için o rakamları veriyorum- 15 milyar 455 milyon, işverenlere verilen destek ödemesi ise 28 milyar 413 milyon; gördüğünüz gibi, işverene neredeyse yaklaşık 2 katına yakın yapılan bir ödeme var. İşte, tam bu yüzden işçiler için kurulan Fon resmen patronları teşvik fonuna dönüşmüş durumda. Bu durum, İşsizlik Sigortası Fonu'nun kuruluş amacına aykırı, sosyal devlet ilkesiyle çelişmektedir, İşsizlik Sigortası Fonu'nun kaynakları öncelikle işsizlere ayrılmalıdır.

Bu Fon'la ilgili, bu raporda tespit ettiğimiz bazı hususlar var, buradan bu soruları sormak istiyorum, cevaplarını alabilirsek de mutlu olacağız. Burada 30 Eylül 2023 itibarıyla -yine bağımsız denetçi raporundan mali tabloları incelemesinden ve benim incelemelerimden tespit ettiğim- 41 milyar 883 milyonluk bir diğer alacaklar kalemi var, bu rakam 2022 yılı sonunda 28 milyarmış. Bu diğer alacaklar kaleminin detaylarının ne olduğunu merak ediyoruz. Burada ilgili bürokrat arkadaşlarımız varsa, bizimle paylaşırlarsa memnun oluruz. Aynı şekliyle, uzun vadeli alacaklar var, bu da 11 milyar 500 milyon civarında; bu dökümü de merak ediyoruz.

Burada önemli bir diğer husus da kısa vadeli alacaklar kalemi içerisinde -Fon'un direkt nakit akışını etkileyecek hususlar bunlar- nakit olarak verilen borçlardan alacaklar kalemi var. Bu detayı incelediğimizde, 4447 sayılı Kanun'un geçici 12'nci maddesine istinaden yapılan ödemelerden kaynaklanıyor ve takipteki alacaklar... Bu tutar 2022 yıl sonunda da 53 milyon 684 bin liraymış, yine eylül sonunda da aynı şekliyle duruyor -donuk bir şekliyle- yani hiçbir tahsilat yapılamamış, temerrüde düşmüş bir bakiye olduğu görülüyor. Bu alacakların kimden olduğunu buradan bizimle paylaşırsanız mutlu oluruz.

Yine, duran varlıklar kalemini incelediğimizde de 18 milyon 974 binlik bir arsa, arazi kaydı görünüyor, bu da Yeşim Tekstilden olan sigorta prim alacaklarına istinaden Kurumun aktifine geçen bir tutar; bu da, bu gayrimenkul de yıllardır burada duruyor. Bu Fon'un maddi duran varlıklarının değil, likidite yapısının güçlü olması lazım. Bu gayrimenkulün de niçin satılıp nakit değerlere girmediğini ve Fon'da daha atıl bir durumda kaldığını, niçin daha verimli değerlendirilmediğini de buradan sormuş olalım.

Yine, devam edecek olursak Türkiye'de 2008 yılından itibaren İşsizlik Sigortası Fonu çeşitli sebeplerle asıl amacının dışında kullanılmaya başlanmış. 2008 yılında da 5763 sayılı Kanun'la -yani İSF'den- ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik altyapı yatırımlarının finansman kaynağı

olarak kullanılmasının önü açılmıştır. Yani bu kanun değişikliğiyle İşsizlik Sigortası'nın diğer alanlarda da kullanılmasının önü açılmış. Yapılan bu değişiklikle GAP'a 2008 yılından 2012 yılına kadar 11 milyar 511 milyonluk bir ödeme yapılmış yani Fon'un kuruluş amacının dışında kullanılmaya başlanmış. Asıl amacı işsiz kalan işçilerin finansmanının sağlanması, sıkıntısının giderilmesi olduğu hâlde bu uygulama kabul edilebilir bir uygulama değil.

Pandemi öncesi olarak nitelendirilen döneme de baktığımızda, 2019 yılında aktif istihdam politikası uygulamaları ve işverenlere sunulan sübvansiyonların oranları yine işçilere sunulan sübvansiyon oranlarının çok çok üstünde yani işverenler daha fazla desteklenmiş durumda. İşsizlik Sigortası'ndan yararlanma koşullarının mutlaka iyileştirilmesi gerekiyor. Buradaki yapılan uygulamalar tabii ki olumlu uygulamalar. Şöyle baktığımız zaman, prim gününü 600 günden 450 güne çekiyoruz fakat buradaki üç yıllık süreyi olumsuz buluyoruz, burada daha iyi bir iyileştirilme yapılması lazım. Bir de asgari ücret işveren desteğiyle ilgili olarak baktığımız zaman da 500 TL'lik desteğin 700 TL'ye çıkarıldığını görüyoruz. Bu, etki analizinden baktığımızda da yaklaşık 56 milyar 550 milyonluk bütçeye ek bir maliyet getiriyor.

Yine ben gelen talepleri iletmek zorundayım. Tabii ki asgari ücret tutarının çok düşük olduğunu biliyoruz, işveren ve işçiye yapılan destekler önemli, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan yapılan ödemeler önemli. Asgari ücret desteğinin bin TL olmasını ifade eden KOBİ'ler var, özellikle. Yani bu küçük ve orta boy işletmeler finansmana erişmede de çok büyük zorluklar yaşıyorlar. Böyle bir desteğin verilmesinin önemli olduğunu arz ediyorlar. Ben yine hesapladım, bu 300 TL'lik desteğin 700'den bin TL'ye çıkmış olması nedeniyle bütçeye yaklaşık 24 milyarlık bir maliyet artışı oluyor, 24 milyarlık bir kaynak yaratmak gerekiyor. Tabii ki işimize, esnafımıza, asgari ücretlilerimize yaratılacak kaynakların yanında da üretimde küçük ve orta boy işletmeler önemli, onların da iflas etmemesi, hayatlarını sürdürebilmesi açısından bizim için küçük ama onlar için büyük destekler çok büyük önem arz ediyor. Bu uygulamanın da süratle hayata geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yine, en düşük emekli aylığının 10 bin TL'ye çıkarılmasıyla ilgili bizim aylardır hem Plan ve Bütçe Komisyonunda belirttiğimiz hem de Genel Kurulda ifade ettiğimiz bu en düşük emekli aylıklarının en az asgari ücret seviyesinde olması gerekliliğini buradan bir kez daha vurguluyoruz, bunun asgari ücrete bağlanması gerekiyor.

Yine, memur emeklileri ile işçi ve BAĞ-KUR emeklileri arasındaki farkın giderilmesiyle ilgili -sanırım bugün bir önerge gelecektir- bu yüzde 5'lik ilave zam olumlu bir uygulamadır ama yine aradaki makası kapatmamaktadır, yüzde 12'lik tutarı yaklaşık yüzde 6,8-7 civarına indirmektedir. Bu tutarların da çok düşük olduğunu, yine eşitlenmesi gerektiğini ifade ediyoruz. Temmuz ayında eşitleneceği söyleniyor ama temmuz ayına kadar bu enflasyonist ortamda emeklimizin bekleme durumu yoktur. Bir an önce emeklimizin durumunun daha da iyileştirilmesi gerekmektedir. Emeklilik tutarının, emeklinin aldığı emekli ikramiyesinden tutun da emekli maaşına kadar her türlü tutarın iyileştirilmesi gerekiyor. Maddeler üzerinde de yine tespitlerimiz olacak.

Ben hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Arı, buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Başkan, değerli bürokratlar; öncelikle hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Yeni yılın ilk Komisyon toplantısı, hepimize kolaylıklar diliyorum.

3 Ocak tarihinde emeklilerle ilgili bir açıklama yapıldı. Bu açıklamada TÜİK'in aralık ayında yıllık enflasyonu yüzde 64,77 olarak açıkladığı enflasyon üzerinden emekli ve memur zamlarının belirlenmesinde gösterge olarak kullanılacak olan yılın ikinci yarısındaki enflasyon oranının yüzde 37,57 olarak hesaplandığını biliyoruz. Tabii, TÜİK özellikle memurların, emeklilerin maaşlarının açıklanacağı dönemlerde enflasyon oranlarını hep bu şekilde açıklar. Buradan TÜİK ve TÜİK'i idare eden iktidarı memurlara ve emeklilere şikâyet ediyoruz. Piyasa koşullarını hepimiz biliyoruz, yaşıyoruz. Sokaktaki enflasyon ne? Sokağa çıktığımızda, bir ürün almaya gittiğimizde, alışverişe gittiğimizde, bir ihtiyacımızı karşılamaya çalıştığımızda enflasyonun ne yüzde 64,77 olduğunu ne de yılın ikinci yarısında ifade edilen şekilde yüzde 37,57 olmadığını vatandaşımız yaşayarak görüyor. Bu tamamen bir kandırmaca. Neden? Enflasyon düşük çıksın, maaşlar düşük artırılsın. TÜİK'in siyasi iradeye, iktidara siyaseten katkı koyarak enflasyon yutturmacalarını bir taraftan sergilediği gibi, bir taraftan da işte böyle emekliye, memura zarar veren çalışmaları var. Şimdi, ben emekliye, memura soruyorum: Sizin yaşadığınız gerçek enflasyon bu mu? Mümkün değil. Yani gönül ister ki keşke böyle olsaydı ama maalesef şu an yaşadığımız, sokakta, çarşıda, pazarda hep birlikte yaşadığımız enflasyon böyle değil. İşte, bu oranlar üzerinden, 3 Ocak tarihinde bu oranlar kullanılarak emeklilere... Yani şöyle söyleyeyim: SSK ve BAĞ-KUR emeklilerine önce yüzde 37,57 oranında artış öngörüldü, memur emeklilerine ve memur maaşlarına ise yüzde 49,3 oranında artış yapıldı. Ha, bunlar yeterli mi? Değil. Ama ne yaşandı bu ülkede, ne yaşanıyor? Aynı pazara çıkan, aynı çarşıya giden, aynı mağazaya, aynı markete giden emekliler arasında bir ayırım yapıldı. Şimdi, memur ve memur emeklisinin gittiği, alışveriş yaptığı mağazalar, marketler, pazar, çarşı farklı da SSK, BAĞ-KUR emeklilerinin alışveriş yaptığı yer ayrı mı? Şimdi, değerli arkadaşlar, herkes aynı şekilde bu hayat pahalılığından etkilenmekte.

İşte, şimdi, kamuoyunda oluşan bu tepkileri aslında siyasi bir oyuna çeviren iktidarla karşı karşıyayız. Neden mi? Şimdi, bu açıklamalar, bu zam açıklamaları 3 Ocak tarihinde yapıldı. Bundan iki gün önce Sayın Cumhurbaşkanı tarafından, iktidar adına... Efendim, işte, aynen cümle şöyle: "Nispeten daha düşük artış alan SSK ve BAĞ-KUR emeklisi aylıklarına ilave yüzde 5 daha artış yapacağımızın müjdesini buradan vermek istiyorum." demiş Sayın Cumhurbaşkanı; bakın, müjdeymiş bu. Şimdi, on gün önce bu durum öngörülmedi mi? Ha, şimdi, ne oldu? Efendim, işte, "Cumhurbaşkanı devreye girdi de yüzde 5 daha artış oldu." tiyatrosudur bu yani yüzde 37'ye itiraz eden emekliye tabiri caizse biraz daha sus payı niteliğinde bir artışla tamamen bir kandırmaca oynanmakta. E, neden baştan bu artışı yapmadınız, neden baştan iki grup emeklinin maaş artışlarını aynı oranda yapmadınız? Ne anlamı vardı bu işin veya şimdi, neden yüzde 5? Niye yüzde 49,5'a aynı şekilde eşitlemiyorsunuz? Bunları sormak lazım. Yani burada bir anlamda siyasete evrilen bir artış oranını görmekteyiz. Yani bu oranların -şunu söyleyeyim, bakın- gerek asgari ücret artışlarında gerekse bu emekli maaş artışlarında yeterli olmadığını hepimiz biliyoruz, öyle ki ilan edilen artışın çalışanın, emeklinin daha cebine girmeden eridiğini hepimiz biliyoruz.

Bu salonda, Plan ve Bütçe Salonu'nda defalarca konuşulan konuların başında bu en düşük emekli maaşının artırılması konusu gelir. Geçtiğimiz yıllarda iktidar çok düşük rakamlarla, işte, bu tekliflerini getirir, biz de burada uğraşırız, mücadele ederiz ve bazen de artırmak durumunda kalırlardı. Bizim en düşük emekli maaşıyla ilgili en önemli tezimiz ve mutlaka hayata geçirilmesini istediğimiz, beklediğimiz konu en düşük emekli maaşının asgari ücret seviyesinde olmasıdır; bunu hep ifade ettik, ifade etmeye de devam edeceğiz çünkü bugün 7.500 TL, işte iktidar tarafından 10 bin TL olacağı ifade edilmekte, bu oranın da bu artışın da yine emekli maaşlarına gelen, getirilen artış oranının çok altında kaldığını zaten biliyoruz. Ama emekli sayısı itibarıyla baktığımızda, çok daha fazla bir kesimi ihtiva eden en düşük emekli aylığı alanların, bugün o da destekle 7.500 TL alanların maaşlarının şimdi 10 bin TL'ye çıkarılmış olsa bile sorunlarını çözmeye yaramayacak bir ücret olduğunu hep birlikte görüyoruz

ve bu anlamda da zaten, işte, artan maliyetler, her şeyin fiyatının her gün artması; işte, benzin, mazot; işte, en başta kiralar, bugün, emeklinin gerçekten can çekişir hâlde olduğunun açık göstergeleri. Bu anlamda da en düşük emekli aylığının 10 bin TL olması yeterli değildir. Emeklinin, bununla, bırakın 2024 emeklilik yılını bu şekilde yaşamasını, hayatını bu koşullarda idame ettirmesinin çok zor olduğu bir dönemi yaşadığımızı söylemek istiyorum. En düşük emekli aylığının asgari ücret seviyesinde olması ve her yıl geldiğinde de böyle işte, “Ne oranda artırılın? Kaç para olsun?” polemiklerinden çıkarılması gerekir, bir standarda bağlanması gerekir ve işte her dönem böyle gelince “Kaça çıkacak? Kaç para olacak?” söylemleri de bir kenara artık itilmiş olur.

Kısa özet: Bu düzenlemede, getirilen teklifte çalışanlar için olumlu şeyler olduğunu, birkaç düzenlemede olumlu şey olduğunu görüyoruz. Zaten bizim bütün temennimiz, başta çalışanlar olmak üzere, emeklilerin ihtiyaçlarının doğru şekilde karşılanması, onların sorunlarının giderilmesi. Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak yıllardır hep bunun mücadelesini verdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

CAVİT ARI (Antalya) – Bitiriyorum Başkanım.

Asgari ücretten ve asgari ücrete kadar -en azından- elde edilen gelirden verginin kaldırılmasından emeklilere dinî bayramlarda 2 ikramiye verilmesine kadar çok sayıda -şimdi zamanım daraldı- düzenlemenin hep Cumhuriyet Halk Partisinin zorlamasıyla, seçim vaatleriyle getirilen düzenlemeler olduğunu emeklilerimiz zaten biliyor. Biz emeklimize, çalışanımıza yapılacak her düzenlemede sonuna kadar varız ama kaynaklarımızın iktidar tarafından israf edileceğine çalışana ve emekliye verilmesi gerektiğini de buradan bir kez daha ifade ederek sözlerimi tamamlamak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Türel, buyurun lütfen.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

2024 yılının herhâlde Plan Bütçe Komisyonunda ilk toplantısını yapıyoruz. Hayırlı bir iş, gene torba yasa yani bu sefer belki hacmi biraz daha küçük ama bu gene bir torba yasa, bunu biliyoruz. Yani sonuçta, birbiriyle ilişkisiz olan düzenlemeler gene burada önümüze geldi. Bunu her zaman söylüyoruz, tekrar da söylemeye devam edeceğiz; buna karşı çıkmaya devam edeceğiz. Yani biz kanunların bir bütünlük içinde görüşülmesi gerektiğini düşünüyoruz. Bu, Parlamentonun nitelikli kanun yapması için olması gereken, olmazsa olmaz bir koşuldur. Hem burada bu torba kanun mantığında görüşmenin hem de sonrasında da yukarıda Genel Kurulda temel kanun olarak görüşülmesinin sıkıntılarına uzun zamandan beri değindik, değinmeye devam edeceğiz.

Tabii, aslında burada önümüze gelen düzenlemeler şunu gösteriyor: Türkiye’nin en büyük problemlerinden biri işsizlik problemi. Gerçekten bir ekonomik sistemin ulaşması gereken bir kısım amaçlar var; büyüme hızının artırılması, daha nitelikli eğitim, sağlık hizmetleri sağlanması, gelir dağılımının düzeltilmesi, bölgesel dengesizliklerin giderilmesi ve de en önemlilerinden biri istihdam sağlanması, istihdamın artırılması, işsizlik oranlarının düşürülmesi.

Şimdi, rakamlarla ilgili olarak da tabii spekülasyon çok. TÜİK, tabii, aylar itibarıyla açıkladığı için mevsimsellikler var burada ama orada açıklamalardan şunu görüyoruz: Yüzde 9’luk bir işsizlik oranı var. Bu nasıl hesaplanıyor? Sonuçta, işsizlik oranı kendi başına hesaplanan bir şey değil; bir tarafta toplam iş gücü var, bir tarafta toplam istihdam, ikisini birbirinden çıkartıyorsunuz, işsiz sayısını

buluyorsunuz, onu da toplam iş gücüne bölüp işsizlik oranını hesaplıyorsunuz yani aslında bir anlamda türev olarak hesaplanan bir şey. Fakat buradaki hep de söylediğimiz sıkıntı şu: Türkiye'nin iş gücüne katılım oranları OECD ülkeleriyle, Avrupa ülkeleriyle, AB ülkeleriyle kıyasladığımız zaman son derece düşük. Yüzde 52-yüzde 53 iş gücüne katılma oranlarıyla Türkiye'nin bir yere gitmesi mümkün değil. Bu, şu demek: Türkiye, çalışma çağındaki nüfusun ancak neredeyse yarısını kullanıyor, oysa OECD ortalaması yüzde 70. Bir an için bunu yukarıya doğru çıktığımız zaman işsizlik oranlarının 3'e, 4'e katlandığını görüyoruz. TÜİK, aynı şekilde gene atıl iş gücünü hesaplıyor. Sendikalarımız da buna dayalı olarak "atıl iş gücü (geniş tanımlı işsizlik) oranı" diyor, oralarda yüzde 22-yüzde 23 yani Türkiye'de 3-3,5 milyon işsiz değil aslında, yaklaşık 9 milyon işsiz var. Yani bu çok ciddi bir problem, bu yapıyı değiştirmek zorundayız bir biçimde.

Şimdi, bakın, İşsizlik Sigortası Fonu güzel bir şeydi, sonuç itibarıyla bir amacı var. Eğer insanlar işsizse bu insanların suçu değil, demek ki sistem yeteri kadar istihdam yaratamıyor, o insanlara iş sağlayamıyor. Bu konu gelecekte daha da önemli olacak çünkü gittikçe artan otomasyon, yapay zekâ, yeni birtakım robotik teknolojilere gelecekte daha az istihdama, daha az iş gücüne, emeğe ihtiyaç duyulacak. O zaman, bir biçimde, o çalışmayan insanların ya da çalıştığı zaman belli bir süre işini kaybedenlerin yaşam standartlarının devam etmesini sağlama zorunluluğu var.

Şimdi, İşsizlik Sigortası Fonu'nun 50'nci maddesi bunu belirliyor "Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün -yani dört ay içinde- hizmet akdine tabi olanlardan, son üç yıl içinde -kademeli, üç sistem var- 600 gün sigortalı olarak çalışanlara 180 gün, 900 gün sigortalı çalışana 240 gün, 1080 gün sigortalı çalışana 300 gün süre ile işsizlik ödeneği verilir." diyor. Bir kere şunu söyleyelim: Bu koşullar kolaylaştırılmalı, buradaki bu çalışma süreleri uzun süreler. Bakın, şimdi, burada 600 gün olarak duruyor, kısa çalışma ödeneğinde 600'ü 450'ye indirdik değil mi Sayın Milletvekilim? Burada da indirelim hani, İşsizlik Sigortası Fonu'nda, niye burada "600" bıraktık? Esas kanunun mantığı bu; kanunun kendi mantığı içinde var olan bir şeyi 600 günü 450 güne indiriyorsunuz, burada 600 gün olarak bırakıyorsunuz. Gelin, hep birlikte bir şey hazırlayalım, ortak önerge olarak -bütün diğer parti grupları da buna "Tamam." derler- bunu indirelim. Bunu niye indirmediniz anlamadım yani niye yapıldığını anlayamıyorum; ya, bunun bir yere oturması lazım. "Siyaset" demek, "ülke yönetmek" demek, var olan sorunlar önünüze geldiği zaman onlara geçici, palyatif çözümler bulmak değil, o sorunları kökünden çözecek bir mekanizmadır. Niye indirmediniz? Bakın, bu sıkıntılı.

Sonra, bu yapılan ödemelerin miktarı artırılmalı; günlük ortalama brüt kazancın yüzde 40'ı; düşük, bunu arttıralım ve süreleri uzatalım -daha uzun süreler için de- 600 gün sigortalı çalışana 180 gün veriyoruz; e, 180 gün sonra ne olacak? Yani bir biçimde İşsizlik Sigortası Fonu'nu bütün olarak ele alma ihtiyacımız var, buradaki olay sadece kısa çalışma ödeneği değil. Bir de kısa çalışma ödeneğiyle, bir biçimde oradan insanlar eğer para alacaklarsa onu işsizlik ödemesinden düşüyoruz, mahsup ediyoruz; bir an bunu da anlamadım, niye böyle bir şey yapıyoruz, neden? Gerçekten anlayamıyorum buradaki mantığı yani çünkü ortada bir mantık yok; bir şeyler kendi içinde, birbiriyle ilişkisiz şeyler geliyor, o anda günü kurtarmaya ilişkin...

Şimdi, bakın, bu Fon'a ilişkin zaten bizim geçmişten beri eleştirilerimiz vardı; biliyor musunuz, 2008-2009'larda İşsizlik Sigortası Fonu'nun kaynakları duble yollar için kullanıldı, altyapı yatırımları için kullanıldı; madencilik, Soma'da, başka yerlerde maden kazaları oldu, orada kullanıldı. Biz, o zaman, her zaman şunu söyledik: "Tabii ki kullanılacak onlara ama bunların kaynağı bütçe olmalı." dedik. İşsizlik Sigortası Fonu'nun sahibi işçidir; onun dışında başka yerlere, başka yatırımlara harcamaları yapamazsınız. Esas amaç -dediğim gibi burada- Fon'un kaynaklarını bir biçimde işçinin, işsiz kalanların yaşamlarını devam ettirebilmesi için kullanmak. Tabii, aynı zamanda aktif iş gücü

politikalarıyla onları yeniden, gerekli donanımlarının artırılması için kullanma ihtiyacı var. Burada, o yüzden, bu 600 günü gelin, bunları değiştirelim, bunları da indirelim, 450 güne indirelim, kendi içinde uyumlu olsun, yoksa bu nasıl açıklanacak? Maddede görüşürken de gene görüşürüz; sıkıntı arz ediyor.

Diğer taraftan, bakın, planda konuştuk, On İkinci Kalkınma Planı'nda, bütçede, hepsinde konuştuk; en büyük sıkıntılardan biri, Türkiye'de bölüşüm ilişkileri gittikçe bozuluyor; rakamlar var, devletin rakamları var, gelir yöntemiyle millî gelir hesaplarına bakıyorsunuz, 2016 yılında ücret ödemelerinin gayrisafi katma değer içindeki payı yani emeğin millî gelirden aldığı pay yüzde 36,3'müş; 2022 yılında bakıyorsunuz, yüzde 26,5'a -10 puan birden- düşmüş. 2023'te yükselmiş gibi gözüküyor ama EYT, ona dayalı olarak kıdem tazminatı ödemeleri olduğu için yukarıda gözüküyor. Bugün bu ülkede, şunu açık ve net olarak söylüyoruz: Bu iktidarın, AKP iktidarlarının Türkiye'yi yönettiği süre içinde bölüşüm ilişkileri gittikçe bozulmuştur; fakirin daha fakir olduğu, zenginin daha zengin olduğu bir dönem yaratılmış, bir sistem yaratılmıştır. Bununla nereye gidebiliriz? Bunlar ciddi sıkıntılar, bunlar rakamlardan da belli; bakın, asgari ücret 17.002 lira; sendikalar düzenli olarak açlık, yoksulluk sınırı hesaplıyorlar. Şubat ayında, mart ayında zaten bunun, açlık sınırının altına gelecek asgari ücret ve bu kadar yüksek enflasyonun olduğu... Biliyorsunuz, Merkez Bankası Başkanı sunuş yaptı bize burada. Ne dedi orada? "Yılın, 2024'ün ilk yarısında mayıs ayına kadar yükselmeye devam edecek." dedi. Şu anda yüzde 65, yüzde 75'e kadar çıkacak.

Değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri; bugün en büyük sıkıntılardan biri şu: Sabit gelirli kesimin, ücretle, maaşla geçinen kesimin enflasyona karşı bir savunma mekanizması, uyum yeteneği yok. Bugün belki ticaret hayatında belli maliyetleriniz arttığı zaman onları ürettiğiniz ürüne aktarabilirsiniz fakat sabit gelirlinin böyle bir şansı yok. O zaman bu sorunu çözme ihtiyacı içindeyiz. Yani neden bu kadar düşük, neden az? Ve aynı zamanda da bir taraftan bu içinde yaşadığımız enflasyonun nedenini bir anlamda ücret artışlarında gören bir yaklaşım var. Yoksa Hazine ve Maliye Bakanının sözlerini, Sayın Şimşek'in sözlerini nasıl açıklayacağız? "Bundan sonra ücret ve gelir artışları hedef enflasyona göre." İyi ama hedef enflasyonu düşük belirliyorsunuz. Sonradan telafi ettiğinizi söylüyorsunuz. O telafi, telafi değil. Vatandaş her gün harcamaya devam ediyor. Ve TÜİK'in açıkladığı enflasyon rakamlarına ülkede hiç kimse inanmıyor, alternatif hesaplamalar yapılıyor. Şimdi de gene normal şartlar altında bu enflasyonist ortamda bırakın 2 kere, yılda 4 kere artırılması gereken asgari ücretin yılda 1 kere artırılacağını gördük. En düşük emekli maaşı -uzun zamandır söylüyoruz- 2002 yılında iktidara geldiğinizde asgari ücretin yaklaşık, 1,5 katıyken şimdi yarısı seviyesine düşmüş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Önerimiz şu: Gelin en azından şu anda asgari ücrete eşitleyelim, arkasından da daha da yukarıya doğru çıkartalım çünkü asgari ücret ortalama ücret oldu memlekette. Dünyanın her yerinde çalışanların yüzde 3'ü, yüzde 4'ü, yüzde 5'inin çalıştığı -adı üzerinde- asgari, en az ücret; bugün Türkiye'de asgari ücret civarıyla birlikte belirlediğimiz zaman yüzde 50'den, çalışanların yarısından fazlasının bir ücreti hâline geldi. Emekli maaşlarını artıralım, refah payını artıralım; bunları oturup da bir kişinin, birtakım insanların vereceği karara bırakmayalım. Refah payından yararlansın. Genel olarak ücretler seviyesini yukarı çıkarmak zorundayız. Bakın, ne oldu planda da OVP'de de, hepsinde şu geldi: Türkiye işte, yüksek katma değerli mal üretecek, teknoloji yoğunluğunu artıracak, dijital dönüşüm, yeşil dönüşüm... Ama bunların hepsi daha nitelikli bir emek gerektiriyor, ücret seviyelerinin yukarıya çekilmesini gerektiriyor. Bunları yapmadığınız zaman Türkiye nasıl çağ atlayacak? Bölüşüm ilişkilerini bozmuşsanız üretim ilişkilerinde, üretimde, yatırımda bir sıçrama yapma şansınız yok. Eğer teknolojiyi dönüştürecekseniz, daha yüksek bir teknoloji... Yoksa düşük, emeğe dayalı, emek yoğun sanayilerde,

tekstilde, gıdada... Tabii, oralarda da var olacağız ama oralarda kalacağız. Temel anlamda ihracatımız, üretim ve ihracat dinamiğimiz bunun üzerinden gidecek diyorsak o başka ama Türkiye bununla rekabet edemez. Türkiye'nin rekabet etmesi için yüksek katma değerli, teknoloji yoğunluğunu artıran, çalışma hayatının ILO standartlarına uygun olduğu, sendikalaşma oranının bugünkü gibi yüzde 15 değil, büyük bir kesiminin sendikalı çalıştığı, kayıt dışılığın ortadan kaldırıldığı, nitelikli emeğe dayanan ve aynı zamanda reel ücretler seviyesinin yükseldiği bir yapıya ihtiyaç var. Reel ücretler seviyesi düşüyor. Bugün de gelmedi, gelecek ama burada önümüze.

Yani bugün aslında, dediğim gibi, ne asgari ücret rakamını kabul etmiyoruz, emekliye verilen zam oranını kabul etmiyoruz, bugünkü mevcut sistem içinde sabit gelirli kesime reva görülen muameleleri kabul etmiyoruz. Türkiye bunu değiştirmek zorundadır, ülke kaynaklarını buralara kullanmak zorundadır. Hem üretimi artıracak hem bölüşümü düzeltecek politik bir perspektife ihtiyaç vardır. Bu anlamda, bu önümüze gelenler bir imkândır. Biraz önce de zaten önerilerimizi de söyledik. Bunların yapılması için de en önemli yer Parlamentodur. Burası Parlamento, burası Türkiye'nin bütün sorunlarının tartışıldığı bir yerdir, bir ortamdır, mekândır diyorum.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyor.

Sayın Aksu, Samsun Milletvekilimiz, buyurun lütfen.

ERSAN AKSU (Samsun) – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; ben tüm hazırunu, Değerli Bakan Yardımcımızı ve heyeti saygıyla selamlıyorum.

2024 yılı içerisindeyiz ve ilk Komisyon toplantımızı gerçekleştiriyoruz. Bu noktada, 2024 yılının tüm insanlarımız ve özellikle milletimiz için hayırlar getirmesini diliyorum.

Tabii, aynı zamanda Komisyon üyemiz Resul Kurt arkadaşımızın ve yine bir grup milletvekilimizin imzasıyla İşsizlik Sigortası Kanunu ile bazı kanunlarda değişiklik yapılması konusundaki kanun teklifimizle ilgili bir aradayız.

Tabii, özellikle yine, Sayın Oluç'un Komisyon üyeliğini ben tebrik ediyorum ve bir yandan da Selim Temurci Bey'in biraz önce ifade ettiği hususlarda hakkı, hakikati temsil eden ifadeleri nedeniyle de kendisini tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum bir taraftan.

Tabii, muhalefetin, özellikle bazı arkadaşlarımızın “siyasi ve nitelikli dolandırıcılık” diye tanımladığı, yine “uçkâğıt siyaseti” diye tanımladığı hususlara katılmak mümkün değil ve hakikaten daha sorumlu bir muhalefetin olması gerektiği noktasında özellikle talebimizi, düşüncemizi de bir yandan belirtmek durumundayız.

Emekliler ve çalışanlar arasındaki gelir dengesi hususunda, gelir dengesinin tesisi hususunda gerçekten kimi çalışmaların yapılması gerektiği ve bu kapsamda da yine bugün ve geçmişten bu yana yapılan düzenlemelerle ciddi anlamda çekidüzen verilen bir tablo olduğu aşikâr. Ancak etrafımızda ciddi bir ateş çemberinin olduğu, yine hakikaten deprem gibi, pandemi gibi afetleri üst üste yaşadığımız bir tablonun sonrasında, 85 milyonluk böyle bir coğrafyada, bu kadar nüfusun içerisinde yer alan büyük bir devletin kimi problemleri de aşma noktasında zamana ihtiyacı olduğu aşikâr.

Elbette bizim 2023 seçimleri öncesinde ifade ettiğimiz, Sayın Cumhurbaşkanımızın, Hükümetimizin ifade ettiği konularla ilgili peyderpey bu yasama dönemi içerisinde ve 28'inci Dönem içerisinde yapılacak düzenlemelerle bahsedilen, vadedilen hususların gerçekleştirileceğinden bu zamana kadar olduğu gibi şüphe yok. Ancak özellikle “sermaye-işçi ayrımı” diye tanımlanan, yine “sermaye-emekçi ayrımı” diye tanımlanan ayrıştırmaların ben çok sağlıklı zeminde olduğu kanaatinde açıkçası değilim Sayın Sayyigit. Çünkü hakikaten hepimiz aynı geminin içerisindeyiz hep beraber. Sermaye

olmadan istihdam sağlama imkânınız olmaz, istihdam sağlayacaksınız ki bir yandan üretiminiz olacak. Dolayısıyla, birbiriyle bağımlı ve birbiriyle büyümesi gereken alanlarda farklı grupları sanki böyle ayırtıran bir dille siyaset yapmayı denemenin ben bu zamana kadar...

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Hep bir taraf büyüyor Sayın Aksu.

ERSAN AKSU (Samsun) – ...karşılık bulmadığı gibi bundan sonrasında da karşılık bulacağı kanaatinde olmadığını özellikle ifade etmek istiyorum.

Tabii, özellikle işsizlik verileriyle ilgili olarak geldiğimiz noktada hakikaten Hükûmetimizin uyguladığı düzenlemelerle, son dönemde ortaya konulan düzenlemelerle, pandemiye rağmen, Türkiye'nin beşte 1'inin asrın büyük felaketinde yıkıma uğramış olmasına rağmen yapılan yasal düzenlemelerle, yapısal düzenlemelerle, teşviklerle, istihdam teşvikleriyle işsizlik verilerinin 2023 yılı içerisinde son on yılın en iyi verileri noktasına geldiğini de hep beraber müşahade ediyoruz ve yine istihdam sayısının da 32 milyona varan bir sayıya ulaştığını hep beraber görüyoruz. Elbette ki hiçbir vatandaşımızın, hele hele gencimizin ve kadınınımızın istihdam noktasında problem yaşamasını arzu etmeyiz, bunun gerçekleşmemesi adına da istihdam sağlayan büyümeyi öncelediğimizi ve yine Sayın Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği anlamda yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve büyüme hedefleri çerçevesinde bir çabanın ortaya konulduğunu hep beraber görüyoruz.

Türkiye Yüzyılı vizyonu sadece AK PARTİ'nin ortaya koyduğu bir vizyon olmanın ötesinde, devletimizin tarihi köklerinden aldığı güçle geleceğe çok büyük bir enerji, sinerji ve heyecan oluşturma adına ortaya koyduğu bir tabloyu tanımlamaktadır ve bu noktada Türkiye Yüzyılı'nın aynı zamanda yatırım yüzyılı, Türkiye Yüzyılı'nın aynı zamanda bir istihdam yüzyılı ve yine Türkiye Yüzyılı'nın üretim yüzyılı olacağı noktasında tereddüdümüz yok açıkçası. Bir yandan da ihracat rakamlarımız her geçen yıl cumhuriyet tarihinin rekorlarını kırarak ilerlemekte. Dolayısıyla Türkiye Yüzyılı aynı zamanda bir ihracat yüzyılı olacak ve istihdamla, ihracatla, üretimle büyümenin de yine had safhada gerçekleşeceği bir tabloyu hep beraber sağlayacağız.

Tabii, emeklilerimizle ilgili bir düzenlemenin bir taraftan muhtemelen işte teklif olarak gelecek olması... Tabii, ben emeklilerle ilgili var olan yapısal düzenlemelerimizi belki bu dönemde, belki önümüzdeki süreçte telafi edeceğimizi ve açıkçası bu zamana kadar hiçbir vatandaşımızı -çalışan ya da emekli- enflasyona ezdirmeme kararlılığımızdan zerre taviz vermediğimizi ve bundan sonrasında da verilmeyeceğini ifade etmek isterim.

2023 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilen seçimlerde olduğu gibi, 31 Mart seçimlerinde de hem işçi kesiminden hem de emeklilerimizden herhangi bir şekilde nemalanmak isteyen tabloların doğmayacağı inancı ve kararlılığı içerisinde siyasetimizi şekillendirmenin gayreti içerisinde olacağımızı ifade etmek istiyorum.

Yine, özellikle teklifin maddeleri üzerinde ifade etmek gerekirse kısa çalışma ödeneğine hak kazanabilmek için bağımsız prim şartları belirlenmesi konusunda teklifin 1'inci ve 3'üncü maddesinde konu edilen hususun son derece önemli olduğu kanaati içerisindeyiz.

Yakın tarihte pandemi sebebiyle kısa çalışma alan bazı kişilerin deprem sebebiyle de kısa çalışmaya başvuru yaptığında yeni bir hak sahipliği belirlenmediği ve kişilerin önceki hak sahipliği üzerinden ödeme almak durumunda kaldıkları nedeniyle kısa çalışma başlama tarihinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olunması ve son üç yılda en az 450 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödenmiş olması hâlinde kısa çalışma ödeneğinden yararlanılabileceği, yapılan düzenlemeyle uygulamanın etkinliğinin artırılmasının amaçlandığı açıktır ve bu noktada, biraz önce teklif sahibi

arkadaşlarımızın ifade ettiği gibi, ciddi sayıda vatandaşımızın bu düzenlemeyle 2024 yılı yıllık kısa çalışma ödeneği noktasında istifade edeceği bir düzenlemeyi, ben, çalışma yapan ve Komisyon gündemine getiren arkadaşlara da hususen teşekkür ediyorum; yerinde bir düzenleme olduğu aşikâr.

Bir yandan istihdamın teşvikinin uygulama süresinin uzatılması, değerli arkadaşlar, 31/12/2023 tarihinde, 2011 yılında başlayan uygulamanın, istihdam teşvikinin 2023'ün 12'nci ayının sonu itibarıyla dolmuş olması nedeniyle şimdi 31/12/2025'e kadar sürenin yine uzatılması ve Sayın Cumhurbaşkanımıza da, yürütmeye de 31/12/2026'ya kadar bu sürenin uzatılması yönünde yetki verilmesiyle ilgili bir düzenlemeyi kapsamaktadır ki bu teşvik kapsamında yıllık 650 bin ve dolayısıyla 2025 ve 2026'yı da dikkate aldığımızda çok ciddi bir istihdam teşvikinin ortada olduğunu ve bu noktada özellikle genç ve mesleki yeterlilik noktasında kadın ve genç istihdamına bu düzenlemenin ciddi anlamda katkı sağlayacağını özellikle belirtmekte fayda var.

İşverenlere asgari ücret desteğinin sağlanması noktasında da yine istihdamı desteklemek, iş gücü maliyetlerini azaltmak üzere madde metninde belirtilen işverenlere finansmanı İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacak şekilde bu husus özellikle dikkati çekiyor ancak İşsizlik Sigortası Fonu'na yüzde 1 işçi payının, yüzde 2 nispetinde işveren payının ve neticede işveren payının, işverene sağlanan teşvikin de istihdamı sağlama adına sağlanan bir yapıda gerçekleşmiş olması hususunun özellikle dikkatinizi calıp bir durum olmasını dilerim. 200 milyar fon büyüklüğüne ulaşmış bir yapıda bu, istihdamı destekleyen, teşvik eden bir tablo olarak önümüzde duruyor ve netice itibarıyla 2024 yılında da yaklaşık 56,5 milyar TL tutarında bir asgari ücret, işverenlere asgari ücret desteği sağlanması ve bunun da yine istihdamı teşvik eden nitelik arz eden bir tabloda gerçekleştiğini belirtmek isterim. Tabii, bu, madde 4, 6, 7, 8'de denetim yetkisinin teftişten ayrılması ve yargıda ortaya çıkan düzenlemelerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Toparlayınız lütfen.

ERSAN AKSU (Samsun) – Tamam Değerli Başkanım.

...ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin yaptığı denetimlerin teftiş niteliğinde algılanarak hem istinaf mahkemeleri hem de yerel mahkemelerde ortaya çıkan karışıklığın önlenmesi için İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na 24/A maddesinin eklenmesiyle ilgili bir düzenleme. Bunun da yine ortaya çıkan karışıklığın telafisi noktasında ciddi anlamda katkı sağlayacağından tereddüdümüz yok.

Teklifin hayırlı olmasını diliyorum.

Ben her birinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Sayın Gürban, buyurun lütfen.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) - Sayın Başkan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Konuşmamda ülkemizin başlıca sorunlarından seçtiklerime değinmek istiyorum: Bizleri derin bir acı ve üzüntüye boğan hayatını kaybeden aziz şehitlerimize Allah'tan rahmet, kederli ailelerine ve aziz milletimize başsağlığı diliyorum.

Türk Silahlı Kuvvetlerimizin 17 Nisan 2022'de başlattığı Pençe-Kilit Harekâtı çerçevesinde güvenlik korucularımız dâhil olmak üzere maalesef 141 kahraman Mehmetçik'imiz şehit olmuştur. İYİ Parti olarak, daha önce de söylemiş olduğumuz gibi, Irak'ın kuzeyine yapılan operasyonların yanındayız ve destekliyoruz. Sınırlarımızın güvenliği açısından yapılan operasyonlar hayati önem taşımaktadır. Son terörist kalıncaya kadar, bütün terör yuvaları yok edilinceye kadar bu mücadele

kararlılıkla devam ettirilmelidir. PKK terör örgütünün uluslararası destek aldığı ortadadır. Bunun en açık örneği etkisiz hâle getirilen teröristlerin üzerlerinden çıkan ileri teknolojiye sahip teçhizatlardır. Bunun yanı sıra ele geçirilen mühimmatlar da durumu kanıtlar niteliktedir. Stratejik tehdit Suriye'nin kuzeyinden gelmektedir. Meseleyi sığınmacı tehlikesiyle bir arada değerlendirmemiz gerekmektedir. Suriye krizinin en başından izlenen açık kapı politikasının sonuçlarını bugün çok ağır bir şekilde ödüyoruz. 2011 sonrasında birçok ilde yaşanan terör saldırıları güvenlik endişeleri yaratmıştır, ülkemiz için de güvenlik tehdidi oluşturmuştur. Ülkemizde 2014 sonrasında yapılan yasa ve yönetmelikler incelendiğinde güvenlik odaklı siyasetin geliştiği açıktır. Geçici eğitim merkezlerinin kapatılması, geçici kimlik belgesi verilmesi, bayram için sınırları aşacak olanların eksik aşalarının tamamlanması gibi konular bu duruma en açık örneklerdir.

Güvenlik odaklı siyasetin oluşmasında Hükûmetin Suriye'ye, Suriye'deki krize yanlış ömür biçmesi, kayıt dışılık sorunu, sınır güvenliği endişeleri, Suriye'nin akıbetine, Türkiye'deki Suriyelilerin geri dönüp dönmeyeceğine dair öngörülemezlik gibi faktörler etkili olmuştur. Sığınmacıların şehirlerimizin özellikle belirli bölgelerinde yoğunlaştığı gözlemlenmektedir. Bu durumun yarattığı gerginleşme asayiş sorunlarının, uyuşturucu kullanımı ve ticaretinin artmasına neden olmaktadır. Radikal unsurların şehirlerimizde gerçekleştirmesi muhtemel eylemlerine zemin hazırlamaktadır.

Ülkemizin, milletimizin bölünmez bütünlüğü, bağımsızlığı ve bekası uğruna terör örgütleriyle mücadele ederek şehit düşen Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarımıza hak ettiği saygıyı göstermek, onurlandırmak, sosyal güvencelerini sağlamak, insan onuruna yakışır yaşam standartlarını sağlamak Türkiye Cumhuriyeti devletin vazifesi, sosyal devlet anlayışının bir gereği ve Anayasa'nın yüklediği bir sorumluluktur. Şehit yakınları ve gazilerimizin manevi sorunlarını, acılarını ve yaralarını tamamen ortadan kaldırmak mümkün değildir. Şehit yakınlarının karşılaştığı ekonomik sorunların çözümüne yönelik olarak devlet tarafından alınacak tedbirler ve sağlanacak olanaklarla yaşamlarını kolaylaştırmak mümkündür. İlgili konularda bugüne kadar alınan tedbirler ve sağlanan olanaklar ne yazık ki yeterli değildir. Bu sebeplerle hâlihazırdaki desteğin artırılması ve bazı yeni olanakların sağlanması, ivedilikle kullanılması ihtiyacı hasıldır. Bu gerekçelerle Parti Sözcümüz Ankara Milletvekilimiz Sayın Kürşad Zorlu kahraman şehitlerimizin yakınlarının ekonomik haklarının iyileştirilmesi ve barınma ihtiyaçlarının giderilmesi amacı taşıyan 2985 sayılı Toplu Konut Kanununda Değişiklik Yapılması Teklifi'ni Meclisimize sunmuştur. Bu kanun teklifini çok önemsiyoruz. Parti gözetmeksizin bu kanun teklifimize destek bekliyoruz. Şehitlerimiz için yayınlanan ortak bildirideki göstermiş olduğunuz hassasiyeti ve samimiyeti bu kanun teklifinde de görmek istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, terörle mücadelenin kritik önemi haiz unsurlarından biri de askerî hastanelerdir. Askerî disiplin, rehabilitasyon ve anlık müdahale bakımından alternatifsizdir, askerî mahremiyet bakımından da bir zorunluluktur. Askerî hastaneler neden hâlâ inatla kapalı tutulmaktadır? Bunun mantıklı bir açıklaması var mıdır? Askerlerimizin hayatlarına mal olabilecek bu yanlıştan dönülmeli, askerî hastaneler ivedilikle yeniden açılmalıdır.

Aziz şehitlerimizin aileleri bizlere emanettir. Bugün bir şehit ailesinin aldığı maaş 11.858 liradır. Hatta bazı aileler oransal olarak 11.858 liranın daha da altında ücret almaktadır. Şehit ailelerimizi açlık sınırı altındaki bu maaşa mahkûm etmek içimize sinmiyor. Biz, İYİ Parti olarak, şehit yakını maaşlarının en düşük memur maaşıyla eşit olmasını teklif etmiştik. Bu konunun önemine ve hassasiyetine uygun ciddi adımları görmek istiyoruz.

Sayın hazırun, ülkemizin en önemli sorunlarından biri de şüphesiz hayat pahalılığıdır. Toplumun büyük bir kesimi sorun yaşamakla birlikte, asgari ücretliler ve emeklilerimiz âdetâ kaderlerine terk edilmişlerdir. Asgari ücretliye malumunuz yüzde 49'luk bir artış yapıldı. Peki, biz bu yüzde 49 artış

oranını neye göre yaptık? Kamuoyunda gündemden düşmeyen TÜİK enflasyon oranlarıyla yaptık. Hükümet, memurlarımızın, asgari ücretlilerimizin aylıklarına yansıtılan enflasyon oranındaki artışı zam olarak açıklamaktadır. Burada aslında bir algı yapılmaktadır. Hükümet tarafından zam olarak açıklanan bu oranlar aslında emekçilerimizin enflasyon farkıdır. Esasında bu enflasyon oranının maaşlara yansıtılması konusunda da ciddi eksiklikler vardır. Bu durumu şöyle izah etmek istiyorum: Bir memur veya asgari ücretli düşünelim, 2023 yılında enflasyon karşısında eriyen maaşının enflasyon bazlı oranını 2024 yılında alıyor. Vatandaşımızı enflasyona ezdirmemek böyle mi oluyor, enflasyonla mücadele böyle mi yapılıyor? Sen 2023 yılının enflasyon farkını 2024'te ödüyorsun. 2023 yılının enflasyon farkını alan vatandaşlarımız, daha 2024'ün ilk aylarında öyle bir zam furusuyla karşılaşılıyor ki cepleri alev alev yanıyor. Bir de belirlenen oran bütün bir yılı kapsıyor. Artan enflasyon düşünüldüğünde yaklaşık ilk dört-beş ay içerisinde bir ailenin geçinebilmesi imkânsızdır.

Bu durumun bir de işveren kısmına değinmek istiyorum. Bir asgari ücretlinin işverene maliyeti 282 bin liradır, asgari ücretlimizin eline geçen miktar 204 bin liradır yani maliyetinin yaklaşık yüzde 72'sidir. Brüt asgari ücretin 2 katı ücret alan çalışanın maliyetinin yüzde 62,5'u işçiye, 5 katı ücret alan işçinin işveren maliyetinin yüzde 55'i işçiye, yüzde 45'i devletin cebine gitmektedir. Bu durumun sebebi artan vergi oranıdır. Hükümet uyguladığı vergi politikasıyla her bir işçimize ortak olmuştur.

Şahsen en çok hicap duyduğum konu da emeklilerimizdir. 2024 yılı boyunca yaşanacak enflasyonu düşündüğümüzde -gerisini hiçbir şekilde açıklayamıyoruz zaten- gelin, emeklilerimize verdiğimiz 10 bin liralık ücretle, çok değil sadece bir ay biz geçinmeye çalışalım. Madem bunu emeklilerimize reva görüyorsunuz, buyurun aynı ücretle geçinelim. İvedilikle emekli aylıkları asgari ücret seviyesine getirilmelidir. Seyyansen zam yapılmalıdır. Ayrıyeten emeklilerimizin kendi içerisindeki dengesizliğin de giderilmesi gerekmektedir. Prim kazancı, prim ödeme gün sayısı eşit olanların maaşları eşitlenmelidir. Bunun için 2000 sonrası intibak düzenlemesi yapılmalıdır.

Sayın milletvekilleri, ülkemizin varlığını daha güçlü, refah seviyesi yüksek ve mutlu şekilde sürdürebilmesi için vatandaşlarımızın sürekli ve kaliteli eğitim almaları gerekmektedir. Bu gerekliliğe rağmen eğitim kadrolarındaki öğretmen açığı, ücretli öğretmenlik uygulamasıyla kapatılmaya çalışılmaktadır. Ücretli öğretmenlerin gerek aldıkları maaş gerekse hazır bulunuşluk seviyesi göz önünde bulundurulduğunda, bu durum eğitimde fırsat eşitliğini zedelemektedir. Öğretmenler nitelik, güvence ve seviye bakımından farklılık gösterdiğinden, eğitimde fırsat eşitliği sağlanmadığı için kamu yararını sağlama amacı sekteye uğramaktadır. Mevcut ekonomik buhranda çok düşük kalan ücretli öğretmenlerin ders saati başına aldıkları ücretlerin artırılması elzemdir. Ülkemizde yüz binlerce atama bekleyen öğretmen varken ücretli öğretmenlik uygulamasında ısrar edilmemelidir. Yüz binlerce atama bekleyen öğretmenimiz var. 2024 öğretmen atama takvimi henüz açıklanmadı. Atama bekleyen öğretmenlerimizin en büyük ve haklı endişesi mülakattır. Hep söyledik, yine söyleyeceğiz; mülakat zulümdür, zulme rıza göstermek de zulümdür. Eğitim, millî politika hâline gelmesi gerekirken şahsi politika hâline gelmiştir. Sayın Bakanın mülakat konusunda ne kadar mahir olduğunu 2014 yılından çok iyi biliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Gürban, açıyorum mikrofonunuzu, toparlayın, buyurun.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – 2014 yılında müsteşarken binlerce Türk milliyetçisi okul idarecilerimizi görevden aldığını unutmadık, yerlerine mülakatla atamalar yapıldığını da unutmadık. “Mülakatları mülakat gibi yapmaya karar verdik.” denmesini, yaptıklarımız yapacaklarımızın teminatıdır olarak yorumluyorum. Dolayısıyla Sayın Cumhurbaşkanını “Seçimlerden önce mülakatlar kaldırılacak.” vaadini gerçekleştirmeye davet ediyorum. Bu keşmekeşliğe, bu

keyfekeder uygulamalara derhâl son verilmelidir. Yıllarca atama stresi çeken eğitimcilerimize daha fazla “Acaba ne olacak?” kaygısı yaşatmaya kimsenin hakkı yoktur. Her platformda dile getirdiğim gibi, atanamayan öğretmenlerimizin, cumhuriyetin 100’üncü yılında, öğretmen ihtiyacı göz önünde bulundurulduğunda, 100 bin öğretmenin ataması KPSS puanı baz alınarak mülakatsız bir şekilde yapılmalıdır.

Teşekkür ediyorum.

Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Komisyon üyelerinden son söz Sayın Nilgün Ök’t e.

Buyurun Sayın Ök.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, teklif sahibimiz, çok Değerli Bakan Yardımcımız, bürokratlar; ben de sizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

2024 yılının...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, simit-peynir hesabı mı yapacağız emeklinin durumuyla ilgili; onunla ilgili mi geldi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Hayır, bu bizim size ikramımız.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Öyle mi? Ben herhâlde simit-çay hesabı dedim.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bu, bizim Başkanımızın cömertliğinin göstergesi.

Evet, bugün teklif sahibimiz Resul Kurt Milletvekilimiz ve Zeynep Yıldız Vekilimizle birlikte milletvekili arkadaşlarımız tarafından hazırlanan 10 maddelik teklifi görüşüyoruz. Ben öncelikle teklifi hazırlayan arkadaşlara, emeği geçen herkese çok teşekkür ediyorum.

Teklifin özellikle 1’inci maddesi kısa çalışma ödeneğinin yararlanma koşullarının değiştirilmesi ve iyileştirilmesi yönünde. Kısa çalışma yapabilecek sebeplere ayrıca genel salgın hâlini de ekliyoruz teklifle. Yine kısa çalışma ödeneğinden yararlanabilmesi için gereken asgari prim ödeme gün sayısı 600’den 450 güne indirilmiş durumda. Bunu da aslında çok olumlu olarak buluyoruz. Böylece daha fazla kişi bu kısa çalışma ödeneğinden yararlanabilecek. Zaten kısa çalışma ödeneği, biliyorsunuz, bizim hani uyguladığımız bir ödenekti fakat pandemiyle birlikte biz bunu daha çok duyduk; pandemi sürecinde daha çok uygulanmıştı ama şimdiki şartlarda da ben de bunu olumlu olarak görüyorum. Özellikle de şöyle bakıyorum: Hem işte genel salgın hâlinin eklenmesi hem de aynı zamanda yani biliyorsunuz bulunduğumuz coğrafyada, Avrupa’da yaşanan, yavaş yavaş dünyada yaşanan bu ekonomik daralmalarla birlikte, işte hemen Filistin’de yakın coğrafyamızda yaşanan savaşla birlikte, soykırımla birlikte gerçekten bir belirsizlik söz konusu ve bu, biraz da olsa insanların tüketim eğilimlerini etkilemekte. Bu süreçte aslında bu kısa çalışma ödeneklerinden olması, kullanım şartlarının iyileştirilmesi hem çalışanlar için hem de işverenler için çok önemli. Çünkü biz işverenler yetiştirdiğimiz kalifiye elemanlarımızı, çalışanlarımızı bazı böyle kısa süreçli yaşanan sıkıntılarda kaybetmek istemiyoruz. Bu anlamda da hem onların iş hayatına devam etmesi açısından hem de işverenlerin o yetişmiş elemanlarını kaybetmemesi, yetişmiş çalışanlarını kaybetmemesi açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum.

Yine, 2’nci maddemizde kadın ve genç, mesleki yeterlilik belgesi sahibi olan işsizlere verilen prim teşvikinin süresini uzatıyoruz. Biz son altı ayda biliyorsunuz 500 lira olarak uyguluyorduk; 2016 yılından beri uyguladığımız bir teşvik. Bunun da aslında İşsizlik Sigortası Fonu’ndan kullanılması

eleştiriliyor ama bu, aslında tamamen istihdamı desteklemek amacıyla teşvik... Yani aslında İşsizlik Sigortası Fonu sadece işsizlik sigortası değil, istihdamın teşvik edilmesi amacıyla da oluşturulmuş bir fondur. Dolayısıyla da bu Fon'dan karşılanması, aynı zamanda buradan işte işverenlere verilecek 700 liralık prim teşviki insanların işten çıkarılmaması için de bence bir teşviktir. Bu, tamamen sermayeye destek değildir yani buradaki 700 liralık rakamı sermaye desteği olarak görmüyorum.

Biliyorsunuz, pandemi sürecinde istihdam oranlarımızla ilgili OECD ülkeleriyle kıyasladığımızda ciddi artışlar yaşandı ve 2022 yılı istihdam verilerimize de baktığımız zaman orta vadeli planının üzerinde bir istihdam gerçekleştirdik. Bu orana şöyle bir baktığımızda, 2022'de 1 milyon 519 bin artış sağlandı istihdamda; bu da önemlidir. Dolayısıyla, bu teşvikler, bu primler önemli, özellikle kadınlar açısından çok önemli olduğunun altını çizmek istiyorum. Kadın ve genç istihdamı; mesela, 2022 yılında istihdamda 1 milyon 519 bin artış var, bunun yüzde 56,4'ü kadın istihdamından kaynaklanan bir artış; erkeklerden daha fazla. Açıkçası bu teşvikin de bunda etkili olduğunu düşünüyorum.

Tabii ki diğer; 4, 6, 7 ve 8'inci maddelerimiz de yine iş sağlığı güvenliği denetim maddesinin teftişten ayrılması yani farklı kanunlarda yer alan iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin benzer hükümlerin tek bir maddede düzenlenmesine dair teknik bir düzenlemeyi içeriyor.

Aslında baktığımızda genel olarak bu düzenlemeyle ben konuşmacılara da değinmek istiyorum. "Yirmi bir yılı çarçur ettiniz." denildi. AK PARTİ olarak biz yirmi bir yılı çarçur etmedik, biz yirmi bir yıldır, iktidara geldiğimiz günden bu yana memleketimize, ülkemize, vatandaşımıza hizmet etmek için birçok önemli uygulamaları hayata geçirdik yani bu İş Kanunu'ndan tutun Engelliler Kanunu'na... Türkiye'nin ilk Engelliler Kanunu'nu biz yaptık. Yine kadınlara yönelik kanunlardan tutun her alanda birçok önemli kanuna imza attığımızı düşünüyorum. Onun haricinde, yine yaptığımız yollar, projeler, hastaneler, sosyal güvenlik sistemi...

Şimdi, biliyorsunuz, yine bir önerge verdik emeklilerimizin maaşıyla ilgili. Bugün Türkiye, herhâlde dünyada sosyal güvenlik sistemi kapsamı en geniş olan ülkelerden biri. Ben biliyorum, daha öncesinde, AK PARTİ iktidara gelmeden önce emeklilerimizin sosyal güvenlik sisteminden yararlanma şartları böyle bir sağlık karnesindeki yapraklara bağlıydı, o sağlık karnesindeki yaprakları kadar gidip tedavi olabilmek şartına sahipti. Bugün geldiğimiz noktada ülkemizde yaşayan vatandaşlarımızın yüzde 99,9'u sosyal güvenlik sisteminden yararlanabiliyorlar, hastanelerde tedavi olabiliyorlar. Peki, yüzde 1 niye? O yüzde 1 de özel sağlık sigortasını yani özeli tercih eden vatandaşlarımız. Bugün baktığımızda dünyada belki birçok ülkede yok; diş tedavisi, dental tedaviyi de biliyorsunuz sosyal güvenlik kapsamı içerisine aldık.

Yine, emeklilerimizin maaş artışıyla ilgili, en düşük emekli maaşımızın 10 bin liraya çıkartılmasıyla ilgili... Tabii, çok zor süreçlerden geçtik ve şöyle baktığımızda, pandemi, işte pandeminin üzerine denk gelen depremler... Biliyorsunuz, sadece 2023 yılı bütçemizden depremlere yönelik 865 milyar TL ödeme yaptık, bu yılki bütçemizden 1 trilyon 85 milyar TL'lik ödeme yapmayı... Yani oradaki vatandaşlarımızı bir an önce normal hayatına döndürmek için bir bütçe ayırmış durumdayız.

EYT'yi, evet, hayata geçirdik; geçen yılki 2023 yılı bütçesinde olan tutar 236 milyar, bu yılki bütçeden, 2024 yılı bütçesinden 500 milyar TL yapıyor. 16,5 milyon emeklimiz var yani hani bu rakamları böyle üst üste koyduğumuzda... Tabii ki bütçenin de bu yönde elimizdeki tüm imkânları... Tabii ki vatandaşımızın alım gücünü arttırmak, emeklimizin çok daha iyi şartlarda, çok daha iyi sosyal imkânlarla sahip olmasını hayata geçirmek için çalışacağız ama şöyle söyleyenler de oldu: "Bu oran yüzde 33'e tekabül ediyor." Biliyorsunuz, yüzde 42,5 kök maaşa geldi, biz o hani sabitlemeyi kanunla yapmıştık, en düşük 7.500'dü. Ki biz buna baktığımızda biliyorsunuz 2022 yılı Aralık ayında 3.500 liraydı en düşük emekli maaşımız, bugünkü orana baktığımızda bu oran yüzde 185 yapıyor.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – O zaman alım gücü daha fazlaydı, daha rahat alım gücü vardı.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yani tabii yeterli mi? Değildir, bunu hep beraber tartışırız, inşallah daha sonraki süreçlerde bütçelerimizin imkânları dâhilinde emeklimize, çalışanımıza, vatandaşlarımıza, işte memurumuza, işçimize, kamu işçimize her türlü kaynağı aktarmak için çalışacağız ama olağanüstü süreçlerden geçtiğimiz de ben bir kez daha altını çizmek istiyorum. Yine işte, dolayısıyla o hani 7.500’ün üzerine koyarak o 10 bin lirayı hesaplamayacağız, öyle yapınca yüzde 30 oluyor ama kök maaşa bakarak bunun hesaplamasının yapılmasının çok daha doğru olduğunu düşünüyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Ben cebime giren paraya bakarım; 7.500 liradan 10 bin lira olacak.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Tabii, Başkanım, evet, süremiz de doldu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Süreniz de doldu zaten.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bu kanun teklifimizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Kanun teklifini hazırlayan arkadaşlara, bürokratlarımıza da teşekkür ediyorum, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Şimdi de Komisyon üyesi olmayan 2 sayın milletvekilimiz var, onlara söz vereceğiz.

Öncelikle Sayın Selma Aliye Kava.

Sayın Bakanım, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SELMA ALİYE KAVAF (Manisa) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, çok değerli katılımcılar; ben de herkesi saygıyla selamlıyorum.

Gerek kısa çalışma ödeneği gerek işsizlik sigortası ödenekleri gerekse de Esnaf Ahilik Sandığı aylıkları sonuç itibarıyla işsiz kalan vatandaşlarımıza yönelik gelir güvencesi uygulamaları. İşsiz kalan vatandaşlarımız arasında süre ve uygulama yönünden yasada farklı uygulamaların düzenlenmesi çalışma hayatı açısından iş barışını tehdit eden, adaletli olmayan bir durumu ortaya çıkarıyor. İşsiz kalarak kısa çalışma ödeneğine hak sahibi olan vatandaşlarımız için son üç yılda asgari çalışma süresi şartını 450 gün olarak belirlerken işsizlik sigortası ya da Esnaf Ahilik Sandığı sigortası doğrultusunda hak sahibi olan vatandaşlarımızın asgari çalışma süresi şartını 600 günde bırakmak çalışma barışı ve sosyal devlet ilkeleriyle örtüşmüyor.

Şimdi, kısa çalışma ödeneği İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanıyor, sigortanın esas hak sahiplerine göre diğerleri için daha avantajlı hâle getirilmesinin yasada makul bir gerekçesi yok. Dolayısıyla bununla ilgili bir önerim olacak bu kanun teklifinin beklentileri karşılayabilmesi ve daha adaletli olabilmesi açısından. 18 Aralık tarihinde verdiğim (2/1873) esas numaralı İşsizlik Sigortası Hakkında Kanun Teklifi’nin dikkate alınarak hem işsizlik sigortası hak sahipliği için asgari sigortalılık süresi şartının 600 günden 450 güne düşürülmesi hem de esnaf ahilik sandığının hak sahipliği için gerekli asgari sigortalılık süresi şartının da 450 güne düşürülmesi gerekmektedir. Bu düzenleme yapıldığı takdirde yasanın özü daha inandırıcı, mantıklı ve adaletli bir uygulamayı beraberinde getirecektir.

Yasa teklifinin hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de Sayın Saadet Partisi Grubundan Sayın Sema Silkin Ün.

Sayın Ün, buyurun lütfen.

Süreniz beş dakikadır.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bundan önceki işte bütçe kanununu görüştüğümüz dönemde de iktidar partisi milletvekillerimiz hem partili arkadaşlarımızın hem şahsımın yapıcı muhalefet anlayışı konusunda teşekkürlerini iletmışlerdi. Bugün de gerçekten birçok muhalefet partisi hatta iktidar partisi ortağı partilerden teklifler sunuldu. Eğer iktidar yapıcı bir muhalefet arzu ediyorsa sunulan önerilerin mutlaka ciddiye alınmasını ve kanun düzenlemelerinde dikkate alınarak ona göre yeni bir düzenlemeye geçilmesini bizler de arzu ediyoruz. Aksi takdirde, noktasına virgülüne dokunmadan geçirilen kanunlar maalesef muhalefetin de şevkini kırmakta, sizlerin teşekkürü de maalesef kuru bir söz olarak kalmakta. Bu üzüntümü ifade etmek istiyorum.

Komisyon toplantılarımızda daha önce de ifade ettiğimiz gibi, İşsizlik Fonu’nun amaç dışında kullanımı noktasında ikazlarımızı hepimiz dile getirmiştik ve burada evet, primlerin, işveren, işçi primlerinin oranının farkındayız ama işverenin katkı sağladığı primin üzerinde teşvikler aldığına da şahit oluyoruz. Dolayısıyla, bugün birçok milletvekilimizin de dile getirdiği gibi, bu Fon’un işveren ve işçi katkı payları oranında ayrılması belki düşünülebilir ya da daha farklı oranlarla yeniden dizaynı gerçekleştirilebilir ve gerçekten amaç dışı kullanımın da önüne geçilmiş olabilir.

Ben, aslında kanun maddesinde de geçen iş sağlığı ve güvenliği konusunda biraz konuşmak istiyorum. On iki yıl önce 6331 sayılı Kanun’umuz çıktı ama o günden beri gerçekten doğru düzgün hiçbir düzenleme yapılmıyor. Maddelerde “İleriki zamanlarda Bakanlıkça düzenlenir.” denilen maddelere bile bugüne kadar, on iki yıllık süreç zarfında dokunulmadı ve sürekli bir ertelemeye muhatap bu kanun.

Şimdi, kanun maddesinde geçen yeni bir istihdam alanı oluşuyor. Evet, bunlara ihtiyaç var mıdır? Doğru; fizikçi, biyolog, kimyager; bunlar bu sahanın ihtiyacı olan branşlardır. Ancak bu branşlar eğer iş sağlığı güvenliği kapsamında, bu kanun kapsamında olacaksa burada açık olan bir şey var, bu kimseler iş sağlığı güvenliği eğitimlerinden geçirilmiş kimseler mi olacaklar? Maddede bu yazmadığı için bu sorunun cevabına ihtiyacımız var. Bir tabibin iş yeri hekimliği belgesiyle mi bunu devam ettirecek ya da bir kimyager yine iş sağlığı güvenliği belgesiyle, eğitimden geçerek mi bunu devam ettirecek? Ve özellikle tabii ki yeni bir iş alanı olduğu için de yeni bir atama olduğu için de burada mülakatsız, liyakate dayalı bir atama yapılması konusunu hassasiyetinize sunuyorum, böyle olmasını umuyorum.

Şimdi, bu eğitim sertifikalarıyla ilgili bir sorun var. Bu kanunun çok ciddi bir şekilde irdelenmesi ve çalışılması gerekiyor. Şimdi, düşünün, bir kişi iş sağlığı güvenliği lisans mezunu, aynı bölümden yüksek lisans yapmış, B sınıfı sertifikayla da dört yıl boyunca çalışmış. Peki, bugün A sınıfı bir denetim yapabilmek için diğerleri gibi nereye yönlendiriliyor? İş sağlığı güvenliği sertifika programlarına yönlendiriliyor. Şimdi, dört yıllık lisansın, iki yıllık yüksek lisansın veremediği ve dört yılda sahadaki tecrübenin veremediği bir eğitimi on beş gün teorik, on beş gün de pratikte olmak üzere otuz günlük bir özel eğitim sertifikasıyla bu kimseler nasıl, yani aradaki açığı nasıl karşılamış olacaklar, nasıl kapatmış olacaklar? Yani bu, akla, mantığa gerçekten ziyan bir durum ve ekonomik şartları biliyorsunuz, en aşağı 15 bin liradan başlıyor bu eğitimler ve insanların bunu karşılayabilecek güçleri olmayabiliyor. En azından lisans, yüksek lisans mezunlarının bu derece yükseltmelerinde kesinlikle özel sertifika kurumlarına yönlendirilmemeleri gerekir. Kanunun ihtiyacı var. Neden? Çünkü, Türkiye’de 600 bin tehlikeli ve çok tehlikeli sınıf iş yeri var ama bir yılda en fazla 20 bin iş yeri denetimi personel yetersizliğinden ancak sağlanabiliyor.

Şimdi, bu iş sağlığı güvenliği denetimlerine giden arkadaşlarımızı, danışmanları düşünün, hiçbir yetkisi yok arkadaşlar. Yani iş durdurma yetkileri yok, iş yerine ceza kesme gibi yetkileri yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) – Bu yetkileri yok, sadece gidip danışmanlık hizmeti veriyorlar ama bu iş yerlerinde hele de kamuoyunun önünde bir iş kazası gerçekleştiyse, ölümlü bir iş kazası gerçekleştiyse, infiale neden olan bir iş kazası gerçekleştiyse bu iş sağlığı güvenliği uzmanları, danışmanlar hemen kelepçelenerek tutuklanıyorlar. Şimdi, burada bu yetkilerin bir defa tekrar tartışılması gerekiyor. Yetkisi olmayan, iş durdurma yetkisi olmayan, ceza kesme yetkisi olmayan, ayda ancak iki saat gitme yetkisi olan danışmanın kamuoyunun vicdanını rahatlatmak adına tutuklanması, aylarca, yeri geldiğinde yıllarca hapistе kalması, tutuklu yargılanması asla kabul edilebilir bir durum değildir. Kamuoyu vicdanını rahatlatmak istiyorsak bu kanunu en baştan, eksiklerini, noksanlarını gözden geçirerek dizayn etmek durumundayız.

Ben bu konularda Sayın Komisyon Başkanlarımızı ve Sayın Bakanlığımızı, yürütmeyi göreve davet ediyorum yani bu konu ciddi bir mesele ve iş kazalarında maalesef iyi bir tablo yaşamıyor, iyi bir fotoğraf vermiyoruz dünyaya Türkiye açısından. Bu açığı kapatabilmek için, bu zorlukları kapatabilmek için 6331 sayılı Kanun'un, maddeleri üzerinde teker teker konuşmak üzere tüm açık alanlarını kapatmayı, bu on iki yıllık süreçte karşımıza çıkan, pratikte yaşadığımız sorunların da üstesinden gelecek şekilde yeni baştan düzenlenmesini teklif ediyorum. Umarım yürütme kanadında bu karşılık bulur.

Tekrar teşekkür ediyorum.

Kanun hayırlı olsun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi de görüş, öneri ve eleştirilere cevap vermek üzere teklifin ilk imza sahibi Sayın Resul Kurt'a söz veriyorum, sonra da oylamaya geçeceğim.

Sayın Kurt, buyurun lütfen.

RESUL KURT (Adıyaman) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tabii, öncelikle, çalışma hayatının denetimi konusunda kısa bir bilgi vermek isterim. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında teknik iş müfettişleri ve işin yürütümünü yapan sosyal iş müfettişleri var. Yine, Sosyal Güvenlik Kurumunda da Sosyal Güvenlik Kurumu müfettişleri ve Sosyal Güvenlik Kurumu denetmeni arkadaşlarımız var. Dolayısıyla, iş yerlerinin denetimini yapanlar müfettiş arkadaşlarımızdır. Bir de İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü bünyesinde görev yapan, birtakım ölçüm ve test, analiz laboratuvarlarının kalibrasyonlarının doğru olup olmadığını, belge, dokümantasyon sistemlerinin uygun olup olmadığını, iş güvenliğine ilişkin uzman yetiştiren, iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimlerini yetiştiren eğitim kurumlarının müfredatlarını, içeriklerini kontrol eden ve esas itibarıyla aslında bir denetim olmayıp kontrol görevini yapan arkadaşlarımız var. Yoksa iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili uzmanlar hâlihazırda Bakanlık bünyesinde çalışan ve bu görevi yapmakta olan arkadaşlarımız yani yeni bir uzman alımı yok; bunlar zaten hâlihazırda tecrübeli. Ben de bir müfettişim yani bir müfettiş veya uzman, mesleğe kariyer sınavıyla girer ve meslekte üç yılını doldurduktan sonra

yeterlik sınavına girer; yeterlik sınavında başarılı olanlar da müfettiş veya uzman kadrolarına atanır. Bu arkadaşlarımız da tecrübeli arkadaşlarımız, yeni bir uzman alımı veya bu arkadaşlarımızın bir iş yerini gidip denetlemesi de söz konusu değildir.

Yine, kısa bir bilgi anlamında, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından yetkilendirilen ve denetlenen kurumlara ilişkin veriler: OSGB ve ÇASMER'ler 2.518; iş hijyeni ölçüm, test, analiz laboratuvarları 126; iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi eğitim kurumları 57 adettir. İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından belgelendirilen, denetlenen kişilere ilişkin veriler: A sınıfı iş güvenliği uzmanı 23.147; B sınıfı iş güvenliği uzmanı 27.690; C sınıfı iş güvenliği uzmanı 92.585; iş yeri hekimi 50.196; diğer sağlık personeli 23.427 kişidir. 2023 yılında İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü tarafından OSGB'lerden 317 OSGB denetlenmiş; eğitim kurumlarının 39, iş hijyeni laboratuvarlarının sayısı da 77'dir.

Yine, işsizlik sigortasıyla ilgili birtakım suallere cevap vermek isterim. İşsizlik Sigortası Fonu, Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'ne tabi olarak sosyal tarafların eşit olarak yer aldığı işveren, işçi, esnaf konfederasyonlarından birer, İŞKUR Genel Müdürü, bakanlıkları temsilen de birer kişi olmak üzere 6 kişilik İŞKUR Yönetim Kurulu çerçevesinde yönetilmekte ve Sayıştay ile bağımsız denetim kuruluşları tarafından da harcamaları denetlenmekte olup herhangi bir kayıt dışı veya kanun dışı harcama söz konusu olamaz.

Fon'un amacı, prim ödeyenlere işsiz kaldıkları dönemde sadece işsizlik ödeneği vermek değil, aynı zamanda istihdam artırıcı, koruyucu tedbirler almak, iş gücünün niteliğini artırmak, iş gücü piyasalarını araştırmak ve geliştirmek, özellikle ihtiyaç duyulan mesleklerle yönelik birtakım eğitimler ve bu anlamda işbaşı eğitim programları da dâhil olmak üzere programlar yapmaktır.

Fon, şeffaf bir şekilde sürekli olarak bilgilerini paylaşmaktadır. Herhangi bir toplam Fon varlığında hiçbir dönem eksiye düşülmemiştir. Sadece 2020 ve 2021 yıllarında, biliyorsunuz, pandemiden dolayı iş yerlerinin belki yüzde 90-95'i kapalıydı, çalışmadı. Çalışılmayan dönemde hem kısa çalışma ödeneği verildi hem kısa çalışmaya hak kazanamayanlara da nakdi ücret desteği sağlanmış oldu. Bundan dolayı da sadece 2020 ve 2021 yılının gelirleri, o yılın giderlerini karşılayamadı. Dolayısıyla, toplam Fon varlığı içerisinde hiçbir zaman eksiye düşülmediğini de bu bağlamda ifade etmek isterim.

Emeklilerimizin, tabii, aylıklarıyla ilgili birtakım talepler, iletilen bilgiler var. AK PARTİ Hükûmetinin iktidara geldiği yıl sonu olan 2002 Aralık ayında en düşük SSK emekli aylığı 252 TL 154 dolara, esnaf için en düşük BAĞ-KUR aylığı 106 TL, 65 dolara, en düşük tarım BAĞ-KUR aylığı 56 TL -bu, 2002 rakamları- 34 dolara karşılık gelmekteydi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, bir dakika daha ilave edebilirsek...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın lütfen.

RESUL KURT (Adıyaman) – Hemen toparlıyorum Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

AK PARTİ'nin bütçe imkânları çerçevesinde 2003 yılında yaptığı ilk icraat SSK emekli aylıklarının 75 TL, BAĞ-KUR emekli aylıklarının 75-100 TL, tarım BAĞ-KUR'unun 100 TL artırılması olmuştur. Bugün, en düşük aylık 10 bin, en yüksek aylık 59.640 TL'ye karşılık gelmektedir. Dolayısıyla da elbette ki emeklilerimiz için, bize, ülkemize hizmet eden emeklilerimiz için ne yapsak azdır. İnşallah, bütçe imkânları çerçevesinde önümüzdeki süreçlerde daha doğru, daha güzel, daha iyi artışlar da söz konusu olabilecektir. Ama her şeyi 10 bin TL emekli aylığı alan emekli üzerine kurmak çok yanlış, 59.640...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – 59 bin TL alan kaç kişi var?

RESUL KURT (Adıyaman) – Kaç kişi değil, sosyal güvenlik sistemi...

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Hayır, merak ettim, kaç kişi var?

RESUL KURT (Adıyaman) – Efendim, ben izah ederim size, zaman kısıtlı.

Bakın, sosyal güvenlik vergiyle finanse edilen bir sistem değildir.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ya, Resul Bey, senin üzerine kuralım o zaman.

RESUL KURT (Adıyaman) – Eğer çalışanların ödedikleri prim asgari ücretse ödediği prime göre bir aylık alıyor. Ödediği prim yüksekse ödediği prime göre aylık alıyor. Dolayısıyla da Türkiye’de çalışma hayatında emekli aylıklarında yaşanan sorunlar, bir günün, üç günün, beş günün, on günün değil, altmış-yetmiş yıldan beri devam eden politikaların sonuçlarıdır.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bunun yirmi yılı sizin iktidarınız.

RESUL KURT (Adıyaman) – Bu konuda Türkiye’de en iyi uzmanlardan birisi benim, ben size oturur, güzel bir şekilde de izah ederim; böyle kardeşçe de anlaşırsız yani.

Peki, Sayın Başkanım, teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, böylece teklifin geneli üzerindeki müzakereler...

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, sükûneti tesis edelim lütfen.

Böylece, teklifin geneli üzerindeki müzakereler tamamlanmıştır.

Şimdi, teklifin maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Saysaydınız.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Efendim?

GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT (Van) – Bakmadan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Baktım, baktım, saydım zaten.

Değerli arkadaşlar, çok yakın takip ediyorum yani sayıları.

Değerli milletvekilleri, teklifin aynı konuda birbiriyle doğrudan ilgili maddeleri var, uygun görürseniz görüşmelerde konu bütünlüğünü sağlamak adına ilgili maddeleri birlikte görüşmeye açacağım. Maddeleri ayrı ayrı oylarınıza sunacağız. Ayrıca, maddeleri okutmadan teklif sahibinden de kısa açıklamalar isteyeceğiz.

Şimdi, teklifin 1’inci ve 3’üncü maddelerini...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, konuyla ilgili meslek odaları, sendikalar var, onlardan da maddelerle ilgili ayrıntılı görüş alırsak onun üzerinden...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Türelî, davet ettim onları.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Maddelerle alakalı...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Maddelerde ilgili STK’lere söz vereceğim.

Şimdi, kısa çalışma ödeneğiyle ilgili 1’inci ve 3’üncü maddeleri birlikte işleme alıyorum.

Maddelerle ilgili sayın teklif sahibinden kısa bir açıklama istiyoruz, sonrasında da müzakerelere geçeceğiz.

Sayın Kurt, buyurun lütfen.

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, 1’inci maddeyle, kısa çalışma ödeneğinin faydalanma şartları arasına genel salgın eklenmiş olup ayrıca sigortalının kısa çalışma ödeneğine hak kazanabilmesi için kısa çalışma başlama tarihinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olması, son üç yılda en az 450 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olması gerekiyor. Yine, kısa çalışma ödeneği, damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmayacak, nafaka borçları dışında onda 1’den fazlası haczedilemeyecek, başkasına devir ve temlik edilemeyecek.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Söz talebi olan var mı sayın milletvekillerinden?

Sayın Oluç’un söz talebi var.

Buyurun lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, biraz erken çıkmam gerektiği için bu maddede söz almak istedim. Birkaç itiraz vardı söylediklerime, ona ilişkin... Orhan Yegin Bey burada değil ama yine de arkasından konuşmaz olayım. Orhan Bey benim hakkımda “acımasız” ifadesini kullandı yani bu “peşkeş çekme” meselesiyle ilgili. Pek öyle acımasız biri değilim aslında.

Bu İşsizlik Sigortası Fonu’yla ilgili bir iki kısa veri sunmak istiyorum. Şimdi, geçen yılın ilk on bir ayında işsizlik ödeneği için başvuran 1 milyon 483 bin kişi olmuş yaklaşık; bunların sadece 673 binine maaş bağlanmış yani ödeneği hak edenlerin sayısı başvuranların sadece yüzde 45’i civarında olmuş. 2022’nin aynı döneminde ödeneğe başvurup da hak edenlerin oranı yüzde 48 civarında olmuş. Şimdi, işverene teşvik ve destek ödemeleri kapsamında yapılan ödeme tutarı 2022’de 28 milyar 594 milyonken 2023’te yüzde 39,65’lik bir artış gerçekleşmiş ve bu ödeme 39 milyar 932 milyona çıkmış. Şimdi, niye bu verileri söylüyorum? 2023’te işsizlere toplamda 21 milyar 673 milyon ödenmiş yani baktığımızda, işverene teşvik ve destek ödemeleri işsizlere ödenenin çok üstünde.

Bir de bir veri daha söyleyeyim. Hani niye bu “peşkeş çekme” lafını kullandım, çok sevmediğim bir laf olsa da? Fon’un devreye girdiği Mart 2002’den bu yana toplamda işsizlere ödenen işsizlik ödeneği tutarı 69 milyar 502 milyon civarında olmuş. Bu yirmi bir yılda işsize ödenen tutarın yüzde 74’ü işverene sadece bir yılda ödenmiş, sadece bir yılda. Şimdi, esas eleştirdiğimiz nokta buydu yani “peşkeş çekme” derken acımasız bir değerlendirme yapmak için değil, bu verilerden yola çıkarak bu sözü kullanmıştım. Birincisi onu belirtmek istiyorum. Çünkü ben burada birtakım başka veriler sundum ve özellikle 2022-2023 yıllarında hem gayrisafi yurt içi hasıla, emek sermaye payları açısından hem gelir dağılımı istatistikleri açısından hem servet eşitsizliği açısından şirket ve bankaların kârlılık oranları açısından, veriler sundum ve bu verileri sunduktan sonra dedim ki: Şu anda sermaye açısından ortada vahim bir durum yok, bütün veriler gösteriyor ki sermaye esas itibarıyla kârlılık oranlarını artırmış; gelir dağılımı adaletsizliği yükselmiş, servet eşitsizliği yükselmiş bir durumda. Dolayısıyla sermayeye İşsizlik Sigortası Fon’undan herhangi bir aktarma yapma ihtiyacı yoktur. O yüzden, hani, mesele acımasızlık değil, var olan durumu özetlemeye çalıştım. Acımasız olan bu veriler aslında yani bir taraftan bu kadar yüksek kârlılık oranlarının olduğu, gelir dağılımı açısından ve servet açısından eşitsizliğin bu kadar arttığı bir ortamda bu durum acımasız aslında. Ve esas olarak bu durumun yükünü kim çekiyor, faturasını kim ödüyor? İşçi, emekçi, dar gelirli yurttaş, çiftçi, köylü, emekli, engelli yurttaşlarımız ödüyor. Dolayısıyla, bu fatura açısından meseleye baktım, onu söylemiş olayım.

Bir de yani aslında, bu, sermaye-işçi ayrımını, bunu biz yaratmıyoruz, o zaten öyle olmuş, uzun asırlardır geliyor. Biliyorsunuz, işveren örgütleri var, işçi örgütleri var; birbirleriyle zaman zaman müzakere ediyorlar, masada oturup pazarlık ediyorlar, konuşuyorlar, zaman zaman da birbirlerine

karşı mücadele ediyorlar ve işte, işçiler, emekçiler grev yapıyor. AK PARTİ iktidarı da bu grevlerin yapılmasını engellemek için çeşitli engellemeler ortaya koyuyor. Dolayısıyla hani bizim yaptığımız bir ayırım meselesi değil; Sayın Aksu sanki biz bu ayırımı yaratıyormuşuz gibi ifade ettiği için bunu söylüyorum. Yani gerçekten, ben, biraz evvel teklif sahibinin söylediği o cümlelere çok katıldığımı ifade edeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun, açtım mikrofonunuzu.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Antalya) – Keşke emekliler açısından gerçekten çok daha insanca yaşanacak bir rakam üzerine anlaşılabilsaydık, keşke bu rakam üzerinde bir düzenlemeyi hep birlikte yapabilsaydık çünkü sizler de çok iyi biliyorsunuz aslında -hani bunu söylemeyi çok ayıp da buluyorum doğrusu- yani 10 bin lira emekliler açısından herhangi bir insanca yaşama izin veren bir meblağ değil. Bunu sizler de çok iyi biliyorsunuz ama buradaki mesele şu: Yani “İmkânlar elvermiyor.” dedi sayın teklif sahibi; imkânlar elveriyor, sadece bu iktidarın tercihi yani politik tercihi emeklilerin daha insanca yaşayabilecekleri bir rakama ulaşmasını engelliyor. Yani esas itibarıyla tercihte sorun var yoksa kaynakta sorun yok diye düşünüyoruz. Bunu da bir kez daha belirtmiş olayım.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ - Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakıroğlu...

Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, hakikaten de bu İşsizlik Sigortası Fonu'na, rakamlara baktığımız zaman ve kanuna baktığımız zaman biraz evvel de bahsettiğim gibi işçi yüzde 1 prim veriyor, işveren yüzde 2 veriyor, devlet de yüzde 1'lik bir katkı sunuyor ve böyle bir Fon oluşmuş ve bu Fon'da aralık sonu itibarıyla biriken varlık 196 milyar lira, 196 milyar liralık bir birikim var. Burada baktığımız zaman hakikaten de bu Fon'dan işverenlere, işveren kesimine, yapmış oldukları katkıdan çok çok daha fazla kaynak aktarımı var; ancak işçilere, vermiş oldukları katkının altında kaynak aktarılmakta. Ve bu Fon'un kuruluş amacı, emekçi kesimin işsiz kalması durumunda belli bir müddet hayatını idame ettirecek paranın bu Fon'dan sağlanması.

Şimdi, burada, evet, madde 1'de yapılmak istenen şey doğru; kısa çalışma ödeneğinin koşullarında iyileştirme yapmak, evet, doğru ama bana kalırsa, bize kalırsa esas yapılması gereken şey, işsiz kalmış insanlarımızın işsizlik ödeneğine ulaşmasını daha kolaylaştırmak lazım. Bunun için yeterli kaynak var. Şöyle söyleyeyim size; Bu Fon'un bir yıllık faiz geliri 45 milyar lira, 45 milyar lira faiz geliri var bu Fon'un ve diğer gelirleri 35 milyar lira; çok ciddi bir gelir var bakıldığı zaman ve seneye, 2024'ün sonunda bu Fon'un 320 milyar liraya ulaşması bekleniyor. Peki, biz neden işini kaybetmiş insanların bu Fon'dan daha fazla faydalanmasını sağlayacak adımları atmıyoruz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Toparlıyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Yani esasında burada Komisyonumuzun yapması gereken şey tam olarak bu.

Bir de soru sormak istiyorum, bazı şeyleri tartışıyoruz, burada bakanlıktan bürokratlar da var: Mesela, kaç kişi 2023 yılında en düşük emekli maaşı olan 7.500 lira aldı, alan kişi sayısı kaçtı? 2024 yılında kaç emeklimiz en düşük emekli maaşı olan 10 bin lira alacak? Bu rakamların esasında Komisyona verilmesi lazım, neyi tartıştığımızı bilmemiz lazım. Bir de 4/A, 4/B, 4/C yaşlılık maaşı alan emeklilerimizin ortalama maaşları nedir? Yani 4/A'da ortalama maaş nedir, 4/B alan, 4/C alan ortalama maaşlar nedir? Bunların da bize bildirilmesi lazım. Benim tahminim 4/B'de 7.500 liradan fazla maaş olan yoktur veya da 10 bin liradan daha fazla maaş alan olduğunu zannetmiyorum. Artık en düşük emekli maaşı 10 bin lira, 4/B emeklileri için neredeyse standart hâline gelmiştir ama 4/A ve 4/C'yi merak ediyoruz.

Bir de burada emeklileri tartışıyoruz -herhâlde zamanı geldiği zaman- Emekliler Derneği veya da emekli temsilcileri burada mı? Biz tartışıyoruz ama esas tartışması gereken -kendileri hakkında burada bir şeyler konuşuluyor, yüzde 5'lik bir zam verilmiş, en düşük emekli maaşının 10 bin lira olması söz konusu- emeklilerimizin burada dinlenmesini ben talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, 1'inci ve 3'üncü maddeyi birlikte işleme aldım.

Bu 2 maddeyle alakalı sivil toplum kuruluşlarından söz talebi olan var mı? Yok.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Var galiba.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Arkadaşlar, göreyim elinizi ya.

Kendinizi tanıttın.

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKAN DANIŞMANI ENİS BAĞDADIÖĞLU – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Enis Bağdadioğlu, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKAN DANIŞMANI ENİS BAĞDADIÖĞLU – Öncelikle bu düzenlemeyi olumlu bulduğumuzu ifade etmek istiyorum çünkü bu konu pandemi döneminde karşımıza gelmişti, o dönemde biz STK'ler olarak ortak taleplerde bulunduk. 600 günden 450'ye inmesi, o kapsamda alınan tedbirlerle geçici olarak yapılmıştı ama bunun kalıcı hâle getirilmesi çok olumlu. Zaten bu, işten çıkartmalarla ilgili bölüm.

Sayın Başkanım, müsaade ederseniz bu işsizlik sigortası ödemesiyle ilgili de bir hususu belirtmek isterim çünkü biz o zaman da pandemi döneminde de TÜRK-İŞ olarak gündeme getirmiştik. Özellikle, aylık bağlama oranlarındaki düşüklüğe işaret etmek istiyorum. Kısa çalışma ödeneğinde asgari ücretin yüzde 60'ı ile yüzde 150'si arasındaydı; işsizlik ödeneğinde ise asgari ücretin yüzde 40'ı ile 80'i arasında değişen bir oranda aylık bağlanıyordu. Bugünkü geçim koşullarında asgari ücretin yüzde 40'ı çok düşük bir orana tekabül ediyor. Bütün bu konuların da karara bağlanması gerekiyordu.

Bir husus daha var Sayın Başkanım müsaade ederseniz. Özellikle işsizlik sigortası ödemesinden faydalanmakta işverenin SGK'ye bildirdiği işten çıkış kodu önem kazanıyor. Bunun bir denetime tabi tutulması lazım çünkü yanlış bir bildirim işçinin haklı olduğu hâlde işsizlik ödeneğinden faydalanmasının önünde bir engel teşkil ediyor; itiraz edebiliyor, yargıya başvurabiliyor ama geçen sürede de sıfır gelirle bir sonuca yol açıyor. Bu durumu da ben yüce Meclisimizin ve Plan ve Bütçe Komisyonumuzun takdirlerine sunuyorum.

Söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, buyurun lütfen.

Kendinizi tanıttın Komisyona.

HAK-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ KAYABAŞI –Kıymetli Başkan, Değerli Başkanlık Divanı üyeleri, çok değerli parlamenterler; 2/1918 sayılı Kanun Teklifi'nin öncelikle memleketimize hayırlı olmasını yüce Allah'tan niyaz ediyorum. Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkan Yardımcısı Avukat Mehmet Ali Kayabaşı ben.

Öncelikle, buraya sunulmuş olunan teklif taslağının içerisinde işçi kesimi olarak tabii asgari ücret desteğinin 700 TL'ye çıkartılmasıyla alakalı kısmının; yine kısa çalışma ödeneğine hak kazanmayla alakalı şartların kolaylaştırılması, bu anlamda ilave istihdamın sağlanması ile kadın, genç ve mesleki yeterlilik belgesi sahibi olmuş olan işsizlerin istihdamının desteklenmesinin teşviki yönündeki düzenlemelerin çalışma hayatı açısından olumlu olduğunu ifade ederek başlamak istiyorum. Yalnız, biraz önce yine, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu temsilcisinin ifade etmiş olduğu gibi, bizler de buradaki kısa çalışma ödeneğinin 600 gün prim ödeme gün şartının 450 güne düşürülmesiyle alakalı benzer bir düzenlemenin işsizlik ödeneği açısından elzem olduğunu ifade etmek istiyoruz. Bu anlamda, kıymetli parlamenterlerden, değerli milletvekillerimizden bu konuyla alakalı, kısa çalışma ödeneğinin 600 gün prim ödeme gün sayısının 450 güne düşürülmesiyle alakalı benzer bir düzenlemenin işsizlik ödeneğiyle alakalı olarak da yapılmasının isabetli olacağını düşünüyoruz.

Çalışma hayatındaki işçilerin beklentisi ciddi anlamda İşsizlik Sigortası'ndan çok fazla. Burada pasif iş gücünün korunmasına ilişkin bir program olarak kısa çalışma ödeneğinden daha yaygın olan işsizlik sigortasıyla alakalı bir durum söz konusu. Bu anlamda, Türkiye İş Kurumu verilerine göre, 120 bine yakın işçi arkadaşımızın her ay başvuruda bulunmuş olduğu, bu anlamda yüzde 44'ünün ödeneye hak kazanabilmiş olduğu da hepimizin bilmiş olduğu bir gerçek. Bu anlamda işverenlerin tek taraflı yapmış olduğu bildirimle işsizlerin, daha doğrusu işçinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Toparlayın sözlerinizi.

Buyurun.

HAK-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ KAYABAŞI – İşverenlerin tek taraflı bildirimiyle işsizlik sigortasına hak kazanılıp kazanılmayacağının belirlenmiş olduğu bir sistemin adil olmadığını ifade etmek istiyorum.

Konfederasyonumuzun bu anlamda yine ilave istihdamın sağlanmasıyla ilgili 2'nci madde kapsamındaki teşvik uygulamalarının devamıyla ilgili kararın yerinde olduğu yönündeki görüşümüzü ifade etmek istiyoruz.

Asgari ücret teşvikinin 700 liraya çıkartılmasıyla ilgili kısım... Evet, çalışma hayatı açısından çok önemli ancak örgütlenme önündeki engellerle alakalı da bir dikkat çekmek istiyorum.

Hepinize hayırlı günler dilerim, sağ olun.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Evet, buyurun lütfen.

TOBB GENEL SEKRETER YARDIMCISI CENGİZ DELİBAŞ – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri, Bakanlığımızın çok kıymetli bürokratları, Sayın Bakan Yardımcım...

Sayın Başkanım, öncelikle size çok teşekkür ediyoruz. Tarafları ilgilendiren her kanun teklifinde bizi çağırıyorsunuz, görüşlerimizi alıyorsunuz.

Başkanım, bütün ilgili maddelerde görüşlerimizi belirtelim mi yoksa sadece bu maddelerde mi istersiniz?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi bu maddede açtım, diğerlerinde varsa bir sözünüz o maddelerde de görüşünüzü dile getirirsiniz.

Buyurun.

TOBB GENEL SEKRETER YARDIMCISI CENGİZ DELİBAŞ – Nasıl uygun görürseniz.

Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; kısa çalışma ödeneği 2003 yılında İş Kanunu’yla birlikte aslında yürürlüğe girdi. Avrupa Birliğinden alınan bir uygulamaydı. Kanuna konduğunda aslında çok eleştirildi. Yani “Böyle bir şeye ne gerek var? Bu işveren desteği mi?” diye. Fakat zamana baktığımızda aslında bunun bir kara gün desteği olduğunu gördük. 3 kere toplu olarak uygulandı bu; 1’incisi 2008 küresel ekonomik kriz döneminde, 2’ncisi pandemi döneminde, 3’üncüsünü de -Allah bir daha göstermesin- geçen yıl yaşadığımız deprem felaketinde.

Kısa çalışma uygulamasına baktığımızda doğrudan işçilere ödenen bir para bu. Burada hem işletmelerimiz istihdamını koruyor sonuçta hem de bu kötü günlerde işçilerimizin gelir desteği sağlanarak geçimleri sağlanmış oluyor. Özellikle pandemi döneminde yapılan desteğe baktığımızda doğrudan işçilere ödenen 36 milyar kısa çalışma ödeneği var, 14 milyarda doğrudan gelir desteği var. Bu doğrudan gelir desteği aslında bu gün sayısını tamamlamayan yani kısa çalışma ödeneğine hak kazanamayan işçilere ödendi. Bu kapsamda 450 güne indirilmesini çok uygun buluyoruz ama bu kapsamda hep dile getirildi, işsizlik sigortasından yararlanma şartlarının ve süresinin uzatılmasının da uygun olacağını değerlendiriyoruz Sayın Başkanım.

Söz verdiğiniz için çok teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, 1’inci madde üzerinde 1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağız.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi’nin 1’inci maddesinde yer alan “dördüncü fıkrasının ikinci cümlesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiş” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Cavit Arı

İzmir

Manisa

Antalya

Mustafa Erdem

Cevdet Akay

Veli Ağbaba

Antalya

Karabük

Malatya

Tahsin Ocaklı

Rize

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önerge üzerinde söz talebi Sayın Türeli’nin.

Buyurun.

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, yaptığımız konuşmada aslında bu 600 günün 450 güne indirilmesinin aynı zamanda İşsizlik Sigortası Fonu'nda da yapılması gerektiğini ifade etmiştim. Burada sendika temsilcimizden de gene bu konuda benzer, bu şekilde olmasına ilişkin bir ifade geldi. Yani bu önemli bir şey. Sayın Kurt, siz de önergenin, bu teklifin sahibisiniz yani böyle bir düzenlemenin yapılması uygun olur ve dediğim gibi, kendi içinde zaten bütünlüğü bozuyorsunuz. Yani onun içinde var olan bir İşsizlik Sigortası Fonu'nda 600'den 450'ye indiriyorsunuz ama öbür tarafta süreler aynen kaldı, onu ifade etmiştim.

Bir de burada ilginç bir şey var: "Kısa çalışma ödeneği olarak ödenen süreler, kısa çalışma başlama tarihinden itibaren üç yıl içerisindeki işten çıkarmalarda hak edecekleri işsizlik ödeneği ödemelerine ilişkin hak sahipliği sürelerinden mahsup edilmez." Niye böyle bir şey yapıyoruz?

RESUL KURT (Adıyaman) – Uygulama bu şekilde zaten.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ama hayır yani bu önümüzdeki, bundan sonraki üç yıl içindeki bir sıkıntı yaratmaz mı? Yani bunu sonrasına ilişkin olarak söylüyorum. Aslında ikisi birbirinden farklı şeyler. Yani kısa çalışma veriyorsunuz ama onu öbür taraftan bu işsizlik yardımıyla bağlantılıyorsunuz. Bu çok doğru değildir. Buna ilişkin olarak önergemizi verdik.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler...

Arkadaşlar, elleri göreyim böyle bir.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sanki biz fazlayız gibi Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir de Resul Bey de var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Öyle mi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tabii, onunla beraber bu taraf fazla.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan, kaç kişiydi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önerge kabul edilmemiştir.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Reddedenler kaç kişiydi? Yok saydınız ya, şimdi kaç kişiydi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi 9 kişi, kabul edenler 9 kişi.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hayır, öyle bir baktı, saydı da ama... Saydı mı yoksa?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Ya, arkadaşlar, bakın, ben önden sayıyorum zaten, burası kaç kişi, burası kaç kişi yani dolayısıyla sorun yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – 15.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Şimdi, 2'nci maddeyi müzakereye açıyorum.

2'nci maddeyle alakalı söz talebi var.

Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, öncelikle, bir konuyu söyleyerek sözlerime başlamak istiyorum. Biliyorsunuz, Malatya ili milletvekiliyim. Evvelsi gün Resmî Gazete’de çıkan 2024 yılı ödeneğiyle ilgili bir rakamı da paylaşmak istiyorum. Malatya’da yaklaşık yirmi yıldan beri Kuzey Çevre Yolu’nun yapılmasıyla ilgili uğraşılıyor. Çok ilginç bir şey oldu; Resmî Gazete’de ulaştırma yatırımlarına ilişkin 2024 yılı ödeneklerine yer verildi. Kuzey Çevre Yolu’na 2024 yılı için 10 bin lira para ayrılmış Sayın Başkan, 10 bin lira para ayrılmış.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – İz maddedir o.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sanırım, emekliyle, emekli maaşıyla karıştırdılar. Tabii, 2017 yılında bir temel atma töreni yapıldı. Çevre yolu normal şartlarda 10 Mart 2020’de bitirilecekti ama o dönemin Bakanı, Sayın Bakan temel atma töreninde bir baskı yaparak, rica ederek 2019 Ağustos ayında bitirilmesini istedi ama 2024 yılı oldu, hâlâ bitirilebilmiş değil; onu belirtmek istiyorum.

Bir diğer konu, bu 750 bin kamu işçisini ilgilendiren çok önemli, hayati bir konu var. Kamuda 750 binden fazla işçinin 2023-2024 döneminde mali ve sosyal haklarının belirlendiği Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Protokolü mayıs ayında imzalandı. Sözleşmeyle en düşük kamu işçisi ücreti 15 bin TL oldu, 2023 yılının ilk altı ayında refah payı dâhil ücretlere yüzde 45, ikinci altı ayında yüzde 15 artış yapıldı ancak TÜİK’in verilerine göre yıl sonu enflasyonu yüzde 65 oldu, gerçek enflasyon bunun 2 katı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Hemen bitiriyorum.

Ücretler enflasyonun yüksek çıkması nedeniyle eridi gitti. İş yerlerinde ücret dengesi, iş barışı bozulmuş durumda. Enflasyondan kaynaklı bir ücret dengesizliği oluştu; kamu işçileri ile memurlar arasında bir uçurum oluştu. Bir elektrik işçisi ile teknisyen arasında yaklaşık 20 bin lira ücret farklılığı var. Kamu Toplu İş Sözleşmeleri Çerçeve Protokolü’nde sözleşme başlangıç tarihlerinin ocak ayına çekilmesi ve kamu işçisine refah payının verilmesi gerekmektedir; TÜRK-İŞ tarafından bu konu Sayın Bakana da iletildi. Bu 750 bin kamu işçisi mağdur durumda, acilen bu sorunun çözülmesi gerekiyor. Bunu da Meclisin ve sizlerin dikkatine sunmak istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Başka söz talebi? Yok.

1 adet önerge vardır, önergeyi okutup işleme alıyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi’nin 2’nci maddesinde yer alan “Cumhurbaşkanı, bu maddenin uygulanma süresini 31/12/2026 tarihine kadar uzatmaya yetkilidir” ibaresinin madde metninden çıkartılmasını arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türeli
İzmir
Mustafa Erdem
Antalya
Cevdet Akay
Karabük

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu
Manisa
Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı
Antalya
Tahsin Ocaklı
Rize

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyle alakalı söz Sayın Akay’da.

Buyurun Sayın Akay.

CEVDET AKAY (Karabük) – Burada, özel sektör işverenleri için İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanacak tutarların ödemeleriyle ilgili 31/12/2025 tarihinde biten sürenin 31/12/2026 tarihine kadar uzatılmasıyla ilgili Cumhurbaşkanımıza yetki verilmiş. Daha önceki torba yasalarda da bu tür yetkiler vardı, daha yeni görüştüğümüz 79 sıra sayılı Kanun’da da -23’üncü maddede- böyle bir yetki vardı. Bu, Anayasa’nın 7’nci ve 104’üncü maddelerine aykırı; özellikle buradaki 104’üncü maddede Cumhurbaşkanımıza böyle bir yetki verildiğiyle ilgili bir ifade yok. Bu yüzden, kanun metninden bu ifadenin çıkartılmasıyla ilgili önergemizi vermiş bulunmaktayız, inşallah kabul edilir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli milletvekilleri, önergeyle alakalı görüş belirtilmiştir.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5’inci maddeyi görüşmelere açıyorum.

5’inci madde üzerinde söz talebi? Yok.

Cumhuriyet Halk Partisinin 1 adet önergesi vardır, önergeyi okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi’nin 5’inci maddesi ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na eklenen geçici madde 101’in (2)’nci fıkrasında yer alan “İşsizlik Sigortası Fonundan” ifadesinin “Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2024 yılı Merkezi Yönetim Bütçesindeki ödeneklerinden”; (4)’üncü fıkrasında yer alan “İşsizlik Sigortası Fonu” ibaresinin “hazine”, “İşsizlik Sigortası Fonunca” ifadesinin “hazinece”; (7)’nci fıkrasında yer alan “İşsizlik Sigortası Fonunca” ifadesinin “hazinece”; (10)’uncu fıkrasında yer alan “İşsizlik Sigortası Fonu” ifadesinin “hazine” şeklinde değiştirilmesini, son fıkrasının ise “Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumu tarafından belirlenir.” şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Rahmi Aşkın Türelî

Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu

Veli Ağbaba

İzmir

Manisa

Malatya

Cavit Arı

Mustafa Erdem

Tahsin Ocaklı

Antalya

Antalya

Rize

Cevdet Akay

Karabük

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önerge adına...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle 5510 sayılı Kanun’a geçici madde eklenerek 2024 yılı Ocak-Aralık döneminde özel sektör işverenlerine, 2023 yılı için aylık 20.130 TL ve altında ücret ödedikleri sigortalılar için finansmanı İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanacak şekilde ödeyecekleri sigorta priminden mahsup edilerek günlük 23.33 TL, aylık 700 TL asgari ücret desteği verilmesi öngörülmektedir.

Bu destek, TİS imzalanmış iş yerleri için 40.230 TL ve altında aylık kazanç bildirilen sigortalılar için, “Linyit” ve “Taşkömürü” çıkarılan iş yerlerinde yer altında çalışan sigortalılar için işletmelerinde 2023 yılı için aylık 53.670 TL ve altında ücret ödedikleri sigortalılar için günlük kazanç 700 TL olarak uygulanacaktır. Bu teşvikten yararlanmada işverenlerin kuruma prim, idari para cezası ve bunlara ilişkin gecikme cezası ve gecikme zammı borcu, 2023 yılından daha az işçi çalıştırmama şartı öngörülmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları bu teşvik veya destek kapsamı dışındadır.

Söz konusu desteğin İşsizlik Sigortası Fonu’ndan karşılanması Fon’un amaçlarına aykırı bir uygulamadır. Yararlanmak için getirilen başvuru koşullarının çok ağır olması nedeniyle birçok işçi İşsizlik Sigortası Fonu’ndan yararlanamazken Fon’un kaynaklarının işverenlere bu yönde bir teşvik için kullanılması adil değildir. Söz konusu ödemenin merkezi yönetim bütçesinden karşılanması gerekir. Dolayısıyla bu yönde bir teşvik, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanmalıdır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Değerli arkadaşlar, sivil toplum kuruluşlarından söz talepleri vardı, önerge işlemini başlatınca sonradan gördüm onları. Şimdi onların söz taleplerini alıp sonra maddeyi oylayacağım.

Buyurun lütfen.

TİSK GENEL SEKRETER YARDIMCISI NAGEHAN AKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Herkesi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, bu düzenleme için teşekkürlerimizi iletmek istiyorum. Asgari ücret işveren desteğinin artarak devamı bizler için çok kıymetliydi, yeniden teşekkürlerimi sunarım.

Gerek genel gerek de madde gerekçelerinde İşsizlik Sigortası Fonu sayın vekiller tarafından değerlendirildi. İşsizlik Sigortası Fonu, daha önce de zikredildiği gibi, işçi, işveren ve devlet katkılarıyla oluşturulan bir fon. 2023 yılındaki Fon’a baktığımızda 110 milyar lira olan bu gelirin 55 milyar lirası işverenler tarafından ödenmiş durumda. Kısa çalışma da yine istihdamın devamı, zorlayıcı koşullarda işten çıkarmaların önüne geçilmesi için alınmış bir önlem. Asgari ücret işveren desteği de böyle, bunun da nihai amacı istihdamın korunmasıdır ve bu amaçla işverenlere sağlanan bir destektir.

Asgari ücret artış oranlarına baktığımızda, 2022 ve 2024 yılı arasını bile dikkate aldığımızda yüzde 300’lük bir artışa imza atıldığını görmekteyiz ki Asgari Ücret Tespit Komisyonunun bir üyesi olarak, işverenleri temsil eden tarafı olarak bu Tespit Komisyonu kararlarında her daim imzamız da bulundu. Bununla birlikte, pandemi döneminde işten çıkarma yasağı, asgari ücrete sağlanan vergi muafiyeti ve vergi dilimlerinin güncellenmesi gibi konularda da hep ön aldık, TÜRK-İŞ ve HAK-İŞ Konfederasyonlarıyla birlikte hareket ettik bu konularda. Bu nedenlerle “sermaye” demek suretiyle ötekileştirilmeyi kabul etmediğimizi, İşsizlik Sigortası Fonu’nun işverenlere peşkeş çekildiği yönündeki ifadeleri çok ağır bulduğumuzu ve işverenler adına bu ifadeleri kabul etmediğimizi hassasiyetle bildirmek isterim.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, milletvekillerinin...

RAHİM AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Başkan...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir saniye...

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş 'un, TİSK Genel Sekreter Yardımcısı Nagehan Akan 'ın (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi 'yle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, milletvekillerinin ifadelerine cevap verme hakkınız yok, sadece kendi görüşlerinizi ifade edersiniz. Milletvekilleri kendi aralarında değerlendirmelerini yaparlar. Dolayısıyla buraya davet ettiğimiz sivil toplum kuruluşlarının ifade özgürlüğü alanı, kendi alanlarıyla alakalı; millet iradesi tarafından seçilmiş olan milletvekillerine laf yetiştirmek değil.

Şimdi, diğer arkadaşlarımıza...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ben de söz istemiştım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sivil toplum kuruluşlarına başladık, tamamlayalım, vereyim size söz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bu konuyla ilgili siz de söylediniz, aynı konuda ben de tekrar bir vurgu yapmak istiyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- İzmir Milletvekili Rahmi Aşkın Türelî'nin, TİSK Genel Sekreter Yardımcısı Nagehan Akan 'ın (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi 'yle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Yani böyle bir şeyle ilk defa karşılaşyoruz. Buradaki milletvekillerinin konuşmasını... Dışarıdan bir kurumun, sadece konuyla ilgili olarak mesleki alanda görüşlerini belirtmesi gerekirken söylediklerini son derece hicap verici buldum, nasıl böyle bir şeye cesaret ettiğinizi anlamadım. Burada, Parlamentoda her şey konuşulur. Yani, biz de muhalefet partisi olarak özellikle de istiyoruz; meslek odaları, sendikalar, sivil toplum örgütleri çağırılsın, görüşlerini alalım, daha kaliteli bir yasama süreci olsun diyoruz ama oturup da buradaki konuşmalara böyle bir üslup... Sayın Başkan, bundan sonra...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekeni söyledim.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Gerekli şeyleri siz de söylediniz ama çok önemli bir konu yani bu.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Bir daha söz vermeyeceğim değerli arkadaşlar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Açıkçası yadırgadığımız bir şeydir bu. Bir daha lütfen böyle bir şey olmasın, olursa da yani ilgili kurumu, arkadaşımıza değil ama sonuçta onun konuştuğu kurumu da bağlar. Yani böyle bir şeyin olmaması gerekir.

(Gürültüler)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Mehmet Muş 'un, TİSK Genel Sekreter Yardımcısı Nagehan Akan 'ın (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi 'yle ilgili yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması (Devam)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın milletvekilleri, Sayın Türelî, değerli arkadaşlar; bir saniye.

Bu konudaki hassasiyetimi hepiniz biliyorsunuz dolayısıyla burada iktidar veya muhalefet, nihayetinde milletin oylarıyla gelmiş milletvekillerinin söz söyleme hakkı vardır ve bunlar kendi kendilerini, iktidarı, muhalefeti eleştirirler, cevap verirler; gelen arkadaşlar sadece görüşlerini... Bir daha olması hâlinde değerli arkadaşlar, uygulamam farklı olur ve bunun sürdürürüm sonrasına kadar da. Dolayısıyla bir daha davet etmem sizi çünkü burada gelip de milletvekillerinin kanaatlerine laf yetiştirme durumunda değilsiniz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- *Adıyaman Milletvekili Resul Kurt ve Ankara Milletvekili Zeynep Yıldız ile 46 Milletvekilinin İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/1918) (Devam)*

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, diğer söz talebi olanlar...

Buyurun.

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKAN DANIŞMANI ENİS BAĞDADIÖĞLU – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına söz alıyorum. Ben, ilgili maddelerde söz verilirse konuşma taraftarıyım.

5'inci maddeyle ilgili söz aldım. Efendim, bu asgari ücret desteği, yanılmıyorsa 2016 senesinde asgari ücretin net 1.000 liradan 1.300 lirayı yükseldiği zaman arada çıkan farkın yarısının devlet tarafından karşılanması amacına dönüktü, bu uygulamanın istihdama katkısı dikkate alınarak sürekli gündeme geliyor. Asgari Ücret Tespit Komisyonu olarak işçi, işveren, biz hep bu temenniye dile getirdik ve bu yönde hep düzenleme yapıldı. Benim yüce Komisyondan istirhamım, ricam şu şekilde olabilir: Burada ayırım yapıldı yani 671 lirayla 1.341... Özellikle, özel kesimde, toplu iş sözleşmesi olan yerlerde bir farklılığa gidilmesi son derece olumlu. Eğer mümkün ise bizim talebimiz, toplu sözleşmesi olan yerlerde bu destek miktarının da biraz farklılaşması yani yüzde 50 üstünde olması çünkü daha dün çok önemli bir sözleşme imzalandı MESS'le metal sektöründe. Orada tanınan haklar, işçiler tarafından alınan haklar asgari ücret ve sosyal yardımlarla filan çok çok üzerinde oluyor. Bugünkü şartlarda özellikle toplu sözleşme yapma, sendikalaşma hakkı, anayasal hakkı da teşvik etmek açısından böyle bir farklılığa gidilmesi yönünde bir talebimiz olacak, değerlendirilirse mutlu oluruz.

Söz verdiğiniz için teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Başka söz talebi?

TOBB GENEL SEKRETER YARDIMCISI CENGİZ DELİBAŞ – Sayın Başkanım...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun lütfen.

TOBB GENEL SEKRETER YARDIMCISI CENGİZ DELİBAŞ – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, asgari ücret desteği aslında işçilerimizin daha çok ücret almasını sağlamak amacıyla küçük ve orta boy işletmelere sağlanan bir destek. Bu destek aslında işverene sağlanmış görünüyor gibi ama sonuçta işçinin cebine girecek, ücretini artıracak bir düzenleme. Bu düzenlemeyle ilgili söyleyeceğim en önemli husus, düzenleme yapıldığında EYT'den dolayı emekliler dikkate alınmadığı için Sayın Başkanım, geçen yıl bir sıkıntı yaşandı, o da şuydu: Malumunuz, asgari ücret desteğinden yararlanabilmek için bir önceki yıldaki aynı aydaki istihdam sayısının tutturulması

gerekiyor ve burada da uzun vadeli sigorta primine tabi olan işçiler dikkate alınmıyor fakat EYT'den 2023 yılında önemli sayıda işçiler iş yerlerinden emekli olup çalışmaya devam ettikleri için bu sayılar dikkate alınmadı ve birçok iş yeri bu istihdam nisabını tutturamadığı için asgari ücret desteğinden yararlanamadılar. Bu bağlamda, aslında bu tür sorunların yaşanmaması için 506 sayılı Kanun'un geçici 20'nci maddesine tabi iş yerlerinde çalışanların da teşvik kapsamına alınmasını ve emekli olup çalışan işçilere de bu asgari ücret desteğinin sağlanmasını öneriyoruz. Buradaki hareketimiz de şu: Emekli olup çalışanların aslında sosyal güvenlik sistemine hiçbir yükü yok Sayın Başkanım, yüzde 32 prim ödeniyor; bunun yüzde 2'si iş kazası mesleki hastalıkları primi, yüzde 30 prim hiçbir şeyin karşılığı olmadan Sosyal Güvenlik Kurumunun aktüer dengesine aktarılıyor. Dolayısıyla, aslında emekli olup çalışanların sosyal güvenlik sistemine büyük desteği var. Burada kayıt dışı da aslında fazla çünkü emekli olup çalışanların ödedikleri primin hiçbir karşılığı olmadığı için burada ciddi bir kayıt dışı var; eğer asgari ücret desteği bu emekli olup çalışanlara da sağlarsa bu alandaki kayıt dışılığın da önleneceğini düşünüyoruz.

Çok teşekkür ederim, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

HAK-İŞ GENEL BAŞKAN YARDIMCISI MEHMET ALİ KAYABAŞI – Teşekkür ederim Değerli Başkan.

Yine, 700 liralık asgari ücret teşvikiyle alakalı gelmiş olan teklifin çalışma hayatı açısından olumlu olduğunu ifade ederek başlamak istiyorum. Bu anlamda, biraz önce de söylemiştim, sendikal örgütlenme önündeki engellerle alakalı dikkat çekmek istediğimi ifade etmiştim. Hemen birkaç istatistik bilgisiyle kıymetli heyetinize katkı sunmak isterim. 16 milyon SGK'li çalışanımız var, burada yüzde 41'i... Çok özür dilerim, 2 milyon 189 bin 645 işçiye denk gelecek olan kişi sendika üyesi ancak sendika üyesi olması yeterli olmuyor, sendika üyesi olduktan sonrasında toplu iş sözleşmesine kavuşabilmesi için de belli prosedürler var. Buradaki prosedürler maalesef olumsuz bir şekilde işçi tarafına yansıyor. Yüzde 41'inin toplu iş sözleşmesi kapsamında olduğunu ifade etmek istiyorum. Burada, özellikle özel sektör iş yerlerindeki, toplu iş sözleşmesinin yürürlükte olduğu özel sektör iş yerlerindeki teşvik uygulamalarının geliştirilmesinin sendikal özgürlüklere fayda sağlayacağını düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sağ olun.

Değerli milletvekilleri, maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 4'üncü, 6'ncı, 7'nci ve 8'inci maddeleri birlikte işleme alacağız. Bu maddelerle alakalı söz talebi şu an ekranımda gözüküyor.

4'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

6'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7'nci maddede 2 adet önerge vardır, önergeleri işleme alacağım.

Öncesinde söz talebi var sanırım.

Sayın Kalaycı, buyurun lütfen 7'nci maddeyle alakalı.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Geneli üzerinde yaptığım konuşmada da ifade ettim yani yaptığımız düzenlemenin bir eksikliği olmasın gayesiyle ifade etmişim. Şimdi, arkadaşlardan, ilgili yargı kararlarından da örnek aldım. Tabii, konu çok çetrefilli bir konu; denetim nedir, teftiş nedir, kontrol nedir? Bu anlamda, burada denetim deyince... Değerli Vekilim, Resul Bey, siz de konuşmanızda ifade ettiniz “Denetim yetkisi yok.” diye fakat madde başlığı “Denetim” diye başlıyor, acaba çıkarsak mı diyorum bunu? Yani ”Bakanlığın ölçme, inceleme, kontrol” desek yeterli olmaz mı? Yani bir sıkıntısı... Şeyle çakışıyor, 24’üncü maddeyle çakışıyor.

RESUL KURT (Adıyaman) – Çıkarmıyoruz, 24’üncü maddeden çıkıyor ya.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yo, yo; 24’ten çıkıyor da madde başlığı...

RESUL KURT (Adıyaman) – “Bakanlığın inceleme, kontrol, denetim...” yazıyor diye söylüyorum. 24’üncü maddede “Teftiş” yazıyor mesela...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Teftiş, mahkeme kararı ama oradaki cümleden dolayı denetim yetkisini tamamen iş müfettişine vermiş.

RESUL KURT (Adıyaman) – İş yetkisini kullanmıyor.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yani ben yine bir sıkıntı olmasın gayesiyle söylüyorum. Yani eğer burada “Denetim” ifadesi kalkarsa bir sıkıntıya girer miyiz? O açıdan sordum.

RESUL KURT (Adıyaman) – 24’üncü madde müfettişlerin denetimine ilişkin, madde başlığı müfettişlerle ilgiliydi. Teftiş, inceleme, araştırma müfettişin yetki, yükümlülük ve sorumluluğunu ifade etmekteydi oysa yenisi o ifadeleri içermiyor yani “İnceleme” diyor mesela.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Mahkeme de şey demiş ya. Mahkeme de şunu demiş ya: “İş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya...”

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, hem Sayın Kurt hem de Sayın...

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Yok, yok, arkadaşlarımız “Sıkıntı çıkarmaz.” derse katılırim.

RESUL KURT (Adıyaman) – Bir sıkıntı çıkarmıyor Sayın Başkanım.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Ben sadece uygulamada yine karşımıza bir şey çıkmasın...

RESUL KURT (Adıyaman) – Yani bir kavram karmaşasını, olmayan bir yetkiyi kullanmayı önlemiş oluyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Tamam, teşekkür ediyorum.

Sayın Akay, madde üzerine mi, önerge üzerine mi?

CEVDET AKAY (Karabük) – Önerge üzerine.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini okutup işleme alacağım, sonrasında AK PARTİ’nin bir önergesi olacak.

Okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi’nin 7’nci maddesiyle 6331 sayılı Kanun’a eklenen madde 24/A’nın (2)’nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde-7

(2) Bu Kanunun 24 üncü maddesi ve bu madde kapsamında görev yapan Bakanlık personeli kolluk kuvvetlerinin yardımına ihtiyaç duydukları takdirde, askeri işyerleri hariç olmak üzere, durumu ilgili mülki idare amirine iletirler. Mülki idare amirleri söz konusu talep üzerine yeteri kadar kolluk kuvveti görevlendirir.”

Rahmi Aşkın Türeli

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu

Cavit Arı

İzmir

Manisa

Antalya

Mustafa Erdem

Veli Ağbaba

Tahsin Ocaklı

Antalya

Malatya

Rize

Cevdet Akay

Karabük

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyle alakalı Sayın Akay, buyurun lütfen.

CEVDET AKAY (Karabük) – Burada Çalışma Bakanlığının iş sağlığı ve güvenliği alanındaki incelemesi, denetlemesi veya gerekli gördüğü takdirde yetkililerin numune almasıyla ilgili bir dirençle karşılaşılması durumunda kolluk kuvvetlerine müracaat etmesi söz konusuydu. Kolluk kuvvetleri talep ettiği zaman mülki idare amirine bir inisiyatif veriyor mevcut madde, yani gerekirse o kolluk kuvvetlerini gönderiyor, hâlbuki yetkili müracaat ettiğine göre gerekli bir durum vardır. Bu inisiyatifin kaldırılmasını, bu ibarenin buradan kaldırılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Cumhuriyet Halk Partisinin önergesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

AK PARTİ'nin önergesini okutuyorum...

RAHİMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Dağıtıldı mı o? Biz görmedik o önergeyi. Aynısı mıydı, değil miydi?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Dağıtıldı.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'nin 7'nci maddesiyle 6331 sayılı Kanun'a eklenen 24/A maddesinin (1)'inci fıkrasında yer alan “Kanun kapsamında yer alan işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği konularında ölçüm, inceleme ve araştırma yapmaya, bilgi, belge ve numune almaya,” ibaresi ile (2)'nci fıkrasında yer alan “Kanunun 24'üncü maddesi ve bu” ibaresinin madde metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Orhan Erdem

Sami Çakır

Konya

Kocaeli

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyle alakalı Sayın Çakır...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Gerekçe...

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Gerekçede gerekli şeylerden bahsedildi, orada...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Gerekçeyi okuyalım.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, bir saniye, önerge sahibi var.

Sayın Güneş, önerge sahibi konuşuyor.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Bakanlığın yetkisine ilişkin tereddütleri ortadan kaldırmak için verdiğimiz bir önerge.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Bu maddede mi Sayın Türelî?

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Maddeyle ilgili, evet.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Önerge olunca ben acaba aynı şeyleri mi söylüyoruz diye... Görmemiştım onu, onun için görmek istedim. Farklı bir şey, bizim söylediğimiz gibi değil yani biz burada ciddi anlamda Çalışma Bakanlığı bu denetim yetkisini kullanırken mülki idare amirinden yardım istediğinde mülki idare amirine bir yetki verilmesini, “uygun görmesi hâlinde” ifadesini doğru bulmuyoruz. Ya, uygun görmediği zaman ne olacak? Hem bir taraftan Bakanlığın yetkisini genişletiyoruz; önemli konular, bazen bunlar gecikme olmaması gereken konular olabilir; zaman geçtiği zaman, ona ilişkin o inceleme, denetleme yetkisi, kolluk kuvvetleri gitmediği zaman kapatılabilir, karartılabilir yani burada bir an önce harekete geçme yetkisi varsa ve bir Bakanlık varsa mülki idare amirinin de bu konuda bir yetki kullanması çok doğru değildir.

(Uğultular)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Değerli arkadaşlar, biraz sükûneti tesis edelim, Sayın Türelî önemli bir şey açıklıyor.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Sayın Kurt, teklif sahibi olarak sizde de var yani neden böyle bir yetki veriyoruz mülki idare amirine? Sonra ortaya çıkacak olan... Eğer diyelim ki Bakanlık gerektiği gibi bir tespit yaptıysa, sonra mülki idare amiri “Hayır.” dediyse ortaya çıkacak sorun nasıl çözülecek? Kimin sorumluluğunda olacak?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Kurt, buyurun.

RESUL KURT (Adıyaman) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bu konuyla ilgili zaten İş Kanunu’nun 97’nci maddesinde iş müfettişlerinin herhangi bir izin, onay almadan doğrudan yardım almalarına ilişkin düzenlemeler var yani iş müfettişlerinin herhangi bir iş yerinde zorlukla karşılaşmaları durumunda kaymakamın onayına tabi değildir ancak biraz önce bahsettiğimiz iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin ortak sağlık güvenlik birimlerinde inceleme yapan veyahut da eğitim kurumlarında inceleme yapan bakanlık uzmanlarının -yani müfettişler değil bakanlık uzmanlarının- bu tür bir ihtiyaçları olması durumunda, bunlar denetim yetkisini haiz olmadıkları için, kaymakamlıklardan, mülki idare amirlerinden bir başvuru yaparak yardım istemeleri mümkün oluyor. Ben de müfettişlik yaptım, müfettişlik yaparken doğrudan polis çağırıp, hiçbir onaya, bir şeye gerek kalmadan doğrudan polisi arayıp “Buraya gelin.” deyip çağırımsındır ve hâlen de bu şekilde kullanılıyor.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, Sayın Türelî...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Buradaki şu mudur: Yani denetim yapan kişinin statüsü, onun mesleği, ne tür bir denetim elemanı olduğu, yetki alanıyla mı bağlantılı?

Sayın Kurt, burada yeni bir düzenleme geldiği için, bunun içinde bu şekilde “Bu kimdir, hangi bakanlık denetim elemanıdır, yetkisi nedir?” gibi bir ifade yok, yeni bir şey gelmiş. Bu anlamda, böyle bir şey varken bunları açık yazmak lazım. Siz başka bir yere atıf yapıyorsunuz yani diyorsunuz ki: “İşte farklı farklı statüde şeyler var bakanlık içinde, onların hepsini ayrı şekilde...”

RESUL KURT (Adıyaman) – Yok, ayrı bir madde var Aşkın Bey. Bununla ilgili 97’nci madde...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Bu maddede niye buna gerek duyduk? Yani buradakiler daha şey mi? Yani denetim elemanı olarak aşağı statüdeki...

RESUL KURT (Adıyaman) – Bunlar uzman, denetim elemanı değil, denetim elemanı daha farklı bir kariyer mesleği, uzman...

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ama kontrol, denetim yetkileri, inceleme yetkileri... Yani uzmanın denetim yetkisi yok ki. Yani buradaki o zaman şöyle çelişiyor. Var mı uzmanın denetim yetkisi? Yok.

RESUL KURT (Adıyaman) – Var tabii. Hesap uzmanı denetim yapar.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hesap uzmanı denetim... Hesap uzmanının adı “hesap uzmanı” lütfen, onun adı “hesap uzmanı”dır, o denetim elemanıdır, Maliye Bakanlığı denetim elemanıdır, gelirler kontrolörleri öyledir. Bakın, buradaki ifade açık değil.

RESUL KURT (Adıyaman) – Aynı şey. Bunlar bakanlık tarafından sınavla mesleğe alınan bir kariyer meslek mensubu.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hesap uzmanları denetim elemanıdır.

RESUL KURT (Adıyaman) – DPT uzmanı neyse iş sağlığı güvenliği uzmanı aynı.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ama DPT uzmanının da bu şekilde bir denetim yetkisi yoktur ki. Ben DPT uzmanlığı yaptım, ona bir yetkimiz yok.

RESUL KURT (Adıyaman) – Denetim yapmıyor zaten. DPT uzmanı, bir kalkınma planıyla ilgili veya bir yatırımla ilgili bir işletmeye veya bir sektöre gidip nasıl inceleme yapıyorsa bu arkadaşlarımız da bir ortak sağlık güvenlik birimine gidiyor, diyor ki: “Siz faturalarınızı kestiniz mi? İl dışına fatura kestiniz mi? Sizin uzmanlarınızın belgeleri tam mı?” Bunlara bakacak. Yoksa, kesinlikle bir iş yeri denetimi değil bu zaten.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Ama bu maddeden anlaşılmıyor, o zaman daha açık bir biçimde madde düzenlensin. Burada sizin söyledikleriniz yani... O konuda fikrinizi ve diğer bir mevzuat içindeki yerini söylediniz, buradan o anlaşılmıyor yani.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Konu açıklığa kavuşmuştur.

Değerli arkadaşlar, kabul edilen önerge doğrultusunda 7’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

8’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Komisyon Başkanlığımıza ulaşan önergeler vardır, onları okutup işleme alacağım.

Önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi’ne aşağıdaki maddenin ilave edilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde – 31.05.2006 tarihli ve 5510 sayılı Kanunun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki “7.500 Türk lirasından” ibaresi “yürürlükteki net asgari ücretten” şeklinde değiştirilmiştir.”

Rahmi Aşkın Türelİ
İzmir

Ahmet Vehbi Bakırlioğlu
Manisa

Veli Ağbaba
Malatya

Cavit Arı

Mustafa Erdem

Tahsin Ocaklı

Antalya

Antalya

Rize

Cevdet Akay

Karabük

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, Sayın Ağbaba, siz mi önerge üzerinde konuşuyorsunuz?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Evet Sayın Başkan.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Ağbaba, buyurun.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, malum, günlerdir, aylardır tartışılıyor, Türkiye’nin en önemli meselelerinden biri de bu emekli maaşı. Bizim önerimiz en düşük emekli maaşının asgari ücretle aynı yapılması; böyle bir teklif verdik, bu teklifin kabul edilmesi lazım eğer birazcık fakiri fukarayı, milleti düşünüyorsak. Eğer düşünmüyorsak, başka daha zenginleri düşünüyorsak, yandaşları ya da üçer beşer maaşlıları düşünüyorsak bunu kabul etmeyin ama emeklilik Türkiye’nin içini yakan, herkesin içini yakan büyük bir sorun, burada mutlaka ülkeyi yönetenlerin görmesi gerekiyor.

Biraz önce söyledim, Avrupa’daki emekli maaşının neredeyse yüzde 20’si kadar Türkiye’deki emekliler emekli maaşı alabiliyor; dolar bazında baktığımız zaman 330 dolar, euro bazında baktığınız zaman 304 euro maaş alıyor. Bu euroyla bir seyahat bile yapamaz, doğudaki birisi İstanbul’a gidip gelemeyebilir. Bu nedenle, bu en düşük emekli maaşının 10 bin liradan asgari ücrete eşitlenmesi gerektiğini ifade etmek istiyoruz. Bu bile yeterli değil ama hiç olmazsa biraz nefes aldırır.

Biraz önce yine söyledim emeklilerin nasıl yaşadığını, nasıl ekmeğe muhtaç olduklarını, üstlerine başlarına bir şey alamadıklarını, en son paltoyu yıllar önce aldıklarını. Hatta ve hatta bir emeklinin söylemiyle söyleyeyim, emekliler komşularının ölmesini bekliyorlar, yırtık olmayan elbise giyebilmek için komşularından cenaze çıkmasını bekliyorlar ki onların eşyasını alsın; bu kadar vahim. Sizden, karşınızdaki AK PARTİ ve MHP Grubundan ricam, bugün ellerinizi bir hayra kaldırın, biz de size teşekkür edelim. Bu konuda bir hayra kaldırın, alışıktığınız hayra kaldırmaya ama bu kadar bir hayra kaldırın, emekli maaşını, en düşük emekli maaşını asgari ücret kadar yapalım.

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – “Hayır”ı kaldırıyoruz.

RAHMİ AŞKIN TÜRELİ (İzmir) – Hayra, hayra, “hayır”ı değil.

VELİ AĞBABA (Malatya) – “Hayır”ı değil, hayra, hayra. Yapmadığınız için unutmışsunuzdur hayrı.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Bir sonraki önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi’ne aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde...- 5510 sayılı Kanunun ek 19 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “7.500” ibaresi “10.000” şeklinde değiştirilmiştir.

Sami Çakır

Orhan Erdem

Nilgün Ök

Kocaeli

Konya

Denizli

Mustafa Kalaycı

İsmail Faruk Aksu

Hüseyin Altınsoy

Konya

İstanbul

Aksaray

Ejder Açıkkapı

Selim Temurci

Elâzığ

İstanbul

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Çakır...

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle yaşlılık, malullük, ölüm aylığı almakta olan emeklilerimize ve hak sahiplerine dosya bazında 7.500 TL olarak öngörülen aylık asgari ödeme tutarının 10 bin TL'ye yükseltilmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE ...- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir:

“GEÇİCİ MADDE 102- 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine; 2024 yılı başından önce bağlanmış gelir ve aylıklar ile 2024 yılında bağlanacak malullük, yaşlılık veya ölüm aylıklarının bu Kanunun 27 nci, 29 uncu, 33 üncü ve geçici 2 nci maddelerine göre 2024 yılı Ocak ayı itibarıyla hesaplanan aylık tutarları dosya bazında ödenmesi gereken miktar esas alınmak kaydıyla 2024 yılı Ocak ayından geçerli olmak üzere % 42,57 oranında artırılır.

Birinci fıkrada belirtilen şekilde artırılan gelir ve aylıklar, 2024 yılı Ocak ayında bu maddede belirtilen artış dışında 55 inci maddeye göre ayrıca artırılmaz.”

Sami Çakır

Selim Temurci

Nilgün Ök

Kocaeli

İstanbul

Denizli

Mustafa Kalaycı

İsmail Faruk Aksu

Hüseyin Altınsoy

Konya

İstanbul

Aksaray

Ejder Açıkkapı

Orhan Erdem

Elâzığ

Konya

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Çakır...

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Maddeyle, 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıkların yüzde 42,57 oranında artırılarak sigortalı ve hak sahiplerinin refahlarının yükseltilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca, maddeye eklenen ikinci fıkrayla, bu madde kapsamında artırılan gelir/aylıkların 5510 sayılı Kanun'un 55'inci maddesi kapsamında yeniden artırılmasının önlenmesi amaçlanmıştır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin eklenmesini ve diğer maddelerin buna göre teselsül ettirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE... - 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir.

EK MADDE 24- “En düşük emekli maaşı, yılda iki kez, DİSK ve TÜRK-İŞ tarafından açıklanan son yoksulluk sınırı rakamlarından daha yüksek olanın yarısından az olmayacak şekilde artırılır. Bu maddenin uygulanmasında Bakanlık yetkilidir.”

Gülcan Kaçmaz Sayyigit

Hakkı Saruhan Oluç

Heval Bozdağ

Van

Antalya

Ağrı

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Evet, Sayın Bozdağ...

HEVAL BOZDAĞ (Ağrı) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Son yıllarda emeğiyle yaşamak zorunda kalanlar başta olmak üzere emekli vatandaşlarımız yoğun hak kaybına uğramışlardır. 2008 yılında yürürlüğe giren 5510 sayılı Yasa'yla emekliliğe erişim hakkı zorlaşmış, emeklilik yaşı yükseltilmiş, emekli aylığı elde etme koşulları değişmiş ve emekli aylıkları düşmeye başlamıştır. Çalışan ve iş arayan emekli sayısı 2003 yılında 1,5 milyon iken 2017 yılı verilerine göre 4 milyonu aşmıştır. Günümüzde yaşanan ekonomik krizin ve emekli maaşlarının açıklık sınırının dahi altında olması dolayısıyla bu sayının çok daha vahim boyutlara ulaştığı hesaplanmaktadır. Emeklilerin çalışmadan hayatlarını idame ettirebilmeleri için bu ve benzeri iyileştirmelerin yapılması gerekmektedir.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi'ne aşağıdaki maddenin ilave edilmesini arz ve teklif ederiz.

“Madde – 28.08.1999 tarihli ve 4447 sayılı Kanunun 50 nci maddesinin ikinci fıkrası “Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olanlardan, son üç yıl içinde;

a)450 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 225 gün,

b)675 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 338 gün,

c)810 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 405 gün, süre ile işsizlik ödeneği verilir.” şeklinde değiştirilmiştir.”

Selim Temurci

İstanbul

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temurci, buyurun lütfen.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Şimdi, kısa süreli çalışmada, prim gün sayısında bir iyileştirme yapıyoruz. Gerçi Resul Bey bununla ilgili bir açıklama yapmadı ama adaletin gereği olarak fiilen işsiz olanlarla ilgili de bu düzenlemenin mevcut kanunda, o 50’nci maddede yapılması gerekiyor -hatta iktidardaki arkadaşlardan bekledim doğrusu, konuşurken Resul Bey de onayladı bizi- yani burada bunu yapmazsak... Fiilen çalışanlara bu hakkı, bu iyileştirmeyi yapıp işsiz olanlarla ilgili bunu yapmamak adil bir davranış değil.

Gerekçesini de bu şekilde açıklamış olduk.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Müteakip önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi’ne aşağıdaki maddenin ilave edilmesini arz ve teklif ederiz.

“MADDE – 28.08.1999 tarihli ve 4447 sayılı Kanuna aşağıdaki kanun maddesi eklenmiştir.

EK MADDE – 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında Yaşlılık Aylığı almaya hak kazanan ve kendisi adına bu kanun kapsamında işsizlik sigortası primi ödenenlere, ödenen primlerin toplamının ödemenin yapılacağı yılın ocak ayında TÜİK tarafından açıklanan yıllık tüketici fiyat endeksi ile güncellenmesi sonucu bulunacak tutardan kendisine yapılan tüm işsizlik ödeneği ve kısa çalışma ödeneği tutarları düşüldükten sonra kalan tutarın en az beşte biri sigortalıya bir defaya mahsus olmak üzere ödenir.”

Selim Temurci

İstanbul

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Sayın Temurci, buyurun.

SELİM TEMURCİ (İstanbul) – Aynı şekilde, burada da emeklilerimizle ilgili olarak... İşte, konuştuğuk yani sonuçta asgari ücret kabul edilmiyor, hiç olmazsa İşsizlik Sigortası Fonu’nda biriken rakamın en az beşte 1’inin, burada ifade edildiği gibi, emeklilere dağıtılacağı söylenirse belki 2024 yılı “Emekliler Yılı” olarak emeklilerce de hissedilmiş olur.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bütün kurumları çağırdık da burada Emekliler Derneği var, niye Emekliler Derneğine söz vermedik Sayın Başkanım?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

9’uncu maddeye geçiyorum.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkanım, Emekliler Derneği davetliler arasında var mıydı?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Var.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Niye biz onlara, emeklilere söz vermedik?

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Şimdi, madde ihdaslarını yaptık değerli arkadaşlar, bir maddemiz daha var, oylamadan önce söz vereceğim.

9’uncu madde yürürlük maddesidir.

1 adet önerge vardır, okutup işleme alacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Görüşülmekte olan (2/1918) esas numaralı Kanun Teklifi’nin 9’uncu maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

MADDE 9 – Bu Kanunun;

a)1 inci ve 3 üncü maddeleri 1/3/2024 tarihinde,

b) 2 nci ve 6 ncı maddeleri 1/1/2024 tarihinden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

c)5 inci ve 7 inci maddeleri 2024 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde,

ç) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,

yürürlüğe girer.

Sami Çakır

Mustafa Kalaycı

Nilgün Ök

Kocaeli

Konya

Denizli

Selim Temurci

İsmail Faruk Aksu

Hüseyin Altınsoy

İstanbul

İstanbul

Aksaray

Ejder Açıkkapı

Orhan Erdem

Elâzığ

Konya

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Gerekçe...

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Kanun teklifine önergeyle eklenen 5110 sayılı Kanun’un ek 19’uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamındaki emeklilerimize ve hak sahiplerine ödenen 7.500 TL’lik asgari tutarın 10 bin TL’ye yükseltilmesi ile 5510 sayılı Kanun’un geçici 102’nci maddesi kapsamındaki sigortalı ve hak sahiplerine ödenen gelir ve aylıkların yüzde 42,57 oranında artırılmasını amaçlayan maddelerin yürürlük tarihinin 2024 yılı Ocak ayı ödeme döneminden itibaren uygulanmak üzere yayımı tarihinde olması amaçlanmıştır.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmiştir.

Kabul edilen önerge doğrultusunda maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, şimdi 10’uncu maddeye geçiyorum.

10’uncu madde yürütme maddesidir.

10’uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, şimdi, Emekliler Derneğinden olan temsilcilere söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

TÜRKİYE EMEKLİLER DERNEĞİ ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ NAMIK TAN –

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Türkiye Emekliler Derneği adına saygılarımı sunuyorum.

Şimdi, verilen önergeleri dikkatle izledim. Şunu arz etmek istiyorum emekliler adına: Gerçekten, en düşük emekli aylığı asgari ücrete endekslenmeli yani bu kalıcı olmalı. Her dönem 7.500, 10 bin, 15 bin; rakamların bu şekilde tartışılması doğru değil. Asgari ücrete endekslenerek en düşük emekli aylığının en azından iyileştirilmesini talep ediyoruz.

İkincisi, Sayın Başkan, asıl sorun, 2023 yılında birinci altı ayda emekliler, tüm emekliler yüzde 30 zam almıştı, ikinci altı ayda da yüzde 25 zam almıştı; bu sene de memur emeklilerine yapılan zammın aynı şekilde SSK, BAĞ-KUR emeklilerine de 49,25 olarak uygulanmasını talep ediyoruz, arz ediyoruz.

Bir başka husus Sayın Başkanım, tabii, bizim sosyal güvenlik sistemimizde, aylık hesaplama sistemimizde, maalesef, farklılıkları artıran, kayıpları çoğaltan ve eşitsizlikleri de zirve yapan bir mevzuatımız var. Dolayısıyla intibak yapılarak, tek bir aylık hesaplama sistemine geçilerek tüm emeklilere, prim kazancına göre, prim ödeme gün sayısına göre hangi aylığı hak ediyorsa o aylığın ödenmesi esas olmalıdır. Bunun için de aylık bağlama oranları, güncelleme katsayıları tüm dönemler için tek bir sisteme dönüştürülmeli. Bilindiği gibi, şu anki bizim aylık hesaplama sistemimiz karma sistem üzerinden yapılıyor; 2000 öncesi hizmetler ayrı bir hesaplama, 2000-2008 ayrı bir hesaplama, 2008 sonrası ayrı bir hesaplama oluyor ve bu karışık sistem, gerçekten, kendi içinde de emeklilerden günü çok olanları, kazançları yüksek olanları da aynı şekilde mağdur ettiği gibi, asgari ücretle çalışanların aylıklarını da düşüren bir kurgu olduğundan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

TÜRKİYE EMEKLİLER DERNEĞİ ARAŞTIRMA MÜDÜRÜ NAMIK TAN – Tabii, bugün, bütün milletvekillerimizin kanaatine ben saygı duyuyorum ama en düşük emekli aylığı asgari ücrete endekslenirse gerçekten emeklilere en azından bir nefes alma, bir soluk alma sağlayacak, birazcık da bu zorlu şartlar altında bir rahatlama olacak diye düşünüyorum. Eğer bunlar sürekli ertelenirse Sayın Başkan, eşitsizlikler de büyür.

Dolayısıyla son olarak şunu arz etmek istiyorum: 2000 öncesi emeklilerin intibakı 2013 yılında 6283 sayılı Kanun’la yapıldı AK PARTİ iktidarı döneminde; teşekkür ediyoruz. Aynı şekilde, 2000 sonrası emeklilerin intibakı da yapılarak, gelecekte emekli olacakların da bir noktada intibaklarını güvence altına alan mevzuat değişiklikleri önem arz etmektedir. Eğer bu değişiklikler, bu intibak 2024 yılında, Sayın Cumhurbaşkanımızın Emekliler Yılı ilan ettiği bir dönemde yapılırsa bütün emeklilerin mutlu olacağını arz etmek istiyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Güney, buyurun.

TÜRK BÜRO-SEN GENEL BAŞKANI TÜRKEŞ GÜNEY – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; mensubu ve temsilcisi olduğum Türkiye KAMU-SEN adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Malum, kanun teklifinde işçi, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerimizin maaş düzenlemesi var. Biz düzenlemeyi yeterli olmasa da destekliyoruz, Hükümetimizin de imkânlar elverdikçe emeklilerimizin durumunu düzelterek inandırıyor ve güveniyoruz. Ancak, işçi, SSK ve BAĞ-KUR emeklilerimizin dışında bir de memur emeklilerimiz var. Biz de memur sendikasıyız. Memur emeklilerimizin durumu da...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Buyurun.

TÜRK BÜRO-SEN GENEL BAŞKANI TÜRKEŞ GÜNEY – 2023 Temmuz ayına kadar fiilen görev yaparken aldıkları maaşın üçte 2'si emekli maaşı olarak bağlanırken, temmuz ayında yürürlüğe giren ilave ek ödemenin emekli keseneğine tabi olmaması, emekli maaşına yansımaması nedeniyle, bugün emekli olan memurumuza fiilen çalışırken aldığı maaşın yüzde 45'i oranında bir emekli maaşı bağlanıyor. Diğer yandan, 2008 sonrası memuriyete giren arkadaşlarımız EYT nedeniyle ilk emeklilerini verdiler. 2008 sonrası emekli olan bir hemşireye 7.700 lira emekli maaşı bağlanırken 2008 öncesi memuriyete giren bir hemşireye 14 bin lira emekli maaşı bağlandı. 5510 sayılı Yasa'nın kamu görevlileri açısından yeniden reforme edilmesini, 2008 öncesi ve sonrası ayrımının kaldırılmasını yüce Meclisimizden talep ediyoruz.

Diğer yandan, temmuz ayında 8.077 lira olan, bugün 12.174 lira olan ilave ek ödemenin de mutlaka emekli maaşlarına giydirilmesini talep ediyoruz. Statü hukukuna tabi olarak görev yapan devlet memurlarımızın, statülerine uygun, fiilen görev yaptıkları dönemde -yeterli olmasa da- verilen maaşlarının, mutlaka, emeklilik döneminde de statülerine uygun bir emeklilik hayatı sağlaması, sosyal devlet ilkesinin, statü hukukunun en doğal yansımasıdır diye düşünüyoruz.

Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MEHMET MUŞ – Teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, görüşülmekte olan teklif metninde kanunların hazırlanmasında uygulanan usul ve esaslar çerçevesinde kanun yapım tekniğine uygunluğun sağlanması için gerekli düzenlemelerin yapılması ve madde numaralarının yeniden düzenlenmesi, önergelerle yapılan değişikliklerin kanunun sistematığına uygun olarak metne yerleştirilmesi, anlama açıklık kazandırılması amacıyla redaksiyona tabi tutulması, yürürlük maddesinin kabul edilen değişikliklere göre yeniden gözden geçirilmesi hususlarında Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesini, ayrıca muhalefet şerhlerinin 22 Ocak Pazartesi günü saat 12.00'ye kadar verilmesini, kanun teklifinin Genel Kurul görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere özel sözcüler olarak Sayın Resul Kurt, Sayın Hüseyin Altınsoy, Sayın Orhan Yegin, Sayın Ahmet Kılıç, Sayın Nilgün Ök, Sayın Ejder Açıkkapı, Sayın Yaşar Kırkpınar, Sayın Mustafa Baki Ersoy, Sayın Necmettin Erkan, Sayın Sami Çakır, Sayın Orhan Erdem, Sayın Mustafa Kalaycı, Sayın Seydi Gülsoy, Sayın Ertuğrul Kocacık, Sayın Ersan Aksu, Sayın İsmail Güneş'in belirlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Hayırlı uğurlu olsun.

Teşekkür ediyorum, birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:17.27